

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**REFORME DAVČNIH OLAJŠAV IN NJIHOV VPLIV NA USPEŠNOST
MALIH GOSPODARSKIH DRUŽB IN SAMOSTOJNIH
PODJETNIKOV V SLOVENIJI**

Ljubljana, februar 2012

MAJA KRAUTBERGER

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Maja Krautberger študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica magistrskega dela z naslovom Reforme davčnih olajšav in njihov vpliv na uspešnost malih gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v Sloveniji, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko prof. dr. Slavko Kavčič.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v zaključni magistrskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisala;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predložene magistrskega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne 24.2.2012

Podpis avtorice: _____

KAZALO

UVOD	1
1 TEORETIČNE IN ZAKONSKE OPREDELITVE RELEVANTNIH KATEGORIJ	3
1.1 Pojem »mala gospodarska družba«	3
1.1.1 Definicija male gospodarske družbe	3
1.1.2 Pomen male gospodarske družbe	4
1.1.3 Značilnosti in posebnosti male gospodarske družbe	6
1.1.4 Pravnoorganizacijska oblika male gospodarske družbe	6
1.1.5 Bistvene značilnosti in razlike med družbo z omejeno odgovornostjo in samostojnim podjetnikom	7
1.2 Davki in njihov pomen	10
1.2.1 Pomen davkov za državo	10
1.2.2 Davki v Sloveniji	10
1.3 Davek od dohodkov pravnih oseb	12
1.3.1 Pomen in zakonska ureditev davka od dohodkov pravnih oseb	12
1.3.2 Davčne reforme v Sloveniji pri obdavčitvi dohodkov pravnih oseb	15
1.4 Davek od dohodka iz dejavnosti	16
1.4.1 Pomen in zakonska ureditev davka od dohodka iz dejavnosti	16
1.4.2 Davčne reforme v Sloveniji pri obdavčitvi dohodka iz dejavnosti	19
2 DAVČNE OLAJŠAVE	20
2.1 Splošno o davčnih olajšavah	20
2.1.1 Pojem davčne olajšave	20
2.1.2 Pomen davčnih olajšav kot oblike davčne spodbude	21
2.1.3 Vrste davčnih olajšav pri izračunu davka od dobička/dohodkov pravnih oseb	21
2.1.4 Vrste davčnih olajšav pri izračunu davka od dohodka iz dejavnosti	22
2.2 Davčne olajšave pri malih in mikro gospodarskih družbah	26
2.3 Zgodovina davčnih olajšav, pomembnih z vidika male in mikro gospodarske družbe	27
2.3.1 Davčne olajšave pri obdavčitvi dobička/dohodkov pravnih oseb	27
2.3.2 Davčne olajšave pri obdavčitvi dohodka iz dejavnosti	36
2.4 Primerjava reform davčnih olajšav pri davku od dohodkov pravnih oseb in davku od dohodka iz dejavnosti z vidika male in mikro gospodarske družbe	41
3 VPLIV REFORM OLAJŠAV NA USPEŠNOST MALE GOSPODARSKE DRUŽBE IN SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA	44
3.1 Predstavitev problema	44
3.2 Osnovne predpostavke	45
3.2.1 Prihodki, odhodki in dobiček pred obdavčitvijo	45
3.2.2 Investicije v osnovna sredstva	47
3.2.3 Zaposlovanje	47
3.2.4 Ostale predpostavke	49
3.3 Analiza uspešnosti male gospodarske družbe in samostojnega podjetnika na podlagi sprejetih predpostavk	49

3.3.1	Analiza uspešnosti male gospodarske družbe	49
3.3.2	Analiza uspešnosti samostojnega podjetnika	57
3.3.3	Primerjava analize uspešnosti male gospodarske družbe in samostojnega podjetnika	66
3.3.4	Zaključek analize.....	68
SKLEP		69
LITERATURA IN VIRI		71
PRILOGE		1

UVOD

V preteklosti so v svetovnem gospodarstvu prevladovali velike gospodarske družbe, saj so lažje zagotavljale ekonomije obsega, prodirale na tuje trge, se prilagajale tržnim in pravnim predpisom ter sledile novim priložnostim in tehnologijam. Vendar se je v današnjem mednarodnem in hitro spreminjajočem se poslovnem okolju trend obrnil. Veliko pomembnejše so postale male, mikro in prav tako srednje družbe, saj hitreje reagirajo na nove poslovne priložnosti, se lažje in pravočasno preoblikujejo ter s tem sledijo inovativnim idejam. Takšen dinamičen podjetniški sektor pa je danes ključen za gospodarski razvoj ter ima pomembno mesto pri zagotavljanju alokacijske učinkovitosti kapitala in ustvarjanju novih delovnih mest (Žakelj, 2004, str. 13 in 14).

Tako kot velike se tudi male družbe vsakodnevno srečujejo z davki. Davek odraža gospodarsko, družbeno in politično ureditev določene države. Tako kot so se razvijali gospodarstvo in politični sistemi, so se vzporedno oblikovali tudi davki in davčni sistem. Z razvojem tržnega gospodarstva in davčne politike se je spreminjala tudi davčna zakonodaja, kar je povzročilo odpravljanje določenih davčnih oblik in uvajanje novih.

Z osamosvojitvijo leta 1991 je tudi mlada država Slovenija potrebovala vir finančnih sredstev za zadovoljevanje javnih potreb. Eden izmed glavnih virov teh sredstev so ravno davki. Tako je začela država krojiti svojo davčno politiko in sprejemati številne davčne zakone, kot so zakoni o davku od dobička, o dohodnini, o prometnem davku ... Pri oblikovanju le-teh so ji bile vzor številne države Zahodne Evrope. Vendar pa za vsako državo ni primerna enaka davčna zakonodaja. Tako tudi za Slovenijo ni bila primerna takšna zakonodaja, kot je veljala v razvitih državah Zahodne Evrope. To je povzročilo, da se je le-ta venomer spreminjala in se še do danes ni ustalila.

V magistrskem delu se osredotočam na davek od dohodkov pravnih oseb in na davek od dohodka iz dejavnosti, ki sicer nista najpomembnejša vira dohodka za davčni proračun. Vseeno sta med pomembnejšimi davki, saj z njima država z raznimi omejitvami in ugodnostmi vpliva na poslovanje družb. Eden izmed glavnih davčnih instrumentov, ki državi omogočajo s tega davkoma vplivati na poslovanje družb, so davčne olajšave. Z njimi država vpliva na investicijske in zaposlitvene odločitve, na organiziranost družb, na vire financiranja družb in podobno. Poznamo več vrst davčnih olajšav, kot so investicijske, zaposlitvene, olajšave za donacije, olajšave za rezerve ...

Namen magistrskega dela je prikazati vpliv reform davčnih olajšav na višino čistega dobička in posledično na uspešnost, likvidnost ter rast malih gospodarskih družb (v nadaljevanju družba) in samostojnih podjetnikov (v nadaljevanju podjetnik). Dokazati skušam, da prepogosto spreminjajoča se in težko razumljiva zakonodaja, ki neprestano spreminja pogoje uveljavljanja davčnih olajšav, neugodno vpliva na uporabo le-teh v malih družbah in podjetnikih ter s tem negativno vpliva na njihovo uspešnost.

Na podlagi namena magistrskega dela postavljam dve temeljni tezi, in sicer:

1. Država je z zmanjševanjem ugodnosti pri olajšavah na področju investicij in zaposlovanja negativno vplivala na uspešnost malih družb in podjetnikov v Sloveniji.
2. Država je z olajšavami bolj podpirala male družbe kot podjetnike.

Cilj magistrskega dela je skozi podrobni pregled zakonodaje pri obdavčitvi dobička pravnih in fizičnih oseb predstaviti problem hitro spreminjajoče se in težko razumljive slovenske zakonodaje. S pomočjo analize želim dokazati, da zmanjševanje in ukinjanje ugodnosti olajšav na področju investicij in zaposlovanja, ter predpisovanje novih olajšav le na področju razvoja ovira uspešnost in razvoj malih in mikro družb, ki so danes temelj in gonilna sila celotnega gospodarstva.

Magistrsko delo je sestavljeno iz treh poglavij. V prvem so opredeljene teoretične in zakonske kategorije, ki so potrebne za nadaljnje proučevanje in analizo. Opisan je pomen male in mikro družbe ter njune glavne značilnosti, podrobneje so predstavljene bistvene razlike med družbo z omejeno odgovornostjo in samostojnim podjetnikom. Sledi predstavitev davka in njegovega pomena v Sloveniji. Podrobneje sta opisana davek od dohodkov pravnih oseb in davek od dohodka iz dejavnosti ter njune bistvene značilnosti.

V drugem poglavju so podrobneje proučene davčne olajšave pri davku od dohodkov pravnih oseb in davku od dohodka iz dejavnosti. Skušam predstaviti, kako pogosto se spreminja slovenska davčna zakonodaja. Podrobneje so opisane reforme davčnih olajšav, ki so pomembne za male in mikro družbe, od osamosvojitve Slovenije do danes. To so olajšave na področju investicij in zaposlovanja.

Tretje poglavje zajema praktično analizo vpliva reform davčnih olajšav na uspešnost male družbe v primeru, da je organizirana kot pravna oseba, in sicer družba z omejeno odgovornostjo, ali kot fizična oseba, torej samostojni podjetnik. V prvem delu analize je vsaka pravnoorganizacijska oblika postavljena v tri različna okolja, in sicer v okolje predpisanih davčnih olajšav, v okolje idealiziranih pogojev davčnih olajšav in v okolje brez davčnih olajšav. V zadnjem delu je narejena primerjava rezultatov med obema pravnoorganizacijskima oblikama.

Pri izdelavi magistrskega dela uporabljam več znanstvenoraziskovalnih metod, pri čemer nekatere med njimi med seboj kombiniram. V prvih dveh poglavjih kombiniram metode opisovanja, proučevanja in analiziranja. V prvem poglavju s proučevanjem slovenske in tuje literature predstavim in opišem teoretične in zakonske opredelitve, ki so pomembne za nadaljnjo analizo. V drugem poglavju se opiram na zakonodajo in znanje, pridobljeno v praksi, ter podrobno analiziram reforme davčnih olajšav pomembne za male in mikro družbe. V tretjem poglavju na podlagi praktičnega primera analiziram vpliv reform davčnih olajšav na uspešnost male in mikro družbe v Sloveniji. V zaključku z metodo sinteze in primerjave rezultatov povzemam spoznanja in ugotovitve analize.

1 TEORETIČNE IN ZAKONSKE OPREDELITVE RELEVANTNIH KATEGORIJ

1.1 Pojem »mala gospodarska družba«

1.1.1 Definicija male gospodarske družbe

Poznamo več definicij male družbe. Kot prvo naj omenim ekonomsko definicijo, ki jo je opredelil Odbor za preiskave malih družb pod vodstvom Johna Boltona in opredeljuje malo družbo kot družbo, ki ima majhen tržni delež, kot družbo, ki jo upravljajo in vodijo lastniki, ter kot družbo, ki je v neodvisni lasti (Bannock, 2005, str. 2). Ta definicija torej določa splošne značilnosti male družbe, ki jih podrobneje opisujem v nadaljevanju.

Ekonomska definicija se ne uporablja za statistične namene, saj poslovna statistika ni narejena na podlagi terminov, kot so tržni delež, razmerje lastnik – poslovodja in neodvisnost. Tako so za statistične in tudi druge podobne namene male in mikro družbe pogosto definirane na podlagi števila zaposlenih. Ta opredelitev pa povzroča težave pri določanju praga male oziroma mikro družbe, saj prag, ki se zdi primeren za eno dejavnost, ni vedno primeren tudi za drugo. Tako lahko na primer proizvodno družbo, ki ima malo manj kot 250 zaposlenih, štejemo za malo družbo, trgovsko družbo, ki ima prav tako malo manj kot 250 zaposlenih, pa lahko brez težav uvrstimo med velike družbe. Skratka, definiranje velikosti družbe na podlagi števila zaposlenih je navadno boljše za statistične namene, saj se podatki lažje zberejo in niso niti občutljivi na promet niti prizadeti od inflacije (Bannock, 2005, str. 2).

Vlade posameznih držav tako zaradi enostavnosti težijo k eni definiciji za statistične namene in k drugi sektorski, posebej za politične namene. Vendar se prag za določitev velikosti posameznih družb razlikuje tudi med posameznimi državami. V Evropski uniji je za velike družbe to več kot 250 zaposlenih, družba v Združenih državah Amerike pa se šteje za veliko šele pri 500 zaposlenih. Japonska celo uporablja različne pragove za proizvodnjo (299 zaposlenih), za veleprodajo (99 zaposlenih) in maloprodajo (49 zaposlenih) (Bannock, 2005, str. 2).

Poleg števila zaposlenih se pogosto kot kriterij za določanje velikosti družbe uporabljajo še letni prihodki od prodaje in bilančna vsota oziroma vrednost aktive družbe. Na podlagi teh kriterijev so določeni tudi pragovi med malo in srednjo ter srednjo in veliko družbo za obveznosti računovodskega poročanja in razkrivanje podatkov o poslovanju družbe. Ti pragovi so bili prvič zapisani v direktivi Evropske gospodarske skupnosti leta 1978. Direktiva predpisuje, da naj bi Evropska komisija proučila te mejne vrednosti vsakih pet let in jih prilagodila gospodarskim trendom v Evropski uniji. Zadnje tako petletno obdobje je preteklo leta 2003. Takrat je Evropska komisija z novo direktivo (Direktiva 2003/98/ES) opredelila malo družbo kot družbo, ki ima do 50 zaposlenih, ter kot družbo, katere čisti prihodki od prodaje ne presegajo 7.300.000 evrov in katere letna vrednost aktive ne presega 3.650.000 evrov. Že leta 2006 pa je sprejela novo direktivo (Direktiva 2006/46/ES), po kateri lahko čisti

prihodki od prodaje male družbe segajo do 8.800.000 evrov, vrednost aktive pa lahko znaša vse do 4.400.000 evrov, vendar te vrednosti za države članice niso obvezujoče.

Podobna opredelitev je tudi v priporočilu Evropske komisije, ki je izšlo maja 2003, uporabljati pa se je začelo s 1. januarjem 2005. V njem so opredeljene mejne vrednosti za mikro, malo in srednjo družbo, ki se prijavljajo za pomoč Evropske unije na področju regionalnega razvoja, financiranja raziskav in drugih finančnih pomoči (subvencije in posojila Evropske unije). To priporočilo vpeljuje tudi pojem mikro družba, saj po vsej Evropski uniji nastaja vedno več takih družb. Po tem priporočilu je mikro družba opredeljena kot družba, ki zaposluje manj kot 10 oseb in katere letni promet ali letna bilančna vsota ne presega 2.000.000 evrov. Mala družba pa je opredeljena kot družba, ki ne zaposluje manj kot 50 zaposlenih in katere letni promet ali letna bilančna vsota ne presega 10.000.000 evrov (European Commission, 2006, str. 10–14).

V Sloveniji je velikost družbe opredeljena z zakonom o gospodarskih družbah. Prvi zakon o gospodarskih družbah (Ur.l. RS št. 71/1993, v nadaljevanju ZGD) iz leta 1993 je postavil merila za opredelitev velikosti družbe, in sicer število zaposlenih, prihodke in povprečno vrednost aktive. Prav tako je razvrstil družbe na male, srednje in velike ter na podlagi meril postavil meje za posamezno velikost družbe.

Drugi Zakon o gospodarskih družbah (Ur.l. RS št. 42/2006, v nadaljevanju ZGD-1) in njegova druga sprememba (Ur.l. RS št. 68/2008, v nadaljevanju ZGD-1B), ki velja od julija 2008 in upošteva Evropsko direktivo iz leta 2006, podajata naslednje opredelitve mikro in malih družb:

1. Mikro družba je družba, ki ne presega dveh od naslednjih meril:

- povprečno število delavcev v poslovnem letu je manjše od 10,
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo 2.000.000 evrov,
- vrednost aktive ne presega 2.000.000 evrov.

2. Mala družba pa je družba, ki ne presega dveh od naslednjih meril:

- povprečno število delavcev v poslovnem letu je manjše od 50,
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo 8.800.000 evrov,
- vrednost aktive ne presega 4.400.000 evrov.

Pri tem velja opozoriti, da se v vsakem primeru kot velike družbe štejejo banke, zavarovalnice, borze vrednostnih papirjev in družbe, ki morajo pripraviti konsolidirano letno poročilo.

1.1.2 Pomen male gospodarske družbe

Danes v tržnih gospodarstvih številčno prevladujejo male in mikro družbe. Njihov pomen je za razvite države vedno večji. Nekdanji član Evropske komisije, pristojen za podjetništvo in industrijo, Günter Verheugen (European Commission, 2006), pravi, da so mikro in male (pa tudi srednje) družbe gonilo evropskega gospodarstva. Te družbe so pomemben vir podjetniškega znanja, zaposlitve in inovativnosti v vsaki državi. Še posebej pomembne so z

vidika pospeševanja konkurenčnosti, tako v posamezni državi kot tudi pri mednarodnem poslovanju.

Mnogi avtorji, ki so raziskovali pomen mikro, malih in tudi srednjih družb, trdijo, da so to najpomembnejši sektor državnega gospodarstva. Država se z raznimi pomočmi zavzema za obstoj teh družb, saj le-te s svojim obstojem ustvarjajo nova delovna mesta, še posebej v času recesije, so vir novosti in podjetniškega duha, dodajajo lastni ustvarjalni trud, so sredstvo rasti in ustvarjajo konkurenco. Skratka, so seme za poslovanje v prihodnosti (Hillary, 2000, str. 11; Karmel & Byron, 2002, str. 14).

Poleg tega naj bi te družbe prispevale tudi pri številnih pomembnih poteh v razvojnem procesu, kot so (Liedholm & Mead, 1999, str. 7 in 8):

- prispevek k družinskemu prihodku in blaginji,
- prispevek k samozaposlovanju in ustvarjanju individualnosti,
- prispevek k socialnim spremembam, politični stabilnosti in demokraciji,
- prispevek k razdeljevalni ali razvojni objektivnosti ter
- prispevek na področju demografskih sprememb.

Z osamosvojitvijo Slovenije, leta 1991, se je začela privatizacija družbene lastnine, kar je povzročilo razpad velikih socialističnih družbenih gospodarskih družb. Pri tem je ostalo veliko ljudi brez zaposlitve. Mnogi izmed njih so bili izobraženi in so imeli ideje, ki pa jim jih stari sistem gospodarstva ni omogočal uresničiti. Z novim sistemom in novo zakonodajo so se tem ljudem odprle nove možnosti. To je povzročilo vse večje ustanavljanje novih družb.

Iz Tabele 1 je razvidno, da je bilo, po zadnjih podatkih Statističnega urada Republike Slovenije, leta 2010 v Sloveniji 163.486 mikro in malih družb, kar je 98,51 % vseh družb v Sloveniji. Torej srednje in velike družbe v Sloveniji predstavljajo le 1,49 % vseh družb.

Tabela 1: Delež mikro in malih družb v Sloveniji v letu 2010

	Število družb 2010	Delež v %
Mikro družba (0-9) - Skupaj	156.305	94,18
Mala družba (10-49)	7.181	4,33
Mikro + male družbe	163.486	98,51
Vse družbe skupaj	165.959	100,00

Vir: Podjetja po dejavnosti (SKD 2008) in velikosti glede na število oseb, ki delajo, Slovenija, letno.

Vendar tudi v drugih bolj razvitih državah pomembnost teh družb ni nič manjša. V Evropski uniji in Združenih državah Amerike predstavljajo mikro, male in srednje družbe preko 95 % vseh družb (Karmel & Byron, 2002, str. 14).

Male in mikro družbe so še posebej pomembne v državah v razvoju, saj poleg ustvarjanja novih delovnih mest blažijo tudi revščino. Njihova pomembnost ni nič manjša v razvitih državah, kjer se je njihov prispevek povečeval s časom. V teh državah te družbe pogosto

sledijo strategiji tržne niše, uporabljajo visokokakovostne proizvode ter so fleksibilnejše in lažje dostopne do kupčevih potreb v primerjavi z veliko masovno proizvodnjo (Helberg, 2000, str. 4; Liedholm & Mead, 1999, str. 1).

1.1.3 Značilnosti in posebnosti male gospodarske družbe

Napredek v tehnologiji, ki dovoljuje fleksibilnejše produkcijske metode, reorganizacija, racionalizacija, zunanje izvajanje pri velikih družbah, rast samozaposlovanja in franšizinga vodijo do vse večjega števila mikro in malih družb. Velike družbe imajo v primerjavi z malimi večjo tržno moč, večje možnosti za inovacijsko dejavnost, lažje razpršijo tveganje pri inovacijah ..., vendar imajo tudi male in mikro družbe določene prednosti. Navadno so veliko manj birokratsko urejene, inovacije uspevajo v manjšem, začetnem okolju, pogosto predstavlja inovacija središče strategije napredka, so bolj prilagodljive vedno večjim zahtevam kupcev ... Poleg tega imajo tudi vedno večjo naklonjenost trga, saj jim novi mehanizacijski produkti in računalništvo omogočajo večjo raznolikost in specializiranost proizvodov (Hillary, 2000, str. 11; Karmel & Byron, 2002, str. 27 in 28).

Prav tako se male in mikro družbe spopadajo z določenimi težavami v primerjavi z velikimi, saj so veliko bolj podvržene stečaju, težje se prilagodijo večjim tržnim spremembam, imajo več finančnih težav, kot so pozna plačila računov, dostop do finančnih posojil, prav tako pa se srečujejo s pomanjkanjem kadrovskih in finančnih virov na področju inovativnosti (Hillary, 2000, str. 11).

Splošne značilnosti male in mikro družbe so najbolj opisane v že omenjeni ekonomski definiciji, ki definira tri osnovne značilnosti male družbe (Bannock, 2005, str. 2):

1. ima majhen tržni delež, s katerim ne more vplivati na državne cene in kakovost;
2. upravljajo in vodijo jo lastniki, kar pomeni, da lastniki sodelujejo v vseh dejavnostih, zato ni ločenosti med poslovoilstvom in lastništvom kot pri velikih družbah;
3. so navadno v neodvisni lasti (niso del nobene večje družbe).

Mednarodni standard računovodskega poročanja za male in srednje družbe poudarja še dve značilnosti malih in mikro družb, in sicer, da male in mikro družbe nimajo javne odgovornosti ter niso zavezane k objavljanju splošnih ciljev računovodskega poročila za zunanje uporabnike, kot so lastniki, ki niso vključeni v poslovanje, obstoječi in potencialni posojilodajalci ter kreditne agencije (The International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities, 2009, str. 10).

1.1.4 Pravnoorganizacijska oblika male gospodarske družbe

Statistični urad Republike Slovenije deli družbe na pravne in fizične osebe. Pri družbah pravnih osebah ločuje gospodarske družbe, ki so lahko organizirane kot družba z omejeno odgovornostjo, družba z neomejeno odgovornostjo, delniška in komanditna delniška družba

ter komanditna družba, ter druge pravne osebe, ki so organizirane kot zavodi, društva in zadruga. Med družbe fizične osebe pa spadajo samostojni podjetniki.

Iz Tabele 2 je razvidno, da je v Sloveniji največ družb organiziranih v obliki samostojnega podjetnika, sledi pa mu družba z omejeno odgovornostjo. Tudi mikro družbe so daleč največ organizirane kot samostojni podjetniki, pri malih družbah pa že prevladuje oblika pravne osebe, in sicer družba z omejeno odgovornostjo.

Tabela 2: Število malih in mikro družb po posameznih organizacijskih oblikah v Sloveniji v letu 2010

	Vse velikosti skupaj	Mikro družba (0-9)	Mala družba (10-49)
Družbe z omejeno odgovornostjo	50.058	44.019	4.926
Družbe z neomejeno odgovornostjo	1.445	1.422	23
Delniške in komanditne delniške družbe	825	255	173
Komanditne družbe	681	673	4
Gospodarske družbe	53.009	46.369	5.126
Državni organi in lokalne skupnosti	640	325	213
Zavodi	2.916	1.522	628
Društva in zveze društev	17.324	17.263	56
Zadruga	213	160	34
Druge oblike pravnih oseb	3.348	3.247	59
Druge pravne osebe - skupaj	24.441	22.517	990
Pravne osebe - skupaj	77.450	68.886	6.116
Samostojni podjetniki posamezniki	80.723	79.645	1.053
Druge fizične osebe	7.786	7.774	12
Fizične osebe - skupaj	88.509	87.419	1.065
Vse družbe - skupaj	165.959	156.305	7.181

Vir: Podjetja po pravnoorganizacijski obliki in velikosti glede na število oseb, ki delajo (SKD 2008), Slovenija, letno.

V nadaljevanju podrobneje predstavljam bistvene značilnosti družbe z omejeno odgovornostjo in samostojnega podjetnika kot dve najbolj tipični pravnoorganizacijski obliki malih in mikro družb.

1.1.5 Bistvene značilnosti in razlike med družbo z omejeno odgovornostjo in samostojnim podjetnikom

Družba z omejeno odgovornostjo (v nadaljevanju družba) sodi med gospodarske družbe, in sicer kapitalske gospodarske družbe. ZGD-1 (3. člen) opredeljuje gospodarsko družbo kot pravno osebo, ki na trgu opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost.

Samostojni podjetnik (v nadaljevanju podjetnik) je po ZGD-1 (3. člen) fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost v okviru organiziranega podjetja. Pri tem

moramo biti pozorni na to, da podjetnik ni pravna oseba, ampak na trgu nastopa kot fizična oseba, ki samostojno, plansko in stalno opravlja dejavnost z namenom ustvarjanja dobička.

Bistvene razlike med družbo in podjetnikom so:

• ***Ustanovitev družbe oziroma začetek opravljanja dejavnosti podjetnika***

Družbo lahko ustanovi ena ali več domačih ali tujih fizičnih ali pravnih oseb, ki z ustanovitvijo postanejo njeni družbeniki. Ustanovi se z družbeno pogodbo, ki jo podpišejo vsi družbeniki. S pogodbo se določijo družbeniki, firma, sedež in dejavnost družbe, znesek osnovnega kapitala in znesek osnovnega vložka posameznega družbenika ter s tem tudi njegov poslovni delež v družbi. Družba ima lahko največ 50 družbenikov. Z vpisom v sodni register pa pridobi status pravne osebe (ZGD-1, 473. in 474. člen; Ivanjko, Kocbek & Perlič., 2009, str. 871–873).

Podjetnik lahko začne opravljati podjetniško dejavnost, ko pri Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPEŠ) priglasi začetek opravljanja dejavnosti in se vpiše v poslovni register Slovenije, ki je javen. Pri priglasitvi začetka delovanja mora obvezno navesti tudi dejavnost, ki jo bo opravljal. Lahko opravlja tudi več dejavnosti hkrati (Ivanjko et al., 2009, str. 325).

Bistveno za podjetnika je samostojnost opravljanja in organiziranja podjetniške dejavnosti. To pa ne pomeni, da podjetnik v sodelovanje pri opravljanju dejavnosti ne sme vključiti drugih oseb. Tako kot pravna oseba lahko tudi podjetnik kot fizična oseba zaposli druge osebe (npr. družinske člane), ki sodelujejo pri opravljanju te dejavnosti. Odvisno od tega, koliko dodatnih oseb zaposli, je tudi to, v kateri velikostni razred se bo družba uvrstila (Ivanjko et al., 2009, str. 324).

• ***Osnovni kapital in osnovni vložki***

Za ustanovitev družbe je potreben osnovni kapital, ki mora znašati vsaj 7500 evrov. Ta kapital je razdeljen na deleže, ki predstavljajo osnovne vložke družbenikov. Posamezni vložki družbenikov so lahko različne vrednosti, lahko so zagotovljeni v denarju ali kot stvarni vložek (premičnine, nepremičnine, pravice, družbe ali deli družbe), ne smejo pa znašati manj kot 50 evrov. Družbeniki morajo pred vpisom družbe v register zagotoviti vsaj eno četrtno svojega osnovnega vložka. Osnovni kapital se lahko s sklepom skupščine med poslovanjem poveča ali zmanjša, vendar ne pod vrednost 7500 evrov. Prav tako morajo družbeniki zagotoviti tudi sredstva za kritje stroškov ustanovitve, in sicer sorazmerno z višino svojih osnovnih vložkov (ZGD-1, 471. in 475.–477. člen; Ivanjko et al., 2009, str. 874–875).

Podjetnik za začetek opravljanja dejavnosti ne potrebuje posebnega kapitala (Ivanjko et al., 2009, str. 324).

• **Obveznosti družbenikov**

Ko se posamezna oseba odloči postati družbenik neke družbe, mora sprejeti tudi dve temeljni obveznosti, ki s tem nastaneta. Prva temeljna obveznost vsakega družbenika je, da vplača svoj osnovni vložek, druga pa ohranjanje osnovnega kapitala, kar pomeni, da družba ne sme izplačati družbenikom premoženja, ki je potrebno za ohranjanje osnovnega kapitala in vezanih rezerv (Ivanjko et al., 2009, str. 894–905).

Za obveznosti družbe družbeniki niso odgovorni s svojim premoženjem (ZGD-1, 472. člen).

Podjetnik odgovarja za svoje obveznosti iz poslovanja z vsem svojim premoženjem tudi v primeru, če je poslovno ali na kakšen drug način svoje zasebno premoženje ločil od premoženja, organiziranega v družbi. *»Gre za osebno, samostojno in neposredno odgovornost podjetnika, ki nima značaja solidarnosti, saj njegova družba nima statusa pravne osebe«* (Ivanjko et al., 2009, str. 324).

• **Prenehanje gospodarske družbe**

Družba lahko preneha poslovati iz različnih razlogov. Družba preneha, če je ustanovljena le za določen čas in je ta čas pretekel. Družbeniki lahko kadarkoli sklenejo, da bo družba prenehala z vsaj tričetrtinsko večino glasov vseh družbenikov (z družbeno pogodbo je lahko določena tudi višja večina). Poleg teh dveh razlogov lahko družba preneha tudi zaradi stečaja, združitve z drugo družbo ali če znesek osnovnega kapitala pade pod 7500 evrov (ZGD-1, 521. člen; Ivanjko et al., 2009, str. 947).

Prenehanje družbe lahko zahteva tudi sodišče, in sicer, če ugotovi ničnost kapitalske družbe ali pa na podlagi tožbe družbenika, ki ima vsaj desetodstotni poslovni delež. Družbenik lahko s tožbo zahteva prenehanje družbe, če je mnenja, da ciljev družbe ne bo mogoče doseči ali da obstajajo kakšni drugi utemeljeni razlogi za prenehanje družbe (ZGD-1, 521. člen; Ivanjko et al., 2009, str. 947).

Vsako spremembo podatkov, ki jih je podjetnik navedel ob vpisu, mora podjetnik prijaviti AJPES v petnajstih dneh. Prav tako mora pri AJPES priglasiti tudi prenehanje poslovanja. Vsaj tri mesece pred prenehanjem opravljanja dejavnosti pa mora le-to primerno objaviti, in sicer s pismi upnikom, v javnih sredstvih obveščanja in poslovnih prostorih. Pri tem mora navesti tudi dan prenehanja opravljanja dejavnosti. Enako velja tudi v primeru, če podjetnik namerava družbo prodati ali jo vložiti v drugo družbo. AJPES na podlagi obvestila sodnega registra izbriše podjetnika iz poslovnega registra Slovenije (ZGD-1, 75. člen; Ivanjko et al., 2009, str. 331 in 332).

1.2 Davki in njihov pomen

1.2.1 Pomen davkov za državo

Državni in drugi organi javnega sektorja potrebujejo za zadovoljevanje javnih potreb finančna sredstva. Ta sredstva pridobijo na podlagi javnih prihodkov. Najpomembnejša oblika javnih prihodkov pa so danes davki. Davek je v bistvu ponavljajoča se prisilna denarna dajatev, ki jo država na podlagi zakona pobere od pravnih in fizičnih oseb, ne da bi zanjo dajala neposredno protidajatev. Te prihodke država uporablja za javne potrebe ter intervencije na gospodarskem in socialnem področju (Škof et al., 2007, str. 115; Žibert, 2003, str. 33).

Davki so torej središče nacionalne suverenosti posamezne države. So njen glavni vir prihodkov, saj brez njih ne bi mogla funkcionirati in voditi politike. Poleg tega so tudi eden izmed ključnih instrumentov ekonomske regulacije, s katerim država vpliva tako na potrošnjo in varčevanje v gospodinjstvih kot tudi na organizacijo in investicije v gospodarski družbi (European Commission, 2000, str. 3–5).

Z davčno politiko in oblikovanimi davčnimi predpisi država določi davčni sistem. Ta naj bi bil zasnovan tako, da bi zagotavljal čim večjo ekonomsko učinkovitost in bil hkrati tudi družbeno pravičen. Z razvojem gospodarstva je kljub težnju k temu, da mora biti davčni sistem učinkovit, le-ta postajal vse bolj zapleten. Vse večje potrebe države po javnih prihodkih so povečale število davkov in povzročale številne spremembe davčnih stopenj. Še večjo kompleksnost davčnega sistema so povzročile davčne spodbude, kot so olajšave in oprostitve, s katerimi država dosega vsaj neko raven davčne pravičnosti. Vendar se je tudi na tem področju zakonodaja ob razvoju gospodarstva zelo pogosto spreminjala, zato se je kompleksnost slovenske davčne zakonodaje povečevala (Škof et al., 2007, str. 27; Klun, 2008, str. 1–2).

1.2.2 Davki v Sloveniji

Slovenija je z vstopom v Evropsko unijo leta 2004 postala del velikega evropskega trga. V svetu lahko Evropsko unijo kot celoto uvrstimo v visoko obdavčeno območje. Zadnji razpoložljivi podatki iz leta 2008 za Evropsko unijo (27 držav članic) kažejo, da so znašali celotni davčni prihodki, med katere štejemo davke in prispevke za socialno varnost, 39,3 % (aritmetično povprečje) bruto domačega proizvoda (v nadaljevanju BDP), kar je veliko več kot v Ameriki in na Japonskem. Iz tega lahko sklepam, če gledam samo Slovenijo, da jo lahko prav tako uvrstim v visoko obdavčeno območje, saj so njeni davčni prihodki v letu 2008 predstavljali 37,3 % slovenskega BDP (European Commission, 2010, str. 3–5 in str. 28).

Glede na višino davčnih prihodkov, poznamo v Sloveniji veliko vrst davkov. Najpogostejša delitev davkov, ki jo uporablja tudi Davčna uprava Republike Slovenije, je delitev na podlagi tega, kdo dejansko nosi davčno breme, in sicer na neposredne in posredne davke. Neposredni so tisti, katerih breme nosi neposredno davčni zavezanec; torej zmanjšujejo dohodek

zavezanca (se prevaljujejo nazaj). V Sloveniji so to na primer dohodnina, davek od dohodkov pravnih oseb in premoženjski davki. Posredni davki pa so tisti, katerih breme ne nosi neposredno davčni zavezanec, temveč nekdo drug, navadno končni potrošnik; torej povišujejo cene (se prevaljujejo naprej). Med njimi je najpomembnejši davek na dodano vrednost. Sem spadajo tudi carine, trošarine, davek na promet nepremičnin ... Iz tega lahko sklepam, da so z neposrednimi davki obdavčeni posamezniki in družbe, s posrednimi pa blago in storitve (Kranjec, 2003, str. 57; Stanovnik, 2008, str. 53).

V Tabeli 3 predstavljam gibanje posrednih in neposrednih davkov v Sloveniji v % od slovenskega BDP. Razvidno je, da se večja pomembnost neposrednih davkov, saj se je delež le-teh v BDP od leta 2003 do leta 2007 povečal za 1,2 odstotne točke, medtem ko se je delež posrednih davkov zmanjšal.

Tabela 3: Delež posrednih in neposrednih davkov v Sloveniji od leta 2003 do leta 2009, v % BDP

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Posredni davki	16,0	15,8	15,7	15,2	14,9	14,4	14,4
Neposredni davki	8,0	8,3	8,7	9,1	9,2	8,9	8,4

Vir: European Commision, *Taxation trends in the European Union – Data for the EU Member States and Norway*, 2011, str. 246.

Tudi Evropska unija uporablja delitev davkov na posredne in neposredne. Posredni davki Evropske unije (EU 27) so se v letih od 2003 do 2009 gibal okrog 14 % evropskega BDP, neposredni pa okrog 12 % evropskega BDP (European Commision, 2010, str. 264). Iz tega sklepam, da se Slovenija tudi v tej smeri počasi približuje evropskim davčnim trendom.

V Tabeli 4 je predstavljena struktura vseh davčnih prihodkov v Sloveniji.

Tabela 4: Struktura davčnih prihodkov v Sloveniji v % od leta 2004 do leta 2010

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Dohodnina	15,6	15,1	15,2	14,1	15,7	16,2	15,9
Davek od dohodkov pravnih oseb	5,1	5,5	8,0	8,7	9,0	5,5	3,5
Prispevki za socialno varnost	36,8	36,6	36,0	36,0	36,6	39,8	40,7
Davki na plačilno listo in delovno silo	4,8	4,8	4,0	3,3	1,9	0,2	0,2
Davki na premoženje	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,6	1,7
Domači davki na blago in storitve	35,0	36,0	31,2	35,3	34,5	36,0	37,2
Davki na mednarodno trgovino in transakcije	0,8	0,4	0,4	0,9	0,9	0,6	0,7
Drugi davki	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Vir: Ministrstvo za finance, *Bilten javnih financ*, 2011, str. 11–12.

Razvidno je, da največji delež davčnih prihodkov predstavljajo posredni davki in prispevki za socialno varnost. Vendar je opazno tudi, da se povečujejo prihodki od določenih posrednih

davkov, še posebej davka od dohodkov pravnih oseb. Delež tega davka se je od leta 2004 do leta 2008 povečal kar za 3,9 odstotne točke, vendar se je zaradi recesije v zadnjih dveh letih ponovno spustil zelo nizko.

1.3 Davek od dohodkov pravnih oseb

1.3.1 Pomen in zakonska ureditev davka od dohodkov pravnih oseb

Davek od dohodkov pravnih oseb oziroma korporacijski davek (kot je poznan v tujini) je sistem obdavčitve dobička oziroma dohodka vseh gospodarskih družb (pravnih oseb). Kot sem že omenila, spada med neposredne davke, saj neposredno znižuje čisti dobiček pravne osebe (Mott, 2005, str. 273; Škof et al., 2007, str. 270–271).

Davek od dohodkov pravnih oseb ne spada v veliko trojico davkov, ki prinašajo največ prihodkov v državni proračun. Kot je vidno tudi iz Tabele 4, je nekje na četrtem mestu. Vendar njegov pomen v Sloveniji na področju javnih financ narašča. Povečujeta se tako delež davka od dohodkov pravnih oseb v BDP kot delež v vseh javnofinančnih prihodkih. Prav tako se povečuje tudi nominalni znesek tega davka. Ker je že od osamosvojitve Slovenije do danes trend padanja davčne stopnje, je bilo višanje davčnih prihodkov na račun tega davka možno le z višanjem davčne osnove oziroma ukinjanjem in zniževanjem davčnih olajšav in oprostitvev (Jerman & Odar, 2008, str. 19; Stanovnik, 2008, str. 152).

Je pa davek od dohodkov pravnih oseb vseeno ena izmed najpomembnejših vrst davkov, saj z njim država s pomočjo davčnega sistema in davčne politike neposredno posega v poslovne odločitve, kar pa ima posreden vpliv na naravnost gospodarskih družb in tudi gospodarsko učinkovitost. Davek od dohodkov pravnih oseb je torej kljub majhni teži z vidika davčnih prihodkov zelo pomemben, saj ima neposreden vpliv na odločitve o organiziranosti družbe, odločitve o virih financiranja družbe, še posebej pa na investicijske odločitve, ki pa so danes tudi gonilo razvoja gospodarstva (Kostanjevec, 2002, str. 223; Kranjec, 2003, str. 154, 156).

Obstajajo še drugi razlogi za obstoj davka od dohodkov pravnih oseb, saj po eni strani zagotavlja, da tudi gospodarske družbe plačujejo za javne dobrine in s tem izboljšujejo svoje dobičke, po drugi strani pa je podpora osebnim davkom in s tem zadržanju dobička v gospodarski družbi (Devereux, 1996, str. 139).

Obdavčitev dohodkov pravnih oseb je v Sloveniji urejena z zakonom o davku od dohodkov pravnih oseb. V leta 1991 do danes so veljali kar štirje zakoni o davku od dobička oziroma dohodkov pravnih oseb (v nadaljevanju zakon). Vsak zakon je imel vsaj eno spremembo in dopolnitev. Poleg veljavnega zakona in njegovih sprememb v posameznem letu pa mora davčni zavezanec pri obračunu davka od dohodkov pravnih oseb upoštevati še vrsto drugih pravilnikov, uredb, odločb in dodatnih zakonov, ki so bodisi sprejeti na podlagi tega zakona bodisi ga dopolnjujejo. Pri tem velja omeniti zakon o davčnem postopku, ki ureja obračunavanje in plačevanje tega davka.

V nadaljevanju na kratko pojasnjujem osnovne pojme, ki so pomembni z vidika male družbe pri obračunu tega davka. Glede na številne spremembe tega zakona, so se tudi opredelitve teh osnovnih pojmov spreminjale, zato jih pojasnjujem na podlagi zadnjega zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS št. 117/2006, v nadaljevanju ZDDPO-2), ki se uporablja od leta 2007, in njegovih sprememb.

• **Davčni zavezanec**

Zavezanci za obračun in plačilo davka od dohodkov pravnih oseb so tako pravne osebe domačega prava (rezidenti) kot tudi pravne osebe tujega prava (nerezidenti). Rezidenti so zavezani k plačilu davka tako od dohodkov, ki imajo svoj vir v Republiki Sloveniji, kot tudi od tistih, ki imajo svoj vir izven Republike Slovenije. Nerezidenti pa so zavezani k plačilu davka le od dohodkov, ki imajo svoj vir v Republiki Sloveniji (ZDDPO-2, 3. in 4. člen).

Zavezanci za ta davek po 3. členu ZDDPO-2 niso Republika Slovenija in samoupravne lokalne skupnosti. Po 70. členu istega zakona pa tudi Banka Slovenije ne izračuna in tudi ne plača davka od svojih dohodkov, čeprav je davčna zavezanka.

Plačila tega davka so oproščeni tudi zavezanci, kot so zavodi, društva, ustanove, verske skupnosti, politične stranke, zbornice in sindikati, ki so ustanovljeni za opravljanje nepridobitne dejavnosti. Če se ukvarjajo tudi s pridobitno dejavnostjo, morajo davek plačati le od dohodkov, katerih vir je pridobitna dejavnost (ZDDPO-2, 9. člen). Kaj se šteje za pridobitno, kaj za nepridobitno dejavnost, je določeno s Pravilnikom o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti (Ur.l. št. 109/2007).

• **Davčna osnova**

Davčna osnova je dobiček, ki se ugotovi v posebnem davčnem obračunu tako, da se od davčno priznanih prihodkov odštejejo davčno priznani odhodki in davčne olajšave.

Vsaka različica zakona o davku od dohodkov pravnih oseb opredeljuje številne posebnosti pri vključevanju prihodkov in odhodkov v davčno osnovo. V nadaljevanju opisujem tiste, ki jih predpisuje ZDDPO-2. Po ZDDPO-2 se z vidika prihodkov večina posebnosti nanaša na povezane osebe, z vidika odhodkov pa na tem mestu omenjam kar nekaj posebnosti, ki so pomembne tudi za male družbe.

Med odhodke se po 29. členu ZDDPO-2 štejejo le tisti, ki so potrebni za pridobitev prihodkov. To so tisti odhodki, ki so neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti, ki nimajo značaja zasebnosti in so skladni z običajno poslovno prakso. Torej se med odhodki davčno ne priznajo (ZDDPO-2, 30. člen):

- odhodki, podobni dividendam, vključno s prikritim izplačilom dobička;
- odhodki za pokrivanje izgub iz preteklih let;

- stroški, ki se nanašajo na zasebno življenje;
- stroški prisilne izterjave davkov in drugih dajatev;
- kazni, ki jih izreče pristojni organ;
- davki, ki jih je plačal družbenik kot fizična oseba;
- davek na dodano vrednost, ki si ga zavezanec po zakonu o davku na dodano vrednost ni uveljavil kot odbitek, čeprav je imel to pravico;
- obresti od nepravčasno plačanih davkov;
- obresti od posojil, prejetih od oseb, ki imajo sedež ali prebivališče v državah z ugodnejšim davčnim okoljem (razen države članice EU);
- donacije;
- podkupnine.

Delno se kot odhodki priznajo **stroški reprezentance ter stroški nadzornega sveta**, in sicer v višini 50 % (ZDDPO-2, 31. člen).

Kot odhodek se priznajo tudi (ZDDPO-2, 20., 21., 33. in 35. člen):

- **Oblikovane rezervacije** za dana jamstva, pokojnine, jubilejne nagrade ter odpravnine ob upokojitvi, in sicer v višini 50 % oblikovanih rezervacij.
- **Odpis terjatev**, in sicer v naslednjih primerih:
 - na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča o zaključenem stečajnem postopku ali prisilni poravnavi, v delu, v katerem terjatve niso bile poplačane oziroma niso bile poplačane v celoti;
 - če zavezanec dokaže, da bi stroški sodnega postopka presegli znesek poplačila terjatev, oziroma če dokaže, da je opravil vsa dejanja, ki bi jih opravil s skrbnostjo dober gospodarstvenik za dosego poplačila terjatev.
- **Amortizacija osnovnih sredstev** v obračunanem znesku, vendar največ do zneska, obračunanega z metodo enakomernega časovnega amortiziranja in z uporabo amortizacijskih stopenj, določenih z zakonom.
- **Plače in druga izplačila v zvezi z delom** (nadomestila, nagrade, prevoz na delo, prehrana, dnevnice ...), in sicer v obračunanem znesku.

Na tem mestu naj omenim še **davčno izgubo**, to je presežek davčno priznanih odhodkov nad davčno priznanimi prihodki. Davčni zavezanec lahko davčno izgubo po 36. členu ZDDPO-2 pokriva z zmanjšanjem davčne osnove v naslednjih davčnih obdobjih, pri čemer se davčna osnova najprej zmanjša za izgubo starejšega datuma.

• *Davčna stopnja*

Davčna stopnja davka od dobička/dohodkov pravnih oseb se je od osamosvojitve Slovenije do danes kar pogosto spreminjala. Od leta 1991 do leta 1993 je bila 30-odstotna, od leta 1994 pa vse do vključno z letom 2006 pa 25-odstotna. ZDDPO-2 (60. in 97. člen) pa je opredelil

davčne stopnje kar za naprej, in sicer je bila davčna stopnja v letu 2007 23-odstotna, v letu 2008 22-odstotna, v letu 2009 21-odstotna, od leta 2010 naprej pa je 20-odstotna.

V prejšnjem odstavku omenjena davčna stopnja je splošna davčna stopnja, ki naj bi veljala za vse davčne zavezance. ZDDPO-2 (61. člen) pa opredeljuje še posebno davčno stopnjo 0 %, ki naj bi pod določenimi pogoji in za določene dejavnosti veljala za investicijske sklade, pokojninske sklade, določene zavarovalnice in družbe tveganega kapitala.

• Obračunavanje in plačevanje davka

Po Zakonu o davčnem postopku (Ur.l. RS št. 117/2006, 354., 355., 357. in 358. člen, v nadaljevanju ZDavP-2) temelji davčna obveznost davka od dohodkov pravnih oseb na načelu samoobdavčitve, saj zavezanec sam obračunava in plačuje davek. Ta obračun zavezanec sestavi v posebej predpisanem obrazcu za obračun davka od dohodkov pravnih oseb ter ga skupaj z izkazom poslovnega izida, bilanco stanja in drugo potrebno dokumentacijo predloži davčnemu organu do 31. marca za preteklo davčno obdobje. Zavezanec se lahko odloči tudi za davčno obdobje, ki ni enako koledarskemu letu.

Med davčnim obdobjem davčni zavezanec plačuje akontacijo davka v mesečnih ali trimesečnih obrokih. Višina akontacije se določi na podlagi plačanega davka za preteklo davčno obdobje. Ob obračunu davka pa mora zavezanec ob premalo plačani akontaciji doplačati razliko med plačano akontacijo in izračunanim davkom, ob preveč plačani akontaciji pa le-to dobi vrnjeno (ZDavP-2, 370. in 371. člen).

1.3.2 Davčne reforme v Sloveniji pri obdavčitvi dohodkov pravnih oseb

Z osamosvojitvijo Slovenije se je temeljito reformiral njen davčni sistem, in sicer se je uvedel sistem, ki je bil primerljiv z razvitimi državami. Zmanjšalo se je število davkov in prispevkov.

Do vključitve Slovenije v Evropsko unijo je bila obdavčitev dobička v Sloveniji urejena z zakonom o davku od dobička pravnih oseb. Prvi tak zakon je bil uveden leta 1990 in uveljavljen s 1. januarjem 1991. Že decembra leta 1991 je bila sprejeta in tudi uveljavljena prva sprememba tega zakona. Z uvedbo tega zakona je bila slovenska davčna politika usklajena z davčnimi instrumenti v tržnih gospodarstvih.

Po letu 1991 so sledile razne spremembe gospodarskega sistema, kot so uporaba računovodskih standardov pri vodenju poslovnih knjig, izdelava letnih poročil in ureditev statusnih vprašanj gospodarskih subjektov. Te spremembe so povzročile, da je bil leta 1993 sprejet nov zakon o davku od dobička pravnih oseb, ki se je začel uporabljati 1. januarja 1994. Ta zakon je bil dopolnjen s tremi spremembami, ki so bile sprejete leta 1995, 1996 in 2002 (Kovač, 2008, str. 15).

Leta 1996 je bil sprejet zakon o davčnem postopku, ki je vplival praktično na celotno davčno zakonodajo, saj je razveljavil nekatere določbe posameznih zakonov. Z njim se je uredilo vse v zvezi s pobiranjem in plačevanjem davkov, tudi na področju obdavčitve dobička.

Do velike spremembe v slovenskem gospodarstvu je prišlo leta 2004, ko je Slovenija vstopila v Evropsko unijo. S tem korakom je bilo treba postopno preiti na pravni red Evropske unije tako na področju javnih financ kot tudi na področju davčnega prava. Takrat je bil na področju obdavčitve dobička sprejet nov zakon z novim imenom, in sicer zakon o davku od dohodkov pravnih oseb. Ta zakon se je začel uporabljati 1. januarja leta 2005 in je z določenimi pomanjkljivostmi že prevzel vse tri direktive Evropske unije s področja obdavčitve povezanih družb iz različnih držav članic (Škof et al., 2007, str. 276). Tudi ta zakon je bil dopolnjen z dvema spremembama, pri čemer je bila prva sprejeta že leta 2004, torej preden je zakon sploh stopil v veljavo, druga pa leta 2005.

Leta 2006 je sledila še ena reforma slovenskega davčnega sistema, katere posledica je bil ponovno nov zakon o davku od dohodkov pravnih oseb. S to reformo se je slovenski pravni red še bolj približal evropskemu, saj so bile dokončno implementirane direktive Evropske unije (Jerman & Odar, 2008, str. 16). Ta zakon je doživel do danes že kar šest sprememb, in sicer sta bili dve sprejeti leta 2008, dve leta 2009, ena 2010 in ena leta 2011.

Vse davčne reforme so močno botrovale tudi spremembam davčnih olajšav pri obdavčitvi dobička, kar je podrobneje predstavljeno v poglavju o davčnih olajšavah.

1.4 Davek od dohodka iz dejavnosti

1.4.1 Pomen in zakonska ureditev davka od dohodka iz dejavnosti

Dohodek iz dejavnosti predstavlja vsak dohodek fizične osebe, ki je pridobljen z opravljanjem podjetniške, kmetijske ali gozdarske (razen osnovne, če se zanjo ne ugotavljajo dejanski prihodki ali odhodki), poklicne in druge neodvisne dejavnosti. Pri tem je bistveno, da to delo opravlja trajno in samostojno (Ministrstvo za finance & Davčna uprava republike Slovenije, 2007, str. 17).

Davek od dohodka iz dejavnosti pa predstavlja obdavčitev dohodka fizičnih oseb, ki opravljajo eno izmed prej omenjenih dejavnosti.

Tudi davek od dohodka iz dejavnosti sam po sebi ne spada v veliko trojico davkov, ki prinašajo največ prihodkov v državni proračun. Vendar pa predstavlja del dohodnine, ki zavzema tretje mesto pri donosu prihodkov v državni proračun. Tako kot v drugih državah članicah Evropske unije so tudi v Sloveniji zlati časi dohodnine mimo, saj se delež tega davka v javnofinančnih prihodkih počasi, a vztrajno znižuje (Klun, 2010, str. 28; Stanovnik, 2008, str. 83).

Po pomenu je zelo podoben davku od dohodkov pravnih oseb, saj ima za državo podoben pomen. Tudi tukaj država z uporabo različnih davčnih instrumentov, kot so na primer davčne olajšave in oprostitve, vpliva na poslovne odločitve gospodarske družbe, še posebej na področju zaposlovanja in investiranja.

Razlika med davkom od dohodkov pravnih oseb in davkom od dohodka iz dejavnosti je le v tem, da prvega obračunavajo družbe, ki so organizirane kot gospodarske družbe (pravne osebe), slednjega pa veliki, srednji in mali podjetniki, ki kot fizične osebe opravljajo pridobitno dejavnost po ZGD (Zupančič, 2009, str. 412).

Dohodek iz dejavnosti je eden od šestih virov dohodka fizičnih oseb. Tako kot obdavčitev vseh ostalih dohodkov fizičnih oseb je tudi obdavčitev dohodka iz dejavnosti v Sloveniji urejena z zakonom o dohodnini. Tudi pri obdavčitvi dohodka fizičnih oseb so veljali kar štirje zakoni o dohodnini in prav tako je tudi tu imel vsak vsaj eno spremembo in dopolnitev. Ker je dohodek iz dejavnosti zelo podoben davku od dohodkov pravnih oseb, so se tudi tukaj uporabljali številni pravilniki, uredbe, odločbe in dodatni zakoni, ki so ga dopolnjevali. Obračunavanje in plačevanje davka od dohodka iz dejavnosti pa je prav tako kot pri davku od dohodkov pravnih oseb urejeno z zakonom o davčnem postopku.

V nadaljevanju so na kratko opisani pojmi, ki so pomembni za obračun tega davka. Tudi tu so se osnovni pojmi spreminjali s spremembami tega zakona, zato jih pojasnujem na podlagi zadnjega izdanega zakona o dohodnini (Ur.l. RS št. 117/2006, v nadaljevanju ZDoh-2), ki se uporablja od leta 2007, in njegovih sprememb.

• *Davčni zavezanec*

Zavezanci za obračun in plačilo dohodnine so vse fizične osebe, ki so rezidenti Republike Slovenije in prejema vsaj enega od prej omenjenih obdavčenih dohodkovnih virov v Sloveniji ali zunaj nje. Če so fizične osebe nerezidenti, pa so zavezani za plačilo dohodnine le od vseh dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji (Klun, 2010, str. 32; ZDoh-2, 2006, 4. člen).

Torej so v mojem primeru davčni zavezanci tiste fizične osebe, ki samostojno in trajno opravljajo eno izmed dejavnosti.

• *Davčna osnova*

Davčna osnova je, tako kot pri dohodkih pravnih oseb, dobiček, ki se ugotovi v posebnem davčnem obračunu za obdavčitev davka od dohodka iz dejavnosti na podlagi davčno priznanih prihodkov, davčno priznanih odhodkov in davčnih olajšav.

Kateri prihodki in kateri odhodki so davčno priznani, pa se upošteva ZDDPO-2, v katerem so opredeljene posebnosti vključevanja prihodkov in odhodkov v davčno osnovo v primeru

obdavčitve pravnih oseb (Heing & Prusnik, 2008, str. 73). Na enak način kot pri obdavčitvi pravnih oseb se upošteva in ravna tudi v primeru davčne izgube (glej podpoglavje 1.3.1).

• *Davčna stopnja*

Ena izmed največjih razlik med davkom od dohodkov pravnih oseb in davkom od dohodka iz dejavnosti je v davčni stopnji. Za davek od dohodkov velja ista davčna stopnja, ne glede na višino dohodka, za dohodnino in prav tako za davek od dohodka iz dejavnosti pa stopničasta progresivna davčna stopnja, ki pa se je od osamosvojitve do danes prav tako velikokrat spremenila.

Prvi zakon o dohodnini je predpisoval pet razredov za obdavčitev dohodka fizičnih oseb, in sicer z 19-odstotno, 28-odstotno, 35-odstotno, 40-odstotno in najvišji razred 45-odstotno davčno stopnjo. Višina davčne osnove za posamezni razred je bila objavljena in valorizirana vsako leto posebej. Od leta 1994 do leta 2004 pa se je v dohodnini uporabljalo kar šest razredov. Stopnje in višina davčne osnove za leto 2004 so prikazane v Tabeli 5. Kot lahko vidimo v Tabeli 6, se je število razredov z novim zakonom leta 2005 zopet zmanjšalo na pet.

Tabela 5: Stopnja dohodnine in davčne osnove za leto 2004

Razredi	2004	
	nad	do
	davčna osnova v EUR	
17%		6.653,98
35%	6.653,98	13.307,95
37%	13.307,95	19.961,94
40%	19.961,94	26.615,90
45%	26.615,90	39.923,86
50%	39.923,86	

Tabela 6: Stopnje dohodnine in davčne osnove za leto in za leti 2005 in 2006

Razredi	2005		2006	
	nad	do	nad	do
	davčna osnova v EUR		davčna osnova v EUR	
16%	0,00	5.424,80	0,00	5.538,72
33%	5.424,80	10.599,23	5.538,72	10.821,82
37%	10.599,23	21.448,84	10.821,82	21.899,27
41%	21.448,84	43.106,33	21.899,27	44.011,56
50%	43.106,33	0,00	44.011,56	0,00

Vir: Lestvica za odmero dohodnine in olajšave, letno.

Vir: Dohodninska lestvica za leto 2004.

Z zadnjim zakonom o dohodnini so bili predpisani le še trije razredi. Višino davčnih osnov in stopnje lahko vidimo v Tabeli 7.

Tabela 7: Stopnje dohodnine in davčne osnove od leta 2007 do leta 2010

Razredi	2007		2008		2009		2010	
	davčna osnova v EUR		davčna osnova v EUR		davčna osnova v EUR		davčna osnova v EUR	
	nad	do	nad	do	nad	do	nad	do
16%		6.800,00		7.187,60		7.410,42		7.528,99
27%	6.800,00	13.600,00	7.187,60	14.375,20	7.410,42	14.820,83	7.528,99	15.057,96
41%	13.600,00		14.375,20		14.820,83		15.057,96	

Vir: Lestvica za odmero dohodnine in olajšave, letno.

• *Obračunavanje in plačevanje davka*

Tako kot obveznost za davek od dohodkov pravnih oseb tudi obveznost za davek od dohodka iz dejavnosti temelji na samoobdavčitvi. Po ZDavP-2 (295. 296. in 297. člen) zavezanec v posebnem obrazcu za obračun davka od dohodka iz dejavnosti na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov izračuna davčno obveznost. Ta obračun skupaj z izkazom poslovnega izida in bilanco stanja ter drugo potrebno dokumentacijo posreduje davčnemu organu do 31. marca za preteklo davčno obdobje. Zavezanec se lahko tudi tu odloči za davčno obdobje, ki ni enako koledarskemu letu.

Tudi za davek od dohodka iz dejavnosti mora zavezanec med davčnim obdobjem plačevati akontacijo davka v mesečnih ali trimesečnih obrokih. Višina akontacije se določi na podlagi obračuna za preteklo leto. Ob obračunu davka za tekoče leto pa mora davčni zavezanec ob premalo plačani akontaciji doplačati razliko, ob preveč plačani pa le-to dobi vrnjeno (ZDavP-2, 298. člen).

1.4.2 Davčne reforme v Sloveniji pri obdavčitvi dohodka iz dejavnosti

Na področju dohodnine, kamor spada davek od dohodka iz dejavnosti, so bili trije sistemi obdavčitve, in sicer je prvi veljal do vključno leta 2004, drugi od leta 2005 do leta 2006 in zadnji od leta 2007 dalje (Čok et al., 2011, str. 1).

Leta 1990 tik pred osamosvojitvijo Slovenije je bil pri obdavčitvi fizičnih oseb sprejet prvi zakon. S tem je bila narejena največja sprememba davčnega sistema, saj je le-ta v celoti nadomestil do tedaj veljavni zakon o davkih občanov. S sprejetjem tega zakona se je spremenil cel sistem obdavčitve fizičnih oseb, saj se je namesto obdavčitve dohodka s posameznimi vrstami davkov uvedla sintetična obdavčitev celotnega dohodka posameznika. Uvedla se je dohodnina, kot tipični osebni davek na celotni dohodek posameznika (Škof et al., 2007, str. 146).

Ta prvi zakon se je skupaj z njegovo spremembo, ki je izšla decembra 1991, začel uporabljati pri obračunu dohodnine in prav tako pri davku od dohodka iz dejavnosti za leto 1991. Z njim je bil tudi na področju dohodnine zamenjan stari sistem z novo davčno politiko, ki je veljala v tržnih gospodarstvih.

Drugi zakon o dohodnini je bil izdan leta 1993. Prinesel je predvsem novosti na področju zmanjšanja davčne obremenitve v nižjih dohodkovnih razredih in povečanja v višjih, prestrukturiranja davčnih olajšav, širitve davčne osnove, usklajitev medletne akontacije davkov z letno odmero dohodnine in izenačevanje stopenj posameznih vrst davkov zaradi preprečevanja prehodov zavezancev med posameznimi viri dohodka (Škof et al., 2007, str. 146-147). Ta zakon je doživel dve spremembi, in sicer leta 1995 in leta 1996. Veljal je do vključno leta 2004.

Kot sem že omenila pri reformah pri obdavčitvi dobička pravnih oseb, je leta 1996 izšel zakon o davčnem postopku, ki je tako kot pri ostalih davkih določil tudi obračunavanje in plačevanje davka od dohodka iz dejavnosti.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo, leta 2004, je tudi na področju dohodnine prišlo do sprememb. Izšel je nov zakon, ki se je začel uporabljati leta 2005. Ta zakon je obdavčitev fizičnih oseb približal evropski zakonodaji. Doživel je kar pet sprememb, in sicer dve že v letu 2004, dve v letu 2005 in zadnjo v letu 2006. Največje spremembe je prinesla druga sprememba leta 2005, ki je razdelila dohodek fizičnih oseb na aktivni in pasivni. Zakon je določil, da se vsi aktivni dohodki obdavčujejo po letni davčni osnovi, sintetično s progresivno davčno stopnjo z upoštevanjem davčnih olajšav, pasivni dohodki pa se obdavčujejo s proporcionalno davčno stopnjo brez upoštevanja davčnih olajšav (Kovač, 2008, str. 13 in 14). Med aktivne dohodke spadata na primer dohodek iz zaposlitve in tudi dohodek iz dejavnosti, med pasivne dohodke pa na primer dobiček iz kapitala. Ta zakon je veljal do vključno leta 2006.

Leta 2006 je tudi na področju obdavčitve fizičnih oseb sledila še ena reforma, ki je ponovno prinesla nov zakon, saj je bilo treba tudi tukaj implementirati določbe direktiv Evropske unije. Ta zakon je do danes doživel osem sprememb, in sicer tri v letu 2008, eno leta 2009 in štiri leta 2010. Njegova glavna sprememba pa je bila, da je znižal stopnjo najvišjega davčnega razreda s 50 na 41 % ter zmanjšal štirirazredno progresivno dohodninsko lestvico na trirazredno (Čok et al., 2011, str. 1 in 6).

Vsak zakon in večina njegovih sprememb in dopolnitev pa so predpisovali določene spremembe tudi na področju olajšav pri obdavčitvi dohodka iz dejavnosti. Te spremembe so podrobneje predstavljene v poglavju o davčnih olajšavah.

2 DAVČNE OLAJŠAVE

2.1 Splošno o davčnih olajšavah

2.1.1 Pojem davčne olajšave

Eden izmed pomembnih osnovnih pojmov v zvezi z davkom od dohodkov pravnih oseb, ki ga v prejšnjem poglavju nisem omenila, je torej tudi davčna olajšava. Davčna olajšava v bistvu pomeni vse metode znižanja siceršnje davčne obveznosti določenega zavezanca, ki jih dopuščajo predpisi (Kostanjevec, 2002, str. 8).

V sodobnih davčnih sistemih je več različnih oblik davčnih olajšav, najpogosteje pa se pojavljajo v naslednjih (Škof et al., 2007, str. 125):

- davčna olajšava v ožjem smislu – pomeni odbitek pred izračunom obdavčljive osnove;
- znižanje davka – pomeni dejansko znižanje davka, ko je ta že izračunan; ter

- nižja davčna stopnja – se uporablja takrat, ko država z namenom stimulacije razvoja določenih dejavnosti zanje predpiše nižjo davčno stopnjo.

Za izračun davka od dohodkov pravnih oseb in davka od dohodka iz dejavnosti zakon predpisuje uporabo metode odbitka pred izračunom obdavčljive osnove, na podlagi določenih kriterijev. Davčna olajšava je v tem primeru torej znesek, s katerim nam država omogoča ob določenih pogojih zmanjšati davčno osnovo, na podlagi katere nato z uporabo davčne stopnje izračunamo davčno obveznost.

2.1.2 Pomen davčnih olajšav kot oblike davčne spodbude

Eno izmed načel dobrega davčnega sistema je, da se vsi davki pobirajo po pravičnem merilu, kar pomeni, da je vsak državljan obdavčen v skladu s svojimi gospodarskimi in davčnimi sposobnostmi. To je v preteklosti pripeljalo do tega, da so države uvedle različne davčne olajšave in davčne oprostitve. Z novejšo davčno zakonodajo pa država ne dovoljuje davčnih olajšav in oprostitvev, le da bi zadostila davčnemu načelu pravičnosti, ampak jih uporablja tudi za doseganje najrazličnejših političnih in gospodarskih ciljev (Murko, 1937, str. 3 in 4).

Davčne olajšave torej danes niso več le instrument za doseganje cilja pravičnosti obdavčevanja, ampak so tudi oblika davčne spodbude. Davčne spodbude kot ena izmed zelo učinkovitih oblik vplivanja države na gospodarstvo so instrument davčne politike, ki pomaga državi dosegati cilje ekonomske in socialne politike. Z njimi država spodbuja razvoj določenih gospodarskih dejavnosti, panog in strok ter usmerja investicije v manj razvita območja. S tem vpliva na višino razpoložljivega dohodka in njegovo pravilno razporeditev tako na strukturnem kot tudi na teritorialnem področju (Žibert, 2003, str. 43; Kostanjevec 2002, str. 7).

Na splošno naj bi veljalo, da naj davki ne bi vplivali omejitveno na poslovne odločitve. Vendar se številne gospodarske družbe v Evropi vseeno raje odločajo za investicije v državah z nižjimi davčnimi stroški, saj je kljub nižji produktivnosti v nižje obdavčenih državah donos pri enaki investiciji višji. To povzroča lokacijsko neučinkovitost in zmanjšuje konkurenco cele Evrope (European Commission, 2002, str. 70).

2.1.3 Vrste davčnih olajšav pri izračunu davka od dobička/dohodkov pravnih oseb

Z novimi zakoni in s spremembami le-teh so se spreminjale tudi davčne olajšave. Od leta 1991, ko se je začel uporabljati prvi zakon o davku od dobička, in vse do danes so bile v veljavi v različnih letih različne olajšave na različnih področjih:

1. olajšave na področju investicij:

- olajšava za oblikovanje investicijskih rezerv,
- olajšava za investiranje v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva,

- olajšava za investiranje v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva,
 - olajšava za investiranje v opremo za raziskave in razvoj,
 - olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj;
2. olajšave na področju zaposlovanja:
- olajšava za novozaposlene delavce,
 - olajšava za zaposlene invalide,
 - olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju;
3. druge olajšave:
- olajšava za novoustanovljene družbe (posebej za tiste v demografsko ogroženih območjih),
 - olajšava za delodajalca, ki financira pokojninski načrt,
 - olajšava za donacije in izplačila političnim strankam,
 - olajšava za investicije in za zaposlovanje za družbe, ki poslujejo v ekonomskih conah,
 - olajšave za določene vrste oblikovanih rezerv pri bankah, drugih finančnih institucijah, zavarovalnicah in hranilno-kreditnih družbah.

Pri tem moram poudariti, da vse te olajšave niso veljale v enem letu, ampak so se dodajale, ukinjale, spreminjale, kar je vplivalo tudi na poslovanje družb. Težave pa niso predstavljale le spremembe, ampak tudi razumevanje, za kaj se v bistvu olajšava lahko uveljavi. Tako se je pojavila težava pri razlikovanju olajšave za investiranje v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva ter opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva. Kot je natančneje razloženo v nadaljevanju, sta se ti dve olajšavi pojavljali v istih letih. Tako je morala biti družba pozorna, da je lahko prvo olajšavo uveljavila za vsa opredmetena osnovna sredstva, drugo dodatno pa le za opremo, saj je le-ta podpomenka opredmetenih osnovnih sredstev (Slovenski računovodski standard 1 (2006) opredeljuje pod točko 1.2. opredmetena osnovna sredstva kot zemljišča, zgradbe, proizvodjalno opremo, drugo opremo in biološka sredstva). Vsem olajšavam pa je skupno to, da niti posamično niti skupno ne smejo presegati davčne osnove v posameznem davčnem obdobju.

2.1.4 Vrste davčnih olajšav pri izračunu davka od dohodka iz dejavnosti

Kot prvo naj omenim, da po zakonu o dohodnini ločimo dve skupini olajšav, in sicer tiste, ki niso odvisne od izdatkov in so dostopne vsem, to so standardne olajšave, ter tiste, ki so odvisne od izdatkov posameznega zavezanca, to pa so nestandardne olajšave (Klun, 2010, str. 32).

• Olajšave, ki so dostopne vsem

Splošna olajšava je bila uvedena z drugim zakonom o dohodnini leta 1993 (Ur.l RS št. 71/1993, 7. člen, v nadaljevanju ZDoh) in se je začela uporabljati pri obračunu dohodnine za leto 1994. Priznala se je vsakemu rezidentu Republike Slovenije, ki je moral obračunati

dohodnino, in sicer v višini 11 % letne povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji. V tej višini je veljala kar do leta 2005.

S tretjim zakonom, ki je izšel leta 2004 (Ur.l. RS št. 54/2004, 105., 113. in 134. člen, v nadaljevanju ZDoh), uporabljati pa se je začel leta 2005, se splošna olajšava ni predpisovala več v odstotkih, ampak v absolutni vrednosti, ki se je vsako leto uskladila s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin.

Tabela 8: Višina splošne olajšave od leta 2005 do leta 2007

Leto	2005	2006	2007
Splošna olajšava	1.103,32	2.521,82	2.800,00

Vir: Lestvica za odmero dohodnine in olajšave, letno.

Kot vidimo iz Tabele 8, se je kot absolutna olajšava v enem znesku predpisovala vse do leta 2008, kljub novemu zakonu, ki je izšel že leta 2006, uporabljati pa se je začel v letu 2007. Od prve spremembe novega zakona (Ur.l. RS št. 10/2008, 4. člen, v nadaljevanju ZDoh-2A), ki je izšla leta 2008 pa so se začele predpisovati tri splošne olajšave, ki so bile odvisne od posameznikovega letnega dohodka (Tabela 9).

Tabela 9: Višina splošne olajšave od leta 2008 do leta 2010

2008			2009			2010		
Če znaša letni bruto dohodek v EUR		splošna olajšava v EUR	Če znaša letni bruto dohodek v EUR		splošna olajšava v EUR	Če znaša letni bruto dohodek v EUR		splošna olajšava v EUR
nad	do		nad	do		nad	do	
	8.300,00	4.959,60		8.557,30	5.113,35		10.200,00	6.120,00
8.300,00	9.600,00	3.959,60	8.557,30	9.897,60	4.082,35	10.200,00	11.800,00	4.147,67
9.600,00		2.959,60	9.897,60		3.051,35	11.800,00		3.100,17

Vir: Lestvica za odmero dohodnine in olajšave, letno.

Posebna olajšava za vzdrževane družinske člane je bila predpisana že s prvim zakonom o dohodnini leta 1990, ki se je začel uporabljati pri obračunu dohodnine za leto 1991. Priznala se je tistim zavezancem, ki vzdržujejo družinske člane, in sicer za prvega otroka 8 % povprečnega osebnega dohodka zaposlenih v Republiki Sloveniji, za vsakega nadaljnjega otroka pa se je povečala za 2 %. Za otroke, ki so nadaljevali šolanje izven stalnega prebivališča, se je povečala za 4 %. Za otroka, ki je moten v duševnem in telesnem razvoju, je znašala 20 %, za trajno nezmožnega za delo pa 50 % povprečnega letnega dohodka zaposlenih v Republiki Sloveniji (Ur.l. RS št. 48/1990, 8. člen, v nadaljevanju Zakon o dohodnini).

Če je imel vzdrževani družinski član kakršenkoli lasten vir dohodkov, se je olajšava zmanjšala za letni znesek teh dohodkov. Prav tako se je zmanjšala, če zavezanec ni vse leto vzdrževal družinskega člana (Zakon o dohodnini, 8. člen).

Za vzdrževane družinske člane so se šteli otroci, posvojenci, vnuki, zakonec in starši oziroma posvojitelji brez lastnih virov dohodka za preživljanje. Za otroke so se šteli otroci do 18. leta, če so nadaljevali šolanje na srednji, višji ali visoki šoli pa niso bili v delovnem razmerju, pa največ do 26. leta. Vnuki so se priznali kot vzdrževani člani, če je imel zavezanec pravico do olajšave za enega od njegovih staršev ali če ni imel staršev, stari starši pa le v primeru oskrbe v socialnih zavodih, če je zavezanec kril del stroškov. Za istega družinskega člana se je priznala olajšava le enemu zavezancu, ostali zavezanci pa le morebitno razliko do celotne višine olajšave (Zakon o dohodnini, 9. člen).

Leta 1993 se je z novim ZDoh spremenila le višina olajšave za vzdrževane družinske člane, in sicer za prvega otroka 10 % letne povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, za vsakega naslednjega pa se je povišala za 5 %. Dodatna olajšava za otroke, ki so se šolali izven stalnega prebivališča, se je ukinila. Enotno pa se je predpisala olajšava za otroka z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem in telesnem razvoju, in sicer v višini 50 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji. Olajšava v takšni višini je veljala vse do leta 2004 (ZDoh, 10. člen).

Tudi ta olajšava se je z letom 2005, ko je začel veljati tretji ZDoh-1 (108. in 109. člen) predpisala v absolutnem znesku, ki se je vsako leto uskladjal s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin. Dodala pa je še, da se za vzdrževanega družinskega člana šteje tudi otrok, starejši od 26 let, če se vpiše na študij do 26. leta, in sicer največ za šest let za dodiplomski študij in za štiri leta za podiplomski študij, ter otrok, starejši od 18 let, ki se ne izobražuje in je za delo sposoben, če je prijavljen pri Zavodu za zaposlovanje in živi z zavezancem v istem gospodinjstvu.

Podobne določbe so bile predpisane tudi z zadnjim ZDoh-2 (114. in 115. člen), s tem da so se dodali določeni dodatni pogoji glede posameznih vzdrževanih družinskih članov.

V Tabeli 10 je predstavljeno gibanje teh olajšav od leta 2005 do leta 2010.

Tabela 10: Olajšava za vzdrževane družinske člane od leta 2005 do leta 2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Za prvega vzdrževanega otroka	1.981,72	2.023,34	2.066,00	2.183,76	2.251,46	2.287,48
Za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo	7.180,77	7.331,72	7.486,00	7.912,70	8.157,99	8.288,52
Za drugega vzdrževanega otroka	172,34	175,96	180,00	2.374,02	2.447,62	2.486,72
Za tretjega vzdrževanega otroka	890,50	909,20	1.680,00	3.959,52	4.082,27	4.147,58
Za četrtega vzdrževanega otroka	1.608,66	1.642,45	3.180,00	5.545,02	5.716,92	5.808,39
Za petega vzdrževanega otroka	2.326,82	2.375,69	4.680,00	7.130,52	7.351,57	7.469,19
Za vse nadaljnje vzdrževane otroke	717,74	732,82	1.500,00	1.585,50	1.634,45	1.660,80
Za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana	1.981,72	2.023,34	2.066,00	2.183,76	2.251,46	2.287,48

Vir: Lestvica za odmero dohodnine in olajšave, letno.

• *Olajšave, odvisne od posameznih izdatkov zavezanca*

Na tem mestu velja najprej omeniti še druge **osebne olajšave**, ki so povezane z vlaganjem fizičnih oseb v različne namene. S prvim drugim in tretjim ZDoh so bile le-te predpisane v zelo velikem številu, in sicer se je znižala davčna osnova na primer za sredstva: vložena v vrednostne papirje, za nakup in gradnjo stanovanjske hiše, namenjena za prispevke in premije, za povečanje socialne varnosti zavezanca, za šolnino, za plačane članarine političnim strankam, za humanitarne in kulturne zadeve ..., za vrsto drugih zadev (Zakon o dohodnini, 7. člen; ZDoh, 9. člen; ZDoh-1, 112. člen).

Z zadnjim ZDoh-2 (2006, 116. in 117. člen) pa sta ostali le še dve osebni olajšavi za rezidente držav članic Evropske unije in olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje.

Do sedaj omenjene olajšave so bile priznane vsem zavezancem za dohodnino. Najbolj tipični olajšavi, splošno olajšavo in posebno olajšavo za vzdrževane družinske člane, sem opisala malo bolj podrobno, saj ju koristijo tudi podjetniki. Druge osebne olajšave pa sem le omenila, saj so se z leti zelo zmanjševale, z zadnjim zakonom pa sta bili predpisani celo samo dve.

Med olajšave, odvisne od izdatkov zavezanca, sodijo tudi vse olajšave, predpisane za zavezanca, ki opravlja samostojno dejavnost in je po ZDoh zavezan k obračunu davka od dohodka iz dejavnosti. Tako kot pri obdavčitvi dohodkov pravnih oseb so se tudi pri obdavčitvi dohodka iz dejavnosti od leta 1991 do danes zvrstile različne olajšave, v različnih letih in na različnih področjih:

1. olajšave na področju investicij:

- olajšava za vlaganja v nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo,
- olajšava za investiranje v opredmetena osnovna sredstva,
- olajšava za investiranje v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva,
- olajšava za investiranje v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva,
- olajšava za investiranje v opremo za raziskave in razvoj,
- olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj;

2. olajšave na področju zaposlovanja:

- olajšava za novozaposlene delavce,
- olajšava za zaposlene invalide,
- olajšava za učence po učni pogodbi,
- olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju;

3. druge olajšave:

- olajšava za novoustanovljene družbe (posebej za tiste v demografsko ogroženih območjih),
- olajšava za delodajalca, ki financira pokojninski načrt,

- olajšava za donacije in izplačila političnim strankam,
- olajšava za investicije in za zaposlovanje za družbe, ki poslujejo v ekonomskih conah,
- olajšave za določene vrste oblikovanih rezerv pri bankah, drugih finančnih institucijah, zavarovalnicah in hranilno-kreditnih družbah.

Tudi pri davku od dohodka iz dejavnosti niso vse te olajšave veljale v enem letu, ampak so se dodajale, ukinjale in spreminjale. Poleg tega je morala biti družba tukaj še bolj dosledna, saj se je srečevala še s številnimi osebnimi olajšavami in njihovimi letnimi spremembami. Tudi vsem olajšavam pri obdavčitvi dohodka iz dejavnosti je skupno to, da niti posamično niti skupno ne smejo presegati davčne osnove v posameznem davčnem obdobju.

2.2 Davčne olajšave pri malih in mikro gospodarskih družbah

Glede na temo magistrskega dela, velja izpostaviti tiste olajšave, ki jih najpogosteje uveljavljajo male in mikro družbe ter ki imajo nanje največji vpliv.

Pri obračunu davka od dohodkov pravnih oseb oziroma davka od dohodka iz dejavnosti pri malih in mikro družbah najpogosteje zasledimo uveljavljanje olajšave na področju investicij, in sicer v opremo in opredmetena osnovna sredstva. Te olajšave so za male in mikro družbe bistvene, saj imajo tudi največji vpliv na njihov razvoj in uspešnost. V letih, ko je veljala olajšava za novoustanovljene družbe, je imela tudi ta zelo pomembno vlogo, saj se je mnogim na novo ustanovljenim družbam pomagala postaviti na lastne noge. Poleg teh pri malih in mikro družbah zasledimo tudi olajšave s področja zaposlovanja.

Kot sem omenila, so pri malih in mikro družbah najpogostejše olajšave na področju investiranja. Te olajšave se pojavljajo v treh oblikah, in sicer (Kostanjevec, 2002, str. 40):

- kot pospešena amortizacija¹, bodisi v obliki skrajšane dobe koristnosti bodisi kot izdatnejši začetni odpisi;
- kot znižanje davčne osnove za določen odstotek investicije;
- kot znižanje davka od dohodka za določen odstotek investicije.

Slovenska zakonodaja že od osamosvojitve pri obdavčitvi dobička predpisuje olajšave na področju investiranja kot znižanje davčne osnove za določen odstotek investiranega zneska. Ta oblika ima pred drugimi številne prednosti, kot so (Kostanjevec, 2002, str. 40):

- spodbuja neposredno usmerjenost na želeno aktivnost, saj je družba upravičena do olajšave le, če investicijo realizira;
- je za državo cenejša kot oprostitev plačila davkov ali znižanje davčne stopnje, saj z usmerjanjem tekoče kapitalske porabe povzroča manjši izpad državnih dohodkov;
- družbo spodbuja k novim investicijam;
- zmanjšuje izogibanje plačilu davka.

¹ Z novo zakonodajo ne uporabljamo več pospešene amortizacije, ampak ločimo poslovno amortizacijo in davčno amortizacijo.

Omenjena oblika ima tudi nekatere omejitve in slabosti, kot so (Kostanjevec, 2002, str. 40):

- zakonodaja veliko držav dovoljuje le olajšavo za investicije v določene vrste sredstev, kar pomeni, da za določeno vrsto sredstev ne velja in je zato diskriminatorna do tistih družb, ki ta sredstva intenzivno uporabljajo;
- večjo ugodnost predstavlja za tiste družbe, ki morajo sredstva, za katera se lahko uveljavlja olajšava, pogosteje nadomeščati.

2.3 Zgodovina davčnih olajšav, pomembnih z vidika male in mikro gospodarske družbe

2.3.1 Davčne olajšave pri obdavčitvi dobička/dohodkov pravnih oseb

V proučevanjem obdobju so pri davku od dohodkov pravnih oseb veljale različne olajšave na področju investicij in zaposlovanja. Glede na skupne značilnosti sem jih razdelila v več obdobj.

• *Davčne olajšave v letih od 1991 do 1993*

V prvih treh letih po osamosvojitvi sta se pri obračunu davka od dobička upoštevala prvi zakon o davku od dobička pravnih oseb (Ur.l. RS št. 48/1990, v nadaljevanju Zakon o davku od dobička pravnih oseb), ki je izšel decembra 1990, in njegova prva sprememba, ki je izšla decembra 1991 (Ur.l. RS št. 34/1991, v nadaljevanju Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o davku od dobička pravnih oseb). Tako zakon kot tudi njegova sprememba sta se uporabljala pri obračunu davka od dobička za leta 1991, 1992 in 1993.

Glede na to, da je leto 1991 prineslo osamosvojitve Slovenije in s tržnim gospodarstvom tudi privatizacijo, so se začele ustanavljati številne nove družbe. Tem je bila najugodnejša olajšava za novoustanovljene družbe, ki jo je država tudi predpisala z namenom, da bi spodbudila samozaposlovanje in ustanavljanje novih družb. Za male družbe, ki so poslovale že dalj časa, pa je bila najugodnejša olajšava za oblikovanje investicijskih rezerv. Poleg teh dveh olajšav je zakon predpisoval tudi olajšavo za družbe, ki so na novo zaposlovale delavce, in olajšavo za družbe, ki imajo zaposlene invalide.

Olajšava za novoustanovljene družbe se je priznala davčnim zavezancem, ki so na novo ustanovili družbo. Njim se je plačilo obračunanega davka znižalo v prvem letu poslovanja za 100 %, v drugem za 66 % in v tretjem za 33 %. Še večjo ugodnost so imeli tisti davčni zavezanec, ki so ustanovili družbo na demografsko ogroženih območjih, in sicer se je tem davčnim zavezancem plačilo obračunanega davka v prvih treh letih znižalo za 100 %, v četrtem za 50 % in v petem za 25 %. Pri tem se za leto šteje dvanajst mesecev nepretrganega poslovanja od dneva vpisa družbe v register. Olajšava pa se je začela uveljavljati s poslovnim letom, ko je davčni zavezanec izkazal dobiček. Za novoustanovljeno družbo se ni štela družba, ki je nastala zaradi statusnih sprememb oziroma je spremenila katerokoli lastnost

svoje firme (dejavnost, sedež, lastnika ali ime) (Zakon o davku od dobička pravnih oseb, 21. člen).

Olajšava za oblikovanje investicijskih rezerv se je priznala davčnim zavezancem, ki so oblikovali investicijske rezerve za vlaganja v materialne in nematerialne naložbe ter dolgoročne naložbe v druge osebe v Republiki Sloveniji, in sicer v višini oblikovanih rezerv, vendar ne več kot 10 % davčne osnove. Priznala se je za dobo dveh let. Če davčni zavezanec v teh dveh letih ni porabil vseh investicijskih rezerv, je moral za ta neporabljeni znesek ob koncu drugega leta povečati davčno osnovo (Zakon o davku od dobička pravnih oseb, 20. člen).

Sprememba tega zakona je ugodnost te olajšave za davčne zavezance še povečala, saj je povišala davčno olajšavo z 10 % davčne osnove na največ 20 % davčne osnove. Hkrati se je podaljšala ugodnost te olajšave, in sicer z dveh na štiri leta (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o davku od dobička pravnih oseb, 18. člen).

Olajšava za novozaposlene delavce se je priznala tistim davčnim zavezancem, ki so zaposlili za nedoločen čas pripravnike, delavce, ki prvič sklepajo delovno razmerje, in tiste delavce, ki so bili pred sklenitvijo delovnega razmerja vsaj dve leti prijavljeni pri službi za zaposlovanje. Njim se je pri zaposlitvi teh delavcev priznala davčna olajšava v višini 15 % izplačanih plač tem delavcem, vendar največ za prvih dvanajst mesecev zaposlitve (Zakon o davku od dobička pravnih oseb, 22. člen).

Olajšava za zaposlene invalide se je priznala tistim davčnim zavezancem, ki so imeli zaposlene invalide, in sicer v višini 15 % izplačanih plač invalidom v tekočem davčnem obdobju. Ta olajšava pa ni veljala le za prvih dvanajst mesecev, temveč je bila trajna, ne glede na kategorijo invalida (Zakon o davku od dobička pravnih oseb, 22. člen).

Sprememba tega zakona je tudi pri obeh olajšavah na področju zaposlovanja povečala ugodnosti za davčne zavezance, in sicer se je odstotek izplačanih plač, za katerega se je znižala davčna osnova, tako v primeru novozaposlenih delavcev kot tudi v primeru zaposlenih invalidov, povišal s 15 % na 23 % izplačanih plač. Prav tako se je iz zakona črtala časovna omejitev prijavljenosti delavca pri službi za zaposlovanje (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o davku od dobička pravnih oseb, 20. člen).

• Davčne olajšave v letih od 1994 do 1996

Decembra 1993 je bil sprejet drugi zakon o davku od dobička pravnih oseb (Ur.l. RS št. 72/1993, v nadaljevanju ZDDPO), ki se je začel uporabljati za obračun davka od dobička za leto 1994. Že marca 1995 pa je izšla prva sprememba tega zakona (Ur.l. RS št. 20/1995, v nadaljevanju ZDDPO-A), ki se je prav tako že upoštevala pri obračunu davka od dobička pravnih oseb v letu 1994. Po zakonu naj bi se obračun tega davka oddal do 31. marca za

preteklo leto. Za leto 1994 pa se je zaradi spremembe ZDDPO-A, ki jo je vlada sprejela 28. marca in jo objavila šele 7. aprila, rok za oddajo obračuna podaljšal do 15. aprila 1995.

ZDDPO skupaj s spremembo ZDDPO-A je priznaval vse olajšave, primerne za male družbe, ki jih je priznaval že zakon iz leta 1991, vendar pa so se spremenile višine in pogoji teh olajšav. Poleg teh je nov zakon predpisal še novo olajšavo za investiranje v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva.

Z novim zakonom se je **olajšava za oblikovanje investicijskih rezerv** priznala tistim davčnim zavezancem, ki so oblikovali rezerve za vlaganja v opredmetena osnovna sredstva, razen osebnih motornih vozil, v neopredmetena dolgoročna sredstva in v dolgoročne naložbe v druge osebe v Republiki Sloveniji. Tem davčnim zavezancem se je davčna osnova znižala v višini teh oblikovanih rezerv, vendar največ v višini 10 % davčne osnove. Prav tako se je priznala za dobo štirih let in z enako omejitvijo, da mora davčni zavezanec ob neporabljenih investicijskih rezervah konec četrtega leta povečati davčno osnovo za znesek teh neporabljenih rezerv (ZDDPO, 41. člen).

Pri **olajšavi za novozaposlene delavce** se je z novim ZDDPO (42. člen) ponovno dvignil odstotek izplačanih plač, za katerega se je znižala davčna osnova, in sicer na 30 % izplačanih plač. Ponovno pa se je določila omejitev, da se davčna olajšava prizna le, kadar je bil delavec pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi vsaj šest mesecev prijavljen pri službi za zaposlovanje. Ta zakon pa je še bolj zaščitil novozaposlene delavce, saj je določil, da v primeru, če davčni zavezanec prekine delovno razmerje delavcu prej kot v dveh letih od njegove zaposlitve, mora za izkoriščeno olajšavo za tega delavca povečati davčno osnovo v letu prekinitve delovnega razmerja.

Prav tako se je povišala tudi **olajšava za zaposlovanje invalidov**, in sicer ravno tako na 30 % izplačanih plač invalidom v obračunskem obdobju (ZDDPO, 42. člen).

Sprememba ZDDPO-A je olajšavo za zaposlovanje invalidov še povečala, in sicer s 30 % na 50 % izplačanih plač invalidom, pri zaposlitvi invalidov s 100-odstotno telesno okvaro in gluhonemih oseb pa kar na 70 % izplačanih plač tem osebam v letu obračuna (ZDDPO-A, 14. člen).

Nova **olajšava za investiranje v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva** (ZDDPO, 39. in 40. člen) se je priznala tistim davčnim zavezancem, ki so investirali v opredmetena osnovna sredstva, razen v osebna motorna vozila, in neopredmetena dolgoročna sredstva, in sicer v višini 20 % investiranega zneska. Pri tem je bila postavljena še omejitev, da davčni zavezanec ni smel odtujiti ali prodati osnovnega sredstva, v katerega je investiral, prej kot v treh letih po letu, v katerem je izkoristil olajšavo. V nasprotnem primeru je moral v letu odtujitve ali prodaje povečati davčno osnovo za znesek prej izkoriščene davčne olajšave.

Sprememba tega zakona je priznala enake možnosti tudi davčnemu zavezancu, ki je sredstvo pridobil s finančnim najemom (ZDDPO-A, 12. in 13. člen).

Davčni zavezanci, ki so ustanovili družbo do konca leta 1993 (so jo vpisali v register, čeprav še niso začeli poslovati in niso sestavljali obračuna za leto 1993), pa so lahko po 64. členu ZDDPO uveljavljali tudi **olajšavo za novoustanovljene družbe** vse do konca poteka dobe, ki je veljala za posamezno olajšavo.

• *Davčne olajšave v letih od 1997 do 2002*

Tudi za obračune davka od dobička za leta od 1997 do 2002 sta se uporabljala ZDDPO in njegova prva sprememba ZDDPO-A. Že v začetku leta 1996 pa je izšla druga sprememba tega zakona (Ur.l. RS št. 34/1996, v nadaljevanju ZDDPO-B). Ta sprememba se je v večini členov začela uporabljati šele pri obračunu davka od dobička za leto 1997 (tudi člen, ki je prinesel spremembe v olajšave).

ZDDPO-B je **olajšavo za investiranje v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva** povečal z 20 % na 40 % investiranega zneska. Poleg tega je to isto olajšavo tudi dodatno omejil. Davčni zavezanec, ki je izkoristil to davčno olajšavo, ni smel v naslednjih petih letih razporejati dobička za udeležbo v dobičku. V nasprotnem primeru se mu je v letu razporejanja dobička za udeležbo v dobičku davčna osnova povečala za znesek prej izkoriščene davčne olajšave (ZDDPO-B, 2. člen).

• *Davčne olajšave v letih 2003 in 2004*

Decembra 2002 je izšla še tretja sprememba ZDDPO (Ur.l. RS št. 108/2002, v nadaljevanju ZDDPO-C), ki se je začela uporabljati leta 2003.

ZDDPO-C je v olajšave na področju investicij prinesel zelo velike spremembe. V 5. členu je najprej določil, da se **olajšava za investiranje v opredmetena osnovna sredstva** (razen v osebna motorna vozila) **in neopredmetena dolgoročna sredstva** v Republiki Sloveniji ponovno zniža s 40 % investiranega zneska na 20 % investiranega zneska.

Poleg tega je dodal olajšavo **za investiranje v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva**. Ta olajšava se je priznala davčnim zavezancem, ki so investirali v opremo (razen v osebna motorna vozila), tudi računalniško, vendar brez pohištva in pisarniške opreme, ter neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji v višini 20 % investiranega zneska.

Obe olajšavi sta veljali tudi za pridobitev sredstva s finančnim najemom.

V prehodnih določbah (9. člen) pa je ZDDPO-C ti olajšavi za leti 2003 in 2004 ovrgel ter določil naslednje:

- V letu 2003 sta se davčnemu zavezancu priznali prej omenjeni olajšavi v naslednji višini: 30 % investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila) in neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji ter 10 % investiranega zneska v opremo (razen v osebna motorna vozila), tudi računalniško, vendar brez pohištva in pisarniške opreme, ter neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji.
- V letu 2004 pa v višini: 25 % investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila) in neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji ter 15 % investiranega zneska v opremo (razen v osebna motorna vozila), tudi računalniško, vendar brez pohištva in pisarniške opreme, ter neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji.

Poleg te ključne spremembe je bila v 5. členu ZDDPO-C zmanjšana tudi omejitev razporejanja dobička za udeležbo v dobičku, in sicer s petih let na tri.

V 6. členu je ZDDPO-C dodal še eno omejitev: davčni zavezanec, ki je izkoristil olajšavo za investicije, ne samo da ni smel tega sredstva odtujiti ali prodati prej kot po treh letih, ampak ga v teh treh letih tudi ni smel prenesti izven Republike Slovenije. V tem primeru so veljala enaka pravila kot za odtujitev oziroma prodajo sredstva.

Dve spremembi sta bili tudi pri **olajšavi za oblikovanje investicijskih rezerv**. Ponovno se je skrajšala doba priznavanja te olajšave na dve leti. Poleg tega je moral davčni zavezanec, ki je uveljavljal to olajšavo, voditi evidenco s podatki o namenu oblikovanja posamezne investicijske rezerve, njeni porabi in stanju investicije (ZDDPO-C, 7. člen).

Za davčne zavezance, ki so jim na dan začetka uporabe ZDDPO-C še tekli roki v zvezi z olajšavami, ki so bili določeni z ZDDPO, je po 8. členu ZDDPO-C veljalo, da so ti roki veljali do poteka.

• *Davčne olajšave v letu 2005*

Aprila 2004 je izšel tretji zakon na področju obdavčitve dobička, ki je dobil tudi novo ime, in sicer zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS št. 40/2004, v nadaljevanju ZDDPO-1). V večini določb se je začel uporabljati šele z obračunom leta 2005. Z njim je tudi prenehal veljati ZDDPO, ki je s svojimi spremembami veljal kar 11 let.

Kot pri prvih dveh zakonih je tudi pri tem kar hitro po sprejetju izšla prva sprememba (Ur.l. RS št.139/2004, v nadaljevanju ZDDPO-1A), vendar le-ta ni predpisala nobene spremembe pri davčnih olajšavah.

ZDDPO-1 je na novo predpisal olajšavo za zavezance, ki so financirali pokojninski načrt (veljala že v letu 2004), ter olajšavo za donacije (za humanitarne, dobrodelne, znanstvene,

športne, kulturne ... namene in za izplačila političnim strankam). Na novo je opredelil tudi olajšave na področju investiranja in zaposlovanja.

Na področju investiranja je ZDDPO-1 (49. člen) priznaval naslednji olajšavi:

- **Olajšava za investiranje v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva** se je priznala zavezancu, ki je investiral v opremo, tudi računalniško, vendar brez pohištva, pisarniške opreme in osebnih motornih vozil, ter neopredmetena dolgoročna sredstva, če gre za investicije v Republiki Sloveniji, in sicer v višini 10 % investiranega zneska.
- **Olajšava za investiranje v opremo za raziskave in razvoj** se je priznala zavezancu, ki je investiral v to opremo (kaj je takšna oprema, je določeno v Pravilniku o določitvi opreme za raziskave in razvoj – Ur.l. RS št. 77/2005), če gre za investicije v Republiki Sloveniji, in sicer v višini 10 % investiranega zneska.

Obe olajšavi sta se priznali tudi ob pridobitvi opreme s finančnim najemom.

Za obe olajšavi je ZDDPO-1 predpisoval enake omejitve glede razporejanja dobička in za primer odtujitve, prodaje ali prenosa sredstva, za katerega je bila izkoriščena davčna olajšava izven Republike Slovenije, kot jo je predpisoval ZDDPO-C.

Ta sprememba pri olajšavah na področju investiranja je bila za male družbe zelo neugodna, ker večina malih in mikro družb malo ali pa sploh ne vlaga v raziskave in razvoj, saj nima ustreznih kadrovskih in finančnih virov.

49. člen ZDDPO-1 pa je dodal še eno ugodnost za davčnega zavezanca. Ker so se vse davčne olajšave skupaj lahko uveljavljale le do višine davčne osnove, je lahko zavezanec za neizkoriščeni del davčne olajšave na področju investicij zmanjševal davčno osnovo v naslednjih petih letih. Pri tem se je v naslednjih letih davčna osnova najprej zmanjšala za neizkoriščeni del davčne olajšave starejšega datuma in prav tako le do višine davčne osnove.

Vse določbe 49. člena pa niso veljale v letu 2005, ampak je že isti zakon v prehodnih določbah (ZDDPO-1, 80. člen) določil, da se, ne glede na 49. člen, za leto 2005 ne prizna olajšava za investicije v opremo, tudi računalniško, vendar brez pohištva, pisarniške opreme in osebnih motornih vozil, ter neopredmetena dolgoročna sredstva, če gre za investicije v Republiki Sloveniji, v višini 10 % investiranega zneska, ampak v višini 20 % investiranega zneska. Poleg tega je bila dodana olajšava, ki je veljala že v letih 2003 in 2004, za investicije v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila) ter neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji, in sicer v višini 20 % investiranega zneska v ta sredstva. Ti dve olajšavi sta bili za male, še bolj pa za mikro družbe veliko bolj ugodni. Vendar v tem primeru ni bilo ugodnosti za koriščenje neizkoriščenega dela davčne olajšave v naslednjih davčnih obdobjih.

Olajšava za novozaposlene delavce se je po novem zakonu ZDDPO-1 (50. člen) glasila enako kot po ZDDPO, le da se je podaljšala doba, za katero je moral biti delavec, s katerim se

je sklenila nova pogodba o zaposlitvi, prijavljen pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje. Ta je bila najmanj dvanajst mesecev.

Prav tako tudi ni bilo bistvenih sprememb pri **olajšavi za zaposlene invalide**. Dodala se je le še olajšava za tiste zavezance, ki zaposlujejo invalide nad predpisano kvoto, in sicer v višini 70 % plač za te osebe (ZDDPO-1, 50. člen).

• *Davčne olajšave v letu 2006*

Decembra 2005 je izšla druga sprememba ZDDPO-1 (Ur.l. RS št. 108/2005; v nadaljevanju ZDDPO-1B), ki je vplivala na obračun tega davka v letu 2006. ZDDPO-1B je prinesel le spremembe na področju olajšav za investicije.

Davčnemu zavezancu se je po ZDDPO-1B (10. člen) namesto olajšave za investicije v opremo za raziskave in razvoj priznala **olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj**, in sicer v višini 20 % zneska, ki je predstavljal vlaganja v raziskave in razvoj bodisi v notranje raziskovalno-razvojne dejavnosti zavezanca bodisi nakup raziskovalno-razvojnih storitev. Kako se je uveljavljala ta olajšava, je bilo natančneje določeno v Pravilniku o uveljavljanju davčnih olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj (Ur.l. RS št. 79/2006).

Poleg tega je ZDDPO-1B dodal tudi posebne **regijske olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj** za družbe, ki so opravljale svojo dejavnost v manj razvitih regijah države, in sicer v višini 30 % oziroma 40 % investiranega zneska (odvisno od razvitosti regije). Katere regije v Republiki Sloveniji so lahko uveljavljale te olajšave, vrste vlaganj, ki se štejejo za vlaganja v raziskave in razvoj, obrazec za uveljavljanje teh olajšav ter vse druge podrobnosti za izvajanje davčne regijske olajšave v letu 2006, je bilo določeno z Uredbo o davčni regijski olajšavi za raziskave in razvoj (Ur.l. RS št. 136/2006).

Tudi pri olajšavi za vlaganja v raziskave in razvoj je ZDDPO-1B ohranil ugodnost za neizkoriščene davčne olajšave, ki se lahko uporabljajo v naslednjih petih davčnih obdobjih. Črtala pa se je omejitev glede razporejanja dobička za udeležbo v dobičku tako pri olajšavi za investicije v osnovna sredstva kot tudi pri olajšavi za vlaganja v raziskave in razvoj.

Ta sprememba ni imela bistvenega pomena za male družbe, saj je le malo malih družb, še manj pa mikro družb, lahko uveljavilo katerokoli izmed teh olajšav.

ZDDPO-1B (16. člen) je prinesel tudi ugodnost za male in mikro družbe, in sicer je spremenil **olajšavo za investicije v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva**, če je šlo za investicije v Republiki Sloveniji, z 10 % investiranega zneska, kot jo je predpisoval ZDDPO-1, na 20 % investiranega zneska. Takšna olajšava je po 16. členu ZDDPO-1B veljala tako v letu 2006 kot tudi v letu 2007.

• *Davčne olajšave v letu 2007*

Novembra 2006 je bil ponovno sprejet nov zakon o davku od dohodov pravnih oseb (ZDDPO-2), ki se je začel uporabljati z davčnim obračunom za leto 2007.

Ta zakon malim in mikro družbam ni prinesel nič dobrega, saj je na področju investicij priznal le olajšavo za vlaganja v raziskave in razvoj, na področju zaposlovanja pa le olajšavo za zaposlovanje invalidov. Popolnoma na novo je uvedel olajšavo za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju, še vedno pa je predpisoval olajšavo za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje in olajšavo za donacije.

Olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj (ZDDPO-2, 55. člen) je bila opredeljena popolnoma enako kot v 10. členu ZDDPO-1B. Enako je veljala tudi ugodnost za neizkoriščene olajšave, da se lahko uporabljajo v naslednjih petih davčnih obdobjih. Zavezanec pa te olajšave ni mogel uveljavljati v delu, ki je bil financiran iz sredstev proračuna bodisi Republike Slovenije bodisi Evropske unije. Enake pogoje je nov zakon predpisal tudi za regijske olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj.

Prav tako se je tudi **olajšava za zaposlene invalide** (ZDDPO-2, 56. člen) priznala davčnim zavezancem pod enakimi pogoji, kot jih je opredelil ZDDPO-1.

Na novo predpisana **olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju** (ZDDPO-2, 57. člen) se je priznala tistim zavezancem, ki so sprejeli vajenca, dijaka ali študenta po učni pogodbi za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju, in sicer v višini 20 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za vsak mesec izvajanja tega dela.

• *Davčne olajšave v letih 2008 in 2009*

Za obračun davka od dohodkov za leto 2008 so izšle kar tri spremembe. Prva je izšla junija 2008 (Ur.l. RS št. 56/2008, v nadaljevanju ZDDPO-2A), ki je prinesla le spremembe v olajšave za donacije.

Druga sprememba je izšla julija 2008 (Ur.l. RS št. 76/2008, v nadaljevanju ZDDPO-2B). Ta je bila zelo pomembna za družbe, ki investirajo, saj je ponovno omogočila olajšavo za investicije v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva.

ZDDPO-2B je dodal v ZDDPO-2 nov člen 55.a, ki je opredelil, da se je **olajšava za investicije v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva** priznala tistim davčnim zavezancem, ki so investirali v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva v višini 20 % investiranega zneska, vendar ne več kot 20.000 evrov. Od tega je zavezanec lahko uveljavil 10.000 evrov v davčnem obdobju vlaganja, 10.000 evrov pa v naslednjem davčnem obdobju

po vlaganju. To je veljalo tudi za pridobitev sredstev s finančnim najemom. Za uveljavljanje te olajšave je zakon predpisal določene pogoje, in sicer:

- Kot oprema se ne štejejo pohištvo in pisarniška oprema, razen računalniške opreme. Prav tako tudi ne motorna vozila, razen osebnih avtomobilov in avtobusov na hibridni ali električni pogon ter tovornih vozil z motorjem najmanj EURO VI.
- Kot neopredmetena dolgoročna sredstva se ne štejejo dobro ime in usredstveni stroški naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva.
- Olajšavo lahko uveljavlja le zavezanec, ki ima nepretrgoma v celotnem davčnem obdobju zaposlena dva delavca za polni delovni čas.
- Zavezanec v treh letih oziroma pred dokončanim amortiziranjem (v skladu z ZDDPO-2) ne sme prodati ali odtujiti osnovno sredstvo, za katerega je izkoristil olajšavo (npr. računalniška oprema se amortizira dve leti, torej jo lahko proda ali odtuji po dveh letih). V nasprotnem primeru se mu v letu prodaje oziroma odtujitve davčna osnova poveča za prej izkoriščeno davčno olajšavo.
- Zavezanec ne sme uveljavljati te olajšave za investicije v delu, ki je bil financiran iz sredstev proračuna bodisi Republike Slovenije bodisi Evropske unije.

Poleg teh omejitev je imel davčni zavezanec tudi ugodnost, in sicer je lahko neizkoriščeni del olajšave izkoristil pri zniževanju davčne osnove v naslednjih petih letih, vendar prenesena olajšava skupaj z olajšavo v tekočem obdobju ni smela presegati 10.000 evrov.

Že druga sprememba je omogočila boljšo davčno situacijo družbam, ki so investirale, tretja, ki je izšla januarja 2009 (Ur.l. RS št. 5/2009, v nadaljevanju ZDDPO-2C), pa je to še izboljšala. V člen 55.a je prinesla naslednje spremembe:

1. Zavezanec je lahko uveljavljal olajšavo ne le v višini 20 % investiranega zneska v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva, ampak v višini 30 % investiranega zneska v opremo in vsa neopredmetena sredstva, tako dolgoročna kot tudi kratkoročna, vendar ne več kot 30.000 evrov oziroma največ v višini davčne osnove.
2. Odstranila se je omejitev o zaposlitvi dveh delavcev za nedoločen čas v celotnem davčnem obdobju.
3. Prav tako se je lahko tudi po ZDDPO-2C neizkoriščeni del olajšave priznal v naslednjih petih letih, vendar ne več kot 30.000 evrov na leto.

• Davčne olajšave v letu 2010

Konec leta 2009 je izšla četrta sprememba ZDDPO-2 (Ur.l. RS št. 96/2009, v nadaljevanju ZDDPO-2D), ki pa ni vsebovala nobenih novosti na področju olajšav.

Peta sprememba ZDDPO-2 (Ur.l. RS št. 43/2010, v nadaljevanju ZDDPO-2E), ki je izšla maja 2010, pa je prinesla spremembe olajšav, pomembne z vidika male in mikro družbe, in sicer je ponovno dodala olajšavo za novozaposlene.

Olajšava za novozaposlene se po ZDDPO-2E prizna tistim davčnim zavezancem, ki so na novo zaposlili osebo, vendar pod pogojem, da je bila ta oseba mlajša od 26 let ali starejša od 55 let in je bila pred zaposlitvijo vsaj šest mesecev prijavljena pri zavodu za zaposlovanje. Prizna se v višini 45 % plače te osebe in sicer za prvih 24 mesecev zaposlitve te osebe (v letu zaposlitve in v naslednjih davčnih letih, glede na izplačane plače tej osebi). Poleg že omenjene omejitve v starosti je morala biti oseba zaposlena za nedoločen čas in z zaposlitvijo se je moralo povečati skupno število zaposlenih v davčnem obdobju, v katerem se zaposli delavca (zaposleni za določen čas se ne upoštevajo, za krajši delovni čas pa se upoštevajo sorazmerno).

2.3.2 Davčne olajšave pri obdavčitvi dohodka iz dejavnosti

Tako kot pri davku od dohodkov pravnih oseb so tudi pri davku od dohodka iz dejavnosti v proučevanem obdobju veljale različne olajšave na področju investicij in zaposlovanja, zato sem jih tudi tukaj glede na skupne značilnosti razdelila po obdobjih.

• *Davčne olajšave v letih od 1991 do 1993*

Tudi na področju dohodnine je prvi zakon izšel decembra 1990 (Zakon o dohodnini). Ta zakon in njegova prva sprememba (Ur.l. RS št. 34/1991, v nadaljevanju Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini), ki je izšla decembra 1991, sta se uporabljala pri obračunu davka od dohodka iz dejavnosti za leta 1991, 1992 in 1993.

Ker je država podpirala ustanavljanje novih družb bodisi v obliki pravne osebe bodisi v obliki fizične osebe, je tudi na področju obdavčitve dohodka iz dejavnosti omogočila olajšavo za novoustanovljene družbe. Poleg tega je imela mala družba, ki se je ustanovila kot fizična oseba, možnost uveljavljati olajšavo za vlaganje lastnih sredstev v nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo osnovnih sredstev. Prav tako kot pri obdavčitvi dobička pravnih oseb pa sta bili tudi tukaj predpisani olajšavi za novozaposlene delavce in zaposlovanje invalidov.

Olajšava za novoustanovljene družbe se je priznala davčnim zavezancem, ki so na novo začeli opravljati dejavnost, in sicer se dobiček prvega leta ni obdavčil, v drugem letu se je obdavčilo 34 % dobička, v tretjem pa 66 % dobička. Tudi tukaj so imeli dodatno ugodnost davčni zavezanci, ki so začeli opravljati dejavnost na demografsko ogroženih območjih, in sicer se tem zavezancem dobiček, dosežen v prvih treh letih, ni obdavčil, v četrtem letu se je obdavčilo 50 % dobička, v petem pa 75 % dobička. Tudi tukaj se je za leto štelo dvanajst mesecev nepretrganega poslovanja od dneva, vpisanega v register. Olajšava se je začela uporabljati z letom, ko je zavezanec izkazal dobiček. Med novoustanovljene družbe pa niso spadali zavezanci, ki so že opravljali dejavnost, ki so začeli opravljati dejavnost za družinskim članom in pri katerih je prišlo le do statusnih sprememb (Zakon o dohodnini, 49. člen).

Olajšava za vlaganja v nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo osnovnih sredstev se je priznala zavezancu, ki je opravljal dejavnost kot stalni poklic, in sicer kot 10 % znižanje davčne osnove za vlaganja lastnih sredstev v nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo osnovnih sredstev. Sem so spadala tudi najeta osnovna sredstva, razen v primerih, ko so se vlaganja kreirala iz najemnine. Olajšava se je priznala za dobo dveh let. Ob koncu drugega leta je moral zavezanec v napovedi za davek iz dejavnosti dokazati, da je znižani znesek davčne osnove res porabil za te namene, v nasprotnem primeru je moral v tistem letu povečati davčno osnovo za ta znesek (Zakon o dohodnini, 47. člen).

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini (25. člen) pa je ugodnost te olajšave za davčne zavezance še povečal, saj je povišal davčno olajšavo z 10 % davčne osnove na največ 20 % davčne osnove. Hkrati se je podaljšala ugodnost te olajšave, in sicer z dveh na štiri leta.

Olajšava za novozaposlene delavce se je priznala pod popolnoma enakimi pogoji kot pri obdavčitvi dobička pravnih oseb v teh letih, in sicer v višini 15 % izplačanih plač novozaposlenim pripravnikom, delavcem, ki prvič sklepajo delovno razmerje, in tistim, ki so bili pred sklenitvijo dve leti prijavljeni pri službi za zaposlovanje. Prav tako se je priznala le za prvih dvanajst mesecev (Zakon o dohodnini, 50. člen).

Olajšava za zaposlene invalide se je priznala tistim davčnim zavezancem, ki so zaposlovali invalide, in sicer v višini 30 % izplačanih plač invalidom, v primeru zaposlitve osebe s 100-odstotno telesno okvaro ali gluhoneme osebe pa za 50 % izplačanih plač tem osebam. Ta olajšava ni veljala le za dvanajst mesecev, ampak je bila trajna (Zakon o dohodnini, 50. člen).

Tudi pri dohodku iz dejavnosti je sprememba zakona zvišala odstotek olajšave s 15 % na 23 % izplačanih plač, vendar samo pri novozaposlenih delavcih. Prav tako se je tudi tu črtala omejitev prijavljenosti delavca pri zavodu za zaposlovanje. Olajšava za zaposlene invalide pa je bila že z zakonom določena višje kot pri obdavčitvi dobička pravnih oseb (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini, 28. člen).

Na novo pa se je s spremembo dodala **olajšava za sprejem učenca po učni pogodbi** za izvajanje praktičnega dela vzgojno-izobraževalnega procesa v poklicnem izobraževanju, in sicer se je priznala zavezancu, ki je sprejel takšnega učenca, v višini izplačane nagrade temu učencu (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini, 28. člen).

• Davčne olajšave v letih od 1994 do 1996

Ravno tako kot pri obdavčitvi dobička pravnih oseb je tudi pri obdavčitvi dohodka fizičnih oseb decembra 1993 izšel nov zakon o dohodnini (ZDoh), ki se je začel uporabljati s 1. januarjem 1994. Ta zakon je davčnim zavezancem omogočal vse olajšave, primerne za male družbe, ki jih je priznaval prvi zakon o dohodnini, vendar so se ravno tako kot pri obdavčitvi dobička tudi tu spremenili pogoji in višine teh olajšav.

Olajšava za vlaganja v nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo osnovnih sredstev se je priznala pod popolnoma enakimi pogoji, kot je veljala v letih od 1991 do 1993, vendar le v višini 10 % znižanja davčne osnove zavezancu, ki je vlagal lastna sredstva v nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo osnovnih sredstev (ZDoh, 47. člen).

Olajšava za novozaposlene delavce je z novim zakonom prinesla davčnim zavezancem, ki so na novo zaposlovali, še večje ugodnosti, saj se je odstotek olajšave dvignil na 50 % plače delavca, pripravnika, ki je prvič sklenil delovno razmerje. To je bilo višje kot pri obdavčitvi dohodkov pravnih oseb. Enako kot prejšnja leta pa je moral zavezanec zaposliti to osebo za nedoločen čas, oseba pa je morala biti obvezno prijavljena pri službi za zaposlovanje. Vendar v primeru obdavčitve dohodka iz dejavnosti ni bilo omejitve zaposlenosti za dobo dveh let, prav tako ni bilo omejitve, kako dolgo mora biti na novo zaposlena oseba prijavljena pri zavodu za zaposlovanje. Olajšava se je priznala za prvih dvanajst mesecev zaposlitve (ZDoh, 50. člen).

Novi zakon o dohodnini je takoj (brez dodatnih sprememb) predpisal **olajšavo za zaposlovanje invalidov** v višini 50 % plač zaposlenih invalidov in 70 % plač zaposlenih invalidov s 100-odstotno telesno okvaro in gluhonemih, ne tako kot pri obdavčitvi dohodkov pravnih oseb, ko se je olajšava zvišala šele s spremembo ZDDPO-A (ZDoh, 50. člen).

Novi zakon je prav tako predpisoval **olajšavo za sprejem učenca po učni pogodbi** za izvajanje praktičnega dela vzgojno-izobraževalnega procesa v poklicnem izobraževanju, in sicer se je priznala zavezancu, ki je sprejel takšnega učenca, v višini plačila temu učencu (ZDoh, 50. člen).

Z novim zakonom je bila tudi za obdavčitev dohodka iz dejavnosti predpisana **olajšava za investiranje v opredmetena osnovna sredstva**, vendar pa ne tudi v neopredmetena dolgoročna sredstva. Zavezanec, ki je investiral v opredmetena osnovna sredstva, je lahko uveljavljal znižanje davčne osnove v višini 20 % investiranega zneska, vendar prav tako ni smel tega sredstva odtujiti prej kot v treh letih. V nasprotnem primeru je moral v letu odtujitve povečati davčno osnovo za znesek prej izkoriščene olajšave (ZDoh, 48. člen).

Zavezanci, ki so s 1. januarjem 1994, ko je začel veljati nov zakon o dohodnini, že uveljavljali **davčno olajšavo za novoustanovljene družbe**, pa so le-to lahko izkoristili do konca izteka dobe (ZDoh, 137. člen).

• Davčne olajšave v letih od 1997 do 2004

Tudi v letih od 1997 do 2004 je veljal ZDoh, vendar je druga sprememba (Ur.l. RS št. 44/1996, 4. člen; v nadaljevanju ZDoh-C) prinesla na področju **olajšave za investiranje v opredmetena osnovna sredstva** dodatne ugodnosti. Zavezanec, ki je investiral v opredmetena osnovna sredstva, razen v osebna motorna vozila, je lahko uveljavljal znižanje

davčne osnove v višini 40 % investiranega zneska, kar je za 20 odstotnih točk več, kot je predpisoval ZDoh.

• *Davčne olajšave v letih od 2005 do 2006*

Tretji zakon o dohodnini (ZDoh-1) je bil sprejet sredi maja leta 2004. Uporabljati se je začel pri obračunu dohodnine in prav tako davku od dohodka iz dejavnosti za leto 2005. Spremenil je olajšave na področju investiranja, na področju zaposlovanja pa so se spremenili le pogoji in višina olajšav.

Olajšava za investiranje v opredmetena osnovna sredstva je postala po eni strani ugodnejša, saj se je priznala tudi za investicije v **neopredmetena dolgoročna sredstva**, po drugi pa se ni upoštevala za osebna motorna vozila, pohištvo in pisarniško opremo (brez računalniške opreme), in sicer se je lahko uveljavljala le v višini 20 % investiranega zneska. Enako se je upoštevala tudi pri pridobitvi sredstva s finančnim najemom. Vendar so bile tako kot pri obdavčitvi dohodkov pravnih oseb tudi tukaj za koriščenje olajšave določene omejitve. Zavezanec, ki je izkoristil olajšavo za določeno sredstvo, le-tega ni smel prodati, odtujiti ali ga prenesti izven Republike Slovenije prej kot v treh letih. V nasprotnem primeru je moral v letu odtujitve ali prodaje povečati davčno osnovo za znesek prej izkoriščene davčne olajšave (ZDoh-1, 47. člen).

Poleg vseh omejitev je bila za zavezance dodana še ena ugodnost. Če zavezanec v tekočem letu ni imel dovolj visoke davčne osnove, je lahko koristil olajšavo za investiranje v naslednjih zaporednih petih letih, vendar se je davčna osnova vedno najprej zmanjšala za neizkoriščeni del olajšave starejšega datuma (ZDoh-1, 47. člen).

Isti zakon je v prehodnih določbah določil, da je lahko zavezanec za leto 2005 pod zgoraj navedenimi pogoji znižal davčno osnovo za 30 % investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva (ZDoh-1, 47. člen).

Olajšava za novozaposlene delavce je postala za zavezance manj ugodna, saj se je znižal odstotek olajšave na 30 % izplačanih plač tem delavcem. Prav tako so bile dodane še omejitve, da se je moral delavec zaposliti za nedoločen čas in za najmanj dve leti, pred zaposlitvijo pa je moral biti vsaj dvanajst mesecev prijavljen pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje. Olajšava se je prav tako priznala le za prvih dvanajst mesecev zaposlitve teh oseb. Če je davčni zavezanec odpovedal pogodbo oziroma je bila le-ta sporazumno razveljavljena prej kot v dveh letih, je moral davčni zavezanec za znesek prej izkoriščene olajšave povečati davčno osnovo v letu odpovedi oziroma razveljavitve delovnega razmerja (ZDoh-1, 48. člen).

Pri **olajšavi za zaposlene invalide** z novim zakonom ni bilo bistvenih sprememb. Dodala se je le olajšava za tiste zavezance, ki zaposlujejo invalide nad predpisano kvoto, in sicer v višini 70 % plač za te osebe (ZDoh-1, 48. člen).

Z novim zakonom pa se je podrobneje določila olajšava za sprejem učencev po učni pogodbi, in sicer se je preimenovala v **olajšavo za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju**. Priznala se je zavezancu, ki je sprejel vajenca, dijaka ali študenta po učni pogodbi za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju, in sicer v višini 20 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za vsak mesec izvajanja tega dela (ZDoh-1, 50. člen).

Omejitve, ki so bile pri posamezni olajšavi predpisane z ZDoh (47., 48. in 50. člen), so se uporabljale do poteka rokov.

Tudi ZDoh-1 je imel kar pet sprememb, vendar nobena ni prinesla bistvenih sprememb na področju olajšav, pomembnih z vidika male in mikro družbe.

• *Davčne olajšave v letu 2007*

Novembra 2006 je bil sprejet četrti zakon o dohodnini (ZDoh-2), ki se je začel uporabljati pri obračunu dohodnine in prav tako davku od dohodka iz dejavnosti za leto 2007. Tako kot ZDDPO-2 tudi ta zakon malim in mikro družbam ni prinesel nič dobrega.

Na področju olajšav za investicije je predpisoval le **olajšavo za vlaganja v raziskave in razvoj** ter **regijsko olajšavo za vlaganja v raziskave in razvoj**. Ti dve olajšavi sta bili predpisani in priznani pod enakimi pogoji in v enaki višini kot že za leto 2006 z ZDDPO-1B za pravne osebe (glej podpoglavje 2.3.1) (ZDoh-2, 61. člen).

Na področju zaposlovanja se je črtala olajšava za novozaposlene delavce, olajšavi za zaposlene invalide in za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju pa sta ostali enaki kot v letu 2006 (ZDoh-2, 62. in 64. člen).

Omejitve, ki so bile pri posamezni olajšavi predpisane z ZDoh (47., 48. in 50. člen) in ZDoh-1 (47. in 48. člen), so se uporabljale do poteka rokov.

• *Davčne olajšave v letih 2008 in 2009*

ZDoh-2 je doživel kar osem sprememb. Prve štiri so veljale že v letu 2008 in prav tako v letu 2009, vendar niso imele vse vpliva na olajšave, pomembne z vidika male družbe. Prva sprememba (Ur.l. RS št. 10/2008; v nadaljevanju ZDoh-2A), ki je bila sprejeta januarja 2008, je predpisovala le spremembe na področju olajšav za donacije.

Druga sprememba (Ur.l. RS št. 78/2008, 2. člen, v nadaljevanju ZDoh-2B) je dodala v ZDoh-2 nov 66.a člen, v katerem je prinesla nazaj ugodnost za male in mikro družbe, in sicer **olajšavo za investicije v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva**. Ta olajšava je bila predpisana v enaki višini in pod podobnimi pogoji kot pri pravnih osebah (glej

podpoglavje 2.3.1). Razlika je bila le ta, da je moral imeti zavezanec zaposlenega najmanj enega delavca, in ne dveh, kot je predpisoval ZDDPO-2B, vendar je moral zaposliti tega delavca vsaj tri mesece pred koncem davčnega leta, delavec pa je moral biti zaposlen za poln delovni čas nepretrgoma vsaj še eno leto po letu, za katerega je zavezanec izkoristil olajšavo. V nasprotnem primeru je moral zavezanec v tekočem letu povečati davčno osnovo za prej izkoriščeno olajšavo.

Še pred koncem leta 2008 je izšla tretja sprememba (Ur.l. RS št. 125/2008, 1. člen, v nadaljevanju ZDoh-2C), ki je zadeve še izboljšala, in sicer je tako kot ZDDPO-2 dovoljevala znižanje davčne osnove za 30 % investiranega zneska v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva ter celo brez omejitve 30.000 evrov, kot je bila pri obdavčitvi pravnih oseb. Tudi večina pogojev je ostala enaka, kot jih je predpisal ZDDPO-2B. Prav tako se je lahko neizkoriščeni del olajšave priznal v naslednjih petih letih. Črtala pa se je omejitev o zaposlitvi delavca.

Četrta sprememba (Ur.l. RS št. 20/2009, 1. člen, v nadaljevanju ZDoh-2D), ki je izšla marca 2009, pa je dodala še, da lahko zavezanec uveljavlja olajšavo tudi za investicije v motorna vozila v letih od 2008 do 2010, ki ustrezajo najmanj emisijskim zahtevam EURO V, in avtobuse, ki ustrezajo najmanj emisijskim zahtevam EURO IV. Ta olajšava ni bila bistvena za male in mikro družbe.

• *Davčne olajšave v letu 2010*

Peta in šesta sprememba ZDoh-2 nista vsebovali nobenih sprememb na področju olajšav. Sedma sprememba (Ur.l. RS št. 43/2010, 3. člen, v nadaljevanju ZDoh-2G) pa je v ZDoh-2 dodala nov 61.a člen in s tem v letu 2010 tako kot pri obdavčitvi dohodkov pravnih oseb ponovno predpisala **olajšavo za novozaposlene**, in sicer pod popolnoma enakimi pogoji, kot jo je predpisoval ZDDPO-2E (glej podpoglavje 2.3.1).

2.4 Primerjava reform davčnih olajšav pri davku od dohodkov pravnih oseb in davku od dohodka iz dejavnosti z vidika male in mikro gospodarske družbe

Skozi zgodovino se je slovenska davčna zakonodaja zelo pogosto spreminjala. Skoraj z vsakim letom se je tako pri obračunu davka od dohodkov pravnih oseb kot tudi pri obračunu davka od dohodka iz dejavnosti nekaj spremenilo, kar za družbe, še posebej male in mikro, ki nimajo posebej urejene pravne in računovodske službe, pomeni naporno spremljanje, prebiranje in razumevanje vedno nove zakonodaje.

Če v grobem pogledamo prilogo 1, se nam zdi, da so bile olajšave v posameznih letih enako ugodne tako za male družbe kot za podjetnike. Vendar to ni res, saj če pogledamo že v sam začetek, od leta 1991 do leta 1993, so bile razlike. Na področju investicij je za male družbe takrat veljala olajšava za oblikovanje investicijskih rezerv, za podjetnike pa olajšava za

vlaganja v nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo osnovnih sredstev. Na področju zaposlovanja je bila zakonodaja ugodnejša za podjetnike, saj je priznavala višji odstotek olajšave za zaposlene invalide, poleg tega pa še olajšavo za sprejem učenca po učni pogodbi.

Tudi od leta 1994 do vključno leta 2004 so veljale na področju investicij prej omenjene razlike. Dodale pa so se še nove olajšave. Za male družbe se je najprej dodala olajšava za investicije v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva, in sicer v višini 20 % in kasneje 40 % investiranega zneska. Tudi za podjetnike se je dodala nova olajšava, in sicer za investicije v opredmetena osnovna sredstva, ne pa tudi v neopredmetena dolgoročna sredstva. Prav tako v višini 20 % in kasneje 40 % investiranega zneska. Takšno stanje je bilo do leta 2002. V tistih letih je bila zakonodaja na področju olajšav za investicije ugodnejša za male družbe, saj v primeru, da je podjetnik nabavil računalniški program, zanj olajšave ni mogel koristiti, medtem ko jo je mala družba lahko.

Od leta 2003 so se tudi za male družbe pogoji olajšav na področju investicij začeli poslabševati. Če pogledamo priložo 2, v kateri je prikazan podroben pregled olajšav na področju investicij od leta 2002 do leta 2010, lahko vidimo, da so bile v letih 2003 in 2004 za podjetnike ugodnejše olajšave za investicije v zemljišča in zgradbe, pohištvo in pisarniško opremo ter osnovno čredo in večletne nasade. Še vedno pa so lahko male družbe uveljavljale olajšavo za investicije v neopredmetena dolgoročna sredstva, ki pri obdavčitvi dohodka iz dejavnosti ni bila priznana.

Tudi na področju zaposlovanja so bile olajšave v teh dveh letih ugodnejše za podjetnike. Stopnje vseh olajšav so se sicer dvignile tako pri mali družbi kot pri podjetniku. Prav tako so se izenačili odstotki za olajšavo za zaposlene invalide, vendar je zakon predpisal višjo olajšavo za novozaposlene delavce pri podjetnikih kot pri malih družbah. Poleg tega je le pri podjetnikih še vedno veljala olajšava za sprejem učenca po učni pogodbi.

V letih 2005 in 2006 so se poslabšali pogoji olajšav na področju investicij tako za male družbe kot tudi za podjetnike. Pri malih družbah so se v letu 2005 spremenili le odstotki olajšav, v letu 2006 pa se je popolnoma ukinila olajšava za investicije v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva. Pri podjetnikih je olajšavo za vsa opredmetena osnovna sredstva zamenjala olajšava za opredmetena osnovna sredstva brez osebnih avtomobilov, pohištva in pisarniške opreme, vendar z računalniško opremo, ter neopredmetena dolgoročna sredstva. Prav tako se je vsako leto znižal odstotek olajšave. Katera pravnoorganizacijska oblika je bila v letu 2005 na boljšem, je bilo odvisno od posamezne družbe, v katero sredstva je investirala. V letu 2006 pa je bil na boljšem podjetnik, saj je lahko koristil tudi olajšavo za investicije v zgradbe, zemljišča, osnovno čredo in večletne nasade.

Že leta 2005 se je za male družbe predpisala olajšava za vlaganja v opremo za raziskave in razvoj, le-ta se je v letu 2006 povišala in zamenjala olajšavo za vsa vlaganja v raziskave in razvoj. Vendar ta olajšava ni najbolj primerna za male in mikro družbe, saj se družbe takšne velikosti navadno dodatno ne ukvarjajo še z raziskavami in razvojem. To bi prineslo

previsoke dodatne stroške tako na področju sredstev, potrebnih za to dejavnost, kot tudi na področju kadra, ki bi zadevo izpeljal in tudi vodil vso dokumentacijo, ki je za koriščenje olajšave potrebna. Ta olajšava je torej bolj primerna za srednje in velike družbe ter za male in mikro družbe, ki se ukvarjajo izključno z raziskovalno dejavnostjo. Tako so bili leta 2007 tako male družbe kot podjetniki v zelo neugodnem položaju, saj je veljala pri obeh na področju investicij le ta olajšava. To je povzročilo, da je večina malih in mikro družb v letu 2007 namesto, da bi investirala v osnovna sredstva in se posodabljala, morala privarčevati denar in plačati davek.

Gledano v celoti, so bili vsi poskusi znižanja ali ukinitve davčnih olajšav z novimi zakoni nesmiselni, saj so se potem z spremembo tega istega zakona bodisi ponovno uvedle bodisi omogočile na kakšen drug način. Vendar včasih drug način ni bil za vse družbe enako primeren kot prejšnji. Vendar je pri tem tudi država videla, da to zavira rast in konkurenčnost malih in mikro družb, zato so se v letu 2008 ponovno uvedle davčne olajšave za investicije v opremo in neopredmetena sredstva v višini 30 % investiranega zneska tako za male družbe kot za podjetnike. Te olajšave so veljale tudi v letih 2009 in 2010. Vendar so bili ponovno na boljšem podjetniki, saj je za male družbe veljala omejitev, da olajšava ne sme biti višja od 30.000 evrov.

Na področju zaposlovanja se je z letom 2005 tudi pri podjetnikih stopnja za novozaposlene delavce znižala in izenačila pogoje z malimi družbami. Še vedno pa so imeli podjetniki dodatno olajšavo, in sicer je olajšavo za sprejem učenca po učni pogodbi zamenjala olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju, ki se je priznala v višini 20 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji. Enako stanje je bilo tudi v letu 2006. Leta 2007 pa so to olajšavo dobile tudi male družbe. Vendar so se v letu 2007 tudi na področju zaposlovanja razmere poslabšale, saj se je ukinila olajšava za novozaposlene delavce tako pri malih družbah kot pri podjetnikih. Ta olajšava se je zaradi krize in nenehnega povečevanja brezposelnosti ponovno uvedla z letom 2010, vendar z ostrejšimi pogoji.

Menim, da gospodarstvo pričakuje od izvoljenih predstavnikov, da bodo sprejemali takšne zakone, ki se ne bodo spreminjali za potrebe dnevne politike, ki bodo nediskriminatorni ter bodo razumljivi tudi ljudem, ki vodijo mikro in male družbe. Država bi se morala zavedati, da male in mikro družbe ne delujejo pod enakimi pogoji kot srednje in velike, zato je treba tudi zakone prilagoditi njihovim posebnostim. Z davčnimi olajšavami za investicije v osnovna sredstva država spodbuja male in mikro družbe, da težijo k posodabljanju in modernizaciji svojega poslovanja ter si s tem omogočajo rast in obstoj na trgu. Vendar glede na to, da se delež davka od dohodkov pravnih oseb v davčnih prihodkih države povečuje, davčna stopnja pa se znižuje, lahko pričakujemo, da se bodo olajšave v prihodnosti še zniževale in pogoji zanje zaostrovali.

3 VPLIV REFORM OLAJŠAV NA USPEŠNOST MALE GOSPODARSKE DRUŽBE IN SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA

3.1 Predstavitev problema

Vsaka družba, ki si želi rasti in iti korak s časom, potrebuje ne le tekoča finančna sredstva, ki ji omogočajo sprotno vzdrževanje družbe, ampak še dodatna finančna sredstva, ki ji omogočajo nakup novih osnovnih sredstev, širjenje prodaje ali proizvodnje, zaposlovanje novih delavcev ... Lastniki velikih korporacij, ki so večinoma organizirane kot delniške družbe in v katerih velikokrat število lastnikov ni znano, težijo k čim večjemu dobičku in k čim večjim dividendam. Te družbe dodatna finančna sredstva dobijo s posojili, zadržanjem dela visokega dobička, izdajo novih delnic ...

Pri malih in mikro družbah, ki so v večini organizirane kot družbe z omejeno odgovornostjo in samostojni podjetniki ter v katerih je posloводство tesno povezano z lastništvom, lastništvo pa je navadno omejeno le na eno ali dve osebi, pa ni več takšne težnje po visokih dobičkih. Takrat stopi v ospredje zmožnost obstanka na trgu ter konkurirati velikim in močnim korporacijam. Za to tudi male družbe potrebujejo dodatna finančna sredstva. Tu se pojavi težava, saj mala družba veliko težje pridobi dodatna finančna sredstva z najemom posojila. Poleg tega se tudi boji ustvarjati visoke dobičke, saj mora potem plačati visok davek na ta dobiček. To lahko vpliva na njeno gospodarsko uspešnost in rast, posredno pa tudi na denarni tok in plačilno sposobnost.

Slovenska država se je tega zavedala, zato je uvedla številne davčne olajšave, kar je povzročilo, da je postala slovenska davčna zakonodaja zelo zapletena. Sledile so številne reforme, ki so zniževale davčno stopnjo in ukinjale davčne olajšave. To je vplivalo na poslovanje malih in mikro družb, saj znižanje davčne stopnje ni odtehtalo posledic, ki so jih prinesle nižje davčne olajšave. Le-te imajo za male in mikro družbe večji pomen, saj jih stimulirajo in jim omogočajo, da svoj dobiček in dodatno ustvarjena finančna sredstva vložijo v rast in uspešnost družbe.

V nadaljevanju magistrskega dela z ustreznimi podatki prikazujem, kako se vpliv sprememb teh olajšav odraža na čistem dobičku v primeru, ko družba posluje kot družba z omejeno odgovornostjo, in v primeru, ko posluje kot mali samostojni podjetnik. Spremembe čistega dobička pa vplivajo na kapital družbe, denarni tok, njeno plačilno sposobnost in tudi na bonitetno oceno družbe. Izračunam tudi dejansko oziroma efektivno davčno stopnjo, s katero prikažem stopnjo, po kateri je davčni zavezanec dejansko plačal davek.

Analizo naredim za leta 2004–2008, saj so se takrat dogajale bistvene spremembe davčnih olajšav na področju investicij, ter leto 2010, ko se je zaradi krize povečala brezposelnost in je država ponovno uvedla olajšavo za novozaposlene delavce.

V analizi namenoma predstavim samo davčne olajšave na področju investicij in na področju zaposlovanja, izpustim pa vse ostale možne olajšave, kot so olajšave na področju raziskav in razvoja, rezervacij, donacij ..., ker te male in mikro družbe izkoriščajo v minimalnem obsegu.

3.2 Osnovne predpostavke

3.2.1 Prihodki, odhodki in dobiček pred obdavčitvijo

V Sloveniji so male in mikro družbe pri vseh vrstah dejavnosti. Tako dosegajo te male in mikro družbe zelo različno višino prihodkov in odhodkov ter poslujejo z zelo različno uspešnostjo. Ker je zato zelo težko izpostaviti eno družbo, kot najprimernejše izberem povprečne celotne prihodke in povprečne celotne odhodke malih družb od leta 2004 do leta 2010, ki sem jih našla na spletni strani AJPes-a. Podatki za leto 2010 so izkazovali izgubo, zato za analizo vzamem podatke iz leta 2009.

Predpostavljam, da so to celotni prihodki in celotni odhodki male družbe (Tabela 11).

Tabela 11: Gibanje celotnih prihodkov in odhodkov ter dobička pred obdavčitvijo male družbe (v EUR)

	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Celotni prihodki	392.842	396.555	449.972	501.714	528.477	428.799
Celotni odhodki	378.749	381.859	430.326	471.122	512.272	424.676
Dobiček pred obdavčitvijo	14.093	14.695	19.646	30.592	16.205	4.124

Medtem ko lahko prihodke neposredno primerjamo med družbo in podjetnikom, moramo pri odhodkih upoštevati razliko pri stroških plač, saj podjetnik nima plače. Lastnik, ki je v večini primerov (tudi v mojem) tudi direktor družbe, si izplača neto plačo in pri tem plačuje prispevke v višini, ki so odvisni od njegove bruto plače. Prav tako mora plačati tudi mesečno akontacijo dohodnine.

Podjetnik je zavezan le k plačilu prispevkov za socialno varnost, ki se izračunajo na podlagi dobička preteklega leta (brez prispevkov za socialno varnost in olajšav) ter minimalne in povprečne plače tekočega leta. Vendar lahko plačuje prispevke tudi od zavarovalne vsote, ki presega znesek zavarovalne osnove, v katero je uvrščen, vendar največ v višini 240 % povprečne bruto plače, ki je veljala dva meseca pred mesecem, za katerega se računajo prispevki (Zakon o invalidskem in pokojninskem zavarovanju, Ur.l. RS št. 109/2006, 209. člen).

Tako za družbo predstavlja bruto bruto plača lastnika/direktorja dodaten strošek dela. Pri podjetniku teh stroškov ni.

V magistrskem delu predpostavljam, da je bruto plača direktorja v primeru družbe 2000 bruto. Prav tako si tudi v primeru podjetnika le-ta plačuje prispevke na zavarovalno osnovo 2000

evrov. V Tabeli 12 prikazujem razliko v stroških plače družbe in podjetnika. Izračun je narejen na podlagi lestvice za odmero dohodnine in olajšav za leto 2011.

Tabela 12: Izračun razlike v plači (v EUR)

Vrsta stroška	D. o. o.		S. p.	
	na mesec	na leto	na mesec	na leto
Prispevki na bruto plačo	322,00	3.864,00	322,00	3.864,00
Neto plača	1.274,75	15.297,00	0,00	0,00
Dohodnina	283,25	3.399,00	0,00	0,00
Prispevki od bruto plače	442,00	5.304,00	442,00	5.304,00
Stroški plače direktorja/lastnika	2.322,00	27.864,00	764,00	9.168,00

Razlika v stroških plače direktorja je tako na letni ravni enaka:

27.864,00 EUR – 9.168,00 EUR = 18.696,00 EUR.

Predpostavljam, da je bil strošek plače direktorja oziroma lastnika družbe, in prav tako prispevki podjetnika, v vseh letih analize enak, kot je naveden v izračunu v Tabeli 12.

V Tabeli 13 so prikazani celotni prihodki, celotni odhodki in dobiček pred obdavčitvijo v primeru podjetnika.

Tabela 13: Gibanje celotnih prihodkov in odhodkov ter dobička pred obdavčitvijo podjetnika (v EUR)

	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Celotni prihodki	392.842	396.555	449.972	501.714	528.477	428.799
Celotni odhodki	360.053	363.163	411.630	452.426	493.576	405.980
Dobiček pred obdavčitvijo	32.789	33.391	38.342	49.288	34.901	22.820

Dobiček pred obdavčitvijo je večji pri podjetniku v primerjavi z družbo, saj so odhodki podjetnika v posameznem letu nižji za 18.696,00 evrov, kar predstavlja neto plačo in dohodnino lastnika/direktorja družbe.

Kot sem že omenila, davčna osnova ni enaka čistemu dobičku, ki ga družba izračuna v izkazu poslovnega izida tako, da od vseh prihodkov odšteje vse odhodke, ampak se ta davčna osnova oziroma davčni dobiček izračuna v posebnem obrazcu, ki ga predpisujeta zakon o davku od dohodkov pravnih oseb oziroma zakon o dohodnini. Zakona določata številne omejitve in posebnosti, kateri prihodki in kateri odhodki se priznajo pri obračunu davčnega dobička. Ker so se tudi te omejitve v posameznih letih obračuna spreminjale ter ker te spremembe niso bistvene za predstavitev in analizo izbranega problema, bi pri tem predpostavila naslednje:

- davčno priznani prihodki so enaki celotnim prihodkom družbe;
- davčno priznani odhodki so enaki celotnim odhodkom družbe;
- davčni dobiček je enak dobičku v izkazu poslovnega izida;
- družba ne prodaja ali odtuji osnovnega sredstva, za katerega je izkoristila olajšavo.

3.2.2 Investicije v osnovna sredstva

Predpostavljam, da družba in podjetnik investirata v:

- neopredmetena dolgoročna sredstva, in sicer v letih 2004 (4.200 evrov – programska oprema), 2005 (3.300 evrov – licence) in 2007 (7.200 evrov – programska oprema);
- opredmetena osnovna sredstva – nepremičnine v letih 2006 (20.000 evrov – nakup manjšega skladišča) in 2007 (80.000 evrov – nakup poslovnega prostora);
- opredmetena osnovna sredstva – proizvodjalna in trgovinska oprema – v letih od 2004 do 2008 (4 % celotnih prihodkov) in v letu 2010 (2 % celotnih prihodkov);
- opredmetena osnovna sredstva – pohištvo in pisarniška oprema – v letih 2005 in 2007 (2 % celotnih prihodkov);
- opredmetena osnovna sredstva – računalniška oprema – leta 2004, 2006, 2008 in 2010 (1 % celotnih prihodkov);
- opredmetena osnovna sredstva – osebno vozilo – leta 2008 (29.000 evrov).

V raziskave in razvoj nobena družba ni investirala. Prav tako nobena družba ni investirala v letu 2009 in je porabila preostale olajšave iz leta 2008.

Tabela 14 prikazuje gibanje investicij v letih 2004–2008 ter za leto 2010 za družbo in podjetnika.

Tabela 14: Gibanje investicij male družbe in podjetnika (v EUR)

	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Celotni prihodki	392.842	396.555	449.972	501.714	528.477	428.799
Investicije v neopredmetena dolgoročna osnovna sredstva	4.200	3.300	0	7.200	0	0
Investicije v opredmetena osnovna sredstva	19.642	23.793	42.499	110.103	55.424	12.864
zgradbe in zemljišča	0	0	20.000	80.000	0	0
proizvodjalna in trgovinska oprema	15.714	15.862	17.999	20.069	21.139	8.576
pohištvo in pisarniška oprema	0	7.931	0	10.034	0	0
računalniška oprema	3.928	0	4.500	0	5.285	4.288
osebno vozilo	0	0	0	0	29.000	0

3.2.3 Zaposlovanje

Predpostavljam, da so v družbi in prav tako pri podjetniku glede na višino celotnih prihodkov tudi na novo zaposlovali. Tabela 15 prikazuje gibanje števila zaposlenih in števila zaposlenih invalidov od leta 2004 do leta 2010.

Tabela 15: Gibanje števila zaposlenih male družbe in podjetnika (v EUR)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Povprečno število zaposlenih	4	4	5	12	12	9	11
Število zaposlenih invalidov	1	0	0	1	1	0	0

Pri zaposlovanju predvidevam naslednje predpostavke:

- 1. julija 2004 je družba zaposlila dva nova delavca, in sicer trgovca z bruto plačo 800 evrov in pisarniškega delavca z bruto plačo 950 evrov. Trgovec je bil predhodno dve leti prijavljen pri zavodu za zaposlovanje, pisarniški delavec pa ni bil prijavljen pri zavodu za zaposlovanje, bil pa je invalid.
- 1. marca 2005 je družba zaposlila poslovodjo prodajalne, ki je bil predhodno sedem mesecev prijavljen pri zavodu za zaposlovanje in katerega bruto plača je znašala 1.100 evrov na mesec. Odpustila pa je pisarniškega delavca, ki je bil invalid.
- 1. oktobra 2006 je družba zaposlila enega skladiščnika, ki je bil predhodno trinajst mesecev prijavljen pri zavodu za zaposlovanje in katerega bruto plača je znašala 850 evrov.
- 1. avgusta 2007 je družba zaposlila sedem novih delavcev:
 - dva skladiščnika, katerih bruto plača je znašala po 850 evrov na mesec;
 - vodjo skladišča, katerega bruto plača je znašala 1200 evrov;
 - dva trgovca, katerih bruto plača je znašala po 900 evrov;
 - enega poslovodjo za pisarniške zadeve, katerega bruto plača je znašala 1300 evrov; ter
 - enega pisarniškega delavca, katerega bruto plača je znašala 800 evrov in ki je bil invalid.

Od vseh na novo zaposlenih v letu 2007 so bili pri zavodu za zaposlovanje prijavljeni več kot dvanajst mesecev en skladiščnik in en trgovec, med šest in dvanajst mesecev en skladiščnik, en trgovec in vodja skladišča, do šest mesecev pisarniški delavec. Poslovodja pri zavodu za zaposlovanje ni bil prijavljen.

- V začetku leta 2009 je zaradi slabšega poslovanja družba odpustila tri zaposlene, in sicer enega skladiščnika, trgovca in pisarniškega delavca, ki je bil invalid.
- 1. julija 2010 je družba ponovno zaposlila dva delavca, in sicer enega trgovca z bruto plačo 800 evrov in enega skladiščnika z bruto plačo 750 evrov. Trgovec je bil enajst mesecev prijavljen pri zavodu za zaposlovanje, skladiščnik pa le dva meseca. Trgovec je bil star 35 let, skladiščnik pa 22 let.

Tabela 16 prikazuje bruto plače novozaposlenih in zaposlenih invalidov od leta 2004 do leta 2010 za obe družbi.

Tabela 16: Bruto plače novozaposlenih v mali družbi in pri podjetniku

	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Število novozaposlenih	2	1	1	7	0	2
Bruto plače novozaposlenih, ki so bili prej na zavodu za zaposlovanje do 6 mesecev	0	0	0	4.000	0	4.500
Bruto plače novozaposlenih, ki so bili prej na zavodu za zaposlovanje od 6 do 12 mesecev	0	11.000	0	14.750	0	4.800
Bruto plače novozaposlenih, ki so bili prej na zavodu za zaposlovanje nad 12 mesecev	4.800	0	2.550	8.750	0	0
Bruto plače novozaposlenih, ki niso bili prej na zavodu za zaposlovanje	5.700	0	0	6.500	0	0
Bruto plače zaposlenih invalidov	5.700	0	0	4.000	9.600	0

3.2.4 Ostale predpostavke

Predpostavljam še naslednje:

- družba in podjetnik posljeta v trgovinski dejavnosti na drobno;
- direktor/lastnik družbe in prav tako podjetnik nimata vzdrževanih članov;
- v vseh primerih se upošteva splošna olajšava leta 2011 v višini 3.144 evrov, saj je na podlagi te olajšave izračunana tudi razlika v stroških plače;
- podjetnik za lastne namene uporabi na leto le 15.297 evrov, kar predstavlja neto plačo direktorja/lastnika družbe.

3.3 Analiza uspešnosti male gospodarske družbe in samostojnega podjetnika na podlagi sprejetih predpostavk

V nadaljevanju je prikazana primerjava poslovanja omenjene družbe v letih 2004–2008 ter za leto 2010 v treh različnih okoljih:

1. družba posluje po veljavnih predpisih, ki so veljali v tistih obračunskih obdobjih, na katera se nanaša poslovanje;
2. predpostavljam, da družba posluje po davčnih predpisih, ki so bili sorazmerno ugodni z vidika davčnih olajšav;
3. predpostavljam, da zakon ne predpisuje nobenih davčnih olajšav.

V prvem delu analize postavim v ta tri okolja družbo in med seboj primerjam uspešnost poslovanja. V drugem delu to ponovim za podjetnika. V zadnjem delu pa rezultate med seboj primerjam.

3.3.1 Analiza uspešnosti male gospodarske družbe

1. Mala gospodarska družba posluje po predpisanih davčnih olajšavah

V prvem delu posluje družba po predpisanih olajšavah. V Tabeli 17 na kratko predstavljam olajšave na področju investicij, ki so dejansko veljale v posameznih letih od 2004 do 2010 za družbe.

Tabela 17: Olajšave na področju investicij od leta 2004 do leta 2010

Olajšave na področju investicij	
2004	25 % investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila) in neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji. 15 % investiranega zneska v opremo (razen v osebna motorna vozila, pohištvo in pisarniško opremo, brez računalniške) ter neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji. 10 % davčne osnove za oblikovane investicijske rezerve.
2005	20 % investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila) in neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji. 20 % investiranega zneska v opremo (razen v osebna motorna vozila, pohištvo in pisarniško opremo, brez računalniške) ter neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji. 10 % investiranega zneska v opremo za raziskave in razvoj v Republiki Sloveniji.
2006	20 % investiranega zneska v opremo (razen v osebna motorna vozila, pohištvo in pisarniško opremo, brez računalniške) ter neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji. 20 % investiranega zneska v raziskave in razvoj v Republiki Sloveniji.
2007	20 % investiranega zneska v raziskave in razvoj v Republiki Sloveniji.
2008, 2009 in 2010	30 % investiranega zneska v opremo (razen v osebna motorna vozila, pohištvo in pisarniško opremo, brez računalniške) ter neopredmetena dolgoročna sredstva, vendar ne več kot 30.000 evrov. 20 % investiranega zneska v raziskave in razvoj v Republiki Sloveniji.

Vir: Povzeto po Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb od leta 2004 do leta 2010.

V Tabeli 18 so izračunane olajšave na področju investicij za družbo na podlagi omenjenih predpostavk in veljavnih davčnih predpisov v obračunskem obdobju. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb je v teh letih predpisoval dve vrsti olajšav na področju investicij, ki sta bili ugodni in smiselni za male in mikro družbe. Prva, t. i. olajšava 1, je bila olajšava za investicije v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva, druga, t. i. olajšava 2, pa je bila olajšava za investicije v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva.

Tabela 18: Priznane olajšave na področju investicij pri mali družbi

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Vrednost investicije	23.842	27.093	42.499	117.303	55.424	12.864
Vrednost priznane investicije olajšava 1	23.842	27.093	0	0	0	0
Olajšava 1	25%	20%	0%	0%	0%	0%
Višina olajšave 1	5.961	5.419	0	0	0	0
Vrednost priznane investicije olajšava 2	23.842	19.162	22.499	0	26.424	12.864
Olajšava 2	15%	20%	20%	0%	30%	30%
Višina olajšave 2	3.576	3.832	4.500	0	7.927	3.859
Skupaj olajšave	9.537	9.251	4.500	0	7.927	3.859

Zakon je v različnih letih predpisoval različen odstotek olajšav za investicije, kar je povzročalo težave tako pri koriščenju olajšav kot tudi sledenju zakona. V letih 2004, 2005 in 2006 so bile investicije približno enako visoke, vendar se je zaradi spreminjanja višine

odstotka olajšav znesek priznanih olajšav zelo spreminjal. Tako se je v letu 2006 kljub visoki investiciji družbi priznala nižja olajšava kot v letih 2004 in 2005. Največ pa je družba investirala v letu 2007, ko je razširila svoj trg in odprla novo trgovino. Vendar je zakon v tistem letu popolnoma ukinil olajšave za investicije v osnovna sredstva. V letu 2008 so bile olajšave ponovno omogočene, vendar enako kot v letu 2006 samo v opremo in neopredmetena sredstva. Poleg tega je bila v letu 2008 dodana še omejitev glede maksimalnega zneska olajšave, in sicer v višini 30.000 evrov, vendar ta omejitev z vidika male družbe ni bila toliko pomembna, saj je težko investirala tako visoke zneske le v opremo in neopredmetena sredstva. Zanimivo je to, da država ponovno spodbuja investicije, vendar ne v nepremičnine in pohištvo, ampak le striktno v opremo, ki je potrebna za opravljanje dejavnosti.

Iz Tabele 19 je razvidno, kako so investicije omogočile družbi zmanjšati davčno osnovo, plačati manj davka od dobička in povečati čisti dobiček. Dejansko obdavčenje družbe se je gibalo sorazmerno z olajšavami. Efektivna davčna stopnja je bila najvišja v letu 2007, ko ni bilo predpisanih olajšav na področju investicij, najnižja pa v letu 2010, ko so se razmere na trgu poslabšale in je družba dosegla razmeroma nizek dobiček. Zato je najbolje pogledati leti 2004 in 2005, ko je družba kljub relativno visokemu dobičku plačala relativno malo davka.

Tabela 19: Čisti dobiček male družbe z upoštevanjem priznanih olajšav na področju investicij (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	14.093	14.695	19.646	30.592	16.205	4.124
Olajšava za investicije	9.537	9.251	4.500	0	7.927	3.859
Davčna osnova	4.556	5.444	15.146	30.592	8.278	265
Davčna stopnja	25%	25%	25%	23%	22%	20%
Plačilo davka	1.139	1.361	3.787	7.036	1.821	53
Čisti dobiček	12.954	13.334	15.859	23.556	14.384	4.071
Efektivna davčna stopnja	8%	9%	19%	23%	11%	1%

Tabela 20 prikazuje povzetek olajšav na področju zaposlovanja od leta 2004 do leta 2010, ki so dejansko veljale za družbe. Podobno kot na področju investicij so se spreminjale tudi olajšave na področju zaposlovanja, vendar spremembe višine le-teh niso bile tako izrazite. Do spremembe je prišlo le pri olajšavah za novozaposlene, ki so se v letu 2007 ukinile, in tako je veljalo tudi v letu 2008. Vendar se je ta olajšava v letu 2010 pod ostrejšimi pogoji zaradi povečanja brezposelnosti v Sloveniji ponovno uvedla. Težave so družbam povzročale omejitve, pod katerimi pogoji lahko olajšavo za novozaposlenega sploh izkoristijo. Ti pogoji so bili diskriminatorni, saj so določenim delodajalcem onemogočili koriščenje te olajšave. Delodajalec je bil prisiljen izbirati med pogoji dolžine statusa delavca na zavodu za zaposlovanje, kvalifikacijo in nujnostjo potrebe po delavcu. V večini primerov je moral upoštevati kvalifikacijo in nujnost zaposlitve. Le naključje je lahko privedlo do tega, da je bil izbrani delavec z dovolj dolgim stažem na zavodu za zaposlovanje.

Tabela 20: Olajšave na področju zaposlovanja od leta 2004 do leta 2010

Olajšave na področju zaposlovanja	
2004, 2005 in 2006	30 % izplačanih plač novozaposlenim delavcem v obračunskem obdobju, ki so bili vsaj 6 mesecev prijavljeni pri zavodu za zaposlovanje (v letih 2005 in 2006 pa vsaj 12 mesecev). 50 % izplačanih plač zaposlenim invalidom v obračunskem obdobju (v letih 2005 in 2006 še 70 % plač zaposlenih invalidov nad kvoto). 70 % izplačanih plač zaposlenim 100-odstotnim invalidom in gluhonemim v obračunskem obdobju.
2007, 2008 in 2009	50 % izplačanih plač zaposlenim invalidom v obračunskem obdobju (70 % plač zaposlenih invalidov nad kvoto). 70 % izplačanih plač zaposlenim 100-odstotnim invalidom in gluhonemim v obračunskem obdobju.
2010	45 % izplačanih plač novozaposlenim delavcem, v obračunskem obdobju, ki so mlajši od 26 let ali starejši od 55 let ter so bili vsaj 6 mesecev prijavljeni pri zavodu za zaposlovanje. 50 % izplačanih plač zaposlenim invalidom v obračunskem obdobju (70 % plač zaposlenih invalidov nad kvoto). 70 % izplačanih plač zaposlenim 100-odstotnim invalidom in gluhonemim v obračunskem obdobju.

Vir: Povzeto po Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb od leta 2004 do leta 2010.

Družba je v letih od 2004 do 2006 vsako leto zaposlila dodatne delavce, vendar je olajšavo za novozaposlene lahko koristila le v letih 2004 in 2006, saj je bil novozaposleni leta 2005 predhodno prekratek čas prijavljen pri zavodu za zaposlovanje (Tabela 21). Tako je družba kljub višjemu dobičku v letu 2005 zaradi visokega plačila davka dosegla nižji čisti dobiček. Tabela 21 pa pokaže tudi, da zaposlenost enega invalida pri povprečni mali družbi vpliva na efektivno obdavčitev dobička.

Tabela 21: Čisti dobiček male družbe z upoštevanjem priznanih olajšav na področju zaposlovanja (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	14.093	14.695	19.646	30.592	16.205	4.124
Priznane plače za olajšavo za novozaposlene	4.800	0	2.550	0	0	0
Odstotek olajšave za novozaposlene	30%	30%	30%	0	0	45%
Višina olajšave za novozaposlene	1.440	0	765	0	0	0
Priznane plače za olajšavo za zaposlene invalide	5.700	0	0	4.000	9.600	0
Odstotek olajšave za invalide	50%	50%	50%	50%	50%	50%
Višina olajšave za invalide	2.850	0	0	2.000	4.800	0
Davčna osnova	9.803	14.695	18.881	28.592	11.405	4.124
Davčna stopnja	25%	25%	25%	23%	22%	20%
Plačilo davka	2.451	3.674	4.720	6.576	2.509	825
Čisti dobiček	11.642	11.022	14.926	24.016	13.696	3.299
Efektivna davčna stopnja	17%	25%	24%	21%	15%	20%

V Tabeli 22 je prikazan izračun čistega dobička v primeru, ko družba koristi dejansko predpisane olajšave tako na področju investicij kot tudi na področju zaposlovanja.

Tabela 22: Čisti dobiček male družbe z upoštevanjem priznanih olajšav na področju investicij in zaposlovanja (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	14.093	14.695	19.646	30.592	16.205	4.124
Olajšava za investicije	9.537	9.251	4.500	0	7.927	3.859
Olajšava za novozaposlene	1.440	0	765	0	0	0
Olajšava za zaposlene invalide	2.850	0	0	2.000	4.800	0
Davčna osnova	266	5.444	14.381	28.592	3.478	265
Davčna stopnja	25%	25%	25%	23%	22%	22%
Plačilo davka	66	1.361	3.595	6.576	765	58
Čisti dobiček	14.026	13.334	16.051	24.016	15.440	4.066
Efektivna davčna stopnja	0%	9%	18%	21%	5%	1%

2. Mala gospodarska družba posluje po davčnih predpisih, ki so bili sorazmerno ugodni z vidika davčnih olajšav

V drugem delu predpostavljam, da je družba v celotnem obravnavnem obdobju poslovala v okolju olajšav, ki so bile predpisane v letu 2005, s tem da pri olajšavi za novozaposlene ni bilo časovne omejitve prijavljenosti zaposlenega pri zavodu za zaposlovanje. Naj omenim še, da se davčne stopnje obdavčitve dobička vseeno spreminjajo v skladu z davčno zakonodajo, saj je Slovenija članica Evropske unije, katere trend je znižanje davčnih stopenj.

V Tabeli 23 so izračunane olajšave družbe na področju investicij na podlagi navedenih predpostavk in predpisov, ki so veljali v letu 2005.

Tabela 23: Priznane olajšave za investicije za malo družbo, izračunane po veljavnih predpisih iz leta 2005 (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Vrednost investicije	23.842	27.093	42.499	117.303	55.424	12.864
Vrednost priznane investicije olajšava 1	23.842	27.093	42.499	117.303	26.424	12.864
Olajšava 1	20%	20%	20%	20%	20%	20%
Višina olajšave 1	4.768	5.419	8.500	23.461	5.285	2.573
Vrednost priznane investicije olajšava 2	23.842	19.162	22.499	27.269	26.424	12.864
Olajšava 2	20%	20%	20%	20%	20%	20%
Višina olajšave 2	4.768	3.832	4.500	5.454	5.285	2.573
Skupaj olajšave	9.537	9.251	12.999	28.914	10.570	5.146

Zakon je sicer predpisoval boljše razmerje odstotkov olajšav v letih 2002, 2003 in 2004, saj je omogočil višji odstotek olajšave za vsa opredmetena sredstva (tudi zemljišča in zgradbe) ter nižjega le za opremo. Od leta 2002 dalje pa se je odstotek olajšave za investicije v vsa opredmetena sredstva z leti zmanjševal in se leta 2006 popolnoma ukinil. Tudi v letu 2008, ko so se olajšave na področju investicij v osnovna sredstva ponovno uvedle, so se le za investicije v opremo in neopredmetena sredstva. Tako lahko sklepam, da v interesu države ni več tolikšno spodbujanje investicij v zgradbe in zemljišča, temveč le v opremo za poslovanje. Vendar pa male družbe, še bolj pa mikro, težijo k rasti in za to potrebujejo tudi nove poslovne prostore. Tako menim, da je bila najbolj idealna in ugodna olajšava, tako z vidika dužb kot

tudi z vidika države, ki je znižala davčno osnovo za 20 % investiranega zneska v opredmetena osnovna in neopredmetena dolgoročna sredstva ter 20 % v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva.

Torej, če bi enaki predpisi kot v letu 2005 veljali skozi celotno obravnavano obdobje, bi družba lahko izkoristila olajšavo v opredmetena sredstva tudi v letih 2006 in 2008. V letu 2007 pa bi lahko izkoristila obe olajšavi, tako za investicije v opredmetena osnovna sredstva kot tudi za investicije v opremo. To bi bistveno izboljšalo uspešnost poslovanja družbe, kar je razvidno iz Tabele 24. Znižal bi se odstotek dejansko plačanega davka, še posebej v letu 2007. V primeru družbe bi se tako v letu 2007 efektivna davčna stopnja znižala celo za 22 odstotnih točk, čisti dobiček družbe pa bi bil za 6.650 evrov višji, kot je bil v resnici.

Tabela 24: Čisti dobiček male družbe z upoštevanjem olajšav na področju investicij, ki so veljale v letu 2005 (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	14.093	14.695	19.646	30.592	16.205	4.124
Olajšava za investicije	9.537	9.251	12.999	28.914	10.570	5.146
Davčna osnova	4.556	5.444	6.646	1.677	5.635	0
Davčna stopnja	25%	25%	25%	23%	22%	20%
Plačilo davka	1.139	1.361	1.662	386	1.240	0
Čisti dobiček	12.954	13.334	17.984	30.206	14.965	4.124
Efektivna davčna stopnja	8%	9%	8%	1%	8%	0%

Tudi pri izračunu čistega dobička v primeru koriščenja le olajšav na področju zaposlovanja ob pogojih, ki so veljali v letu 2005, s tem da ni bilo časovne omejitve za prijavljenost pri zavodu za zaposlovanje, lahko vidimo, da je le-ta višji. Kot prikazuje Tabela 25, bi tudi že samo olajšava na področju novozaposlenih v letu 2007 dvignila dobiček, v tem primeru za 2.346 evrov, v primerjavi s čistim dobičkom, izračunanim po dejanskih predpisih.

Tabela 25: Čisti dobiček male družbe z upoštevanjem olajšav na področju zaposlovanja, ki so veljale v letu 2005, in brez časovne omejitve prijavljenosti pri zavodu za zaposlovanje (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	14.093	14.695	19.646	30.592	16.205	4.124
Priznane plače za olajšavo za novozaposlene	10.500	11.000	2.550	34.000	0	9.300
Odstotek olajšave za novozaposlene	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Višina olajšave za novozaposlene	3.150	3.300	765	10.200	0	2.790
Priznane plače za olajšavo za zaposlene invalide	5.700	0	0	4.000	9.600	0
Odstotek olajšave za invalide	50%	50%	50%	50%	50%	50%
Višina olajšave za invalide	2.850	0	0	2.000	4.800	0
Davčna osnova	8.093	11.395	18.881	18.392	11.405	1.334
Davčna stopnja	25%	25%	25%	23%	22%	20%
Plačilo davka	2.023	2.849	4.720	4.230	2.509	267
Čisti dobiček	12.069	11.847	14.926	26.362	13.696	3.857
Efektivna davčna stopnja	14%	19%	24%	14%	15%	6%

Ker zakon predpisuje tako olajšave na področju investicij kot tudi na področju zaposlovanja, predstavljam še, kakšen bi bil rezultat čistega dobička, izračunanega ob upoštevanju obeh vrst olajšav ob omenjenih pogojih iz leta 2005. Iz Tabele 26 je razvidno, da bi se čisti dobiček v letih 2006, 2007 in 2008 znatno dvignil. V letu 2007 pa družba celo ne bi plačala davka.

Tabela 26: Čisti dobiček male družbe z upoštevanjem olajšav na področju investicij in na področju zaposlovanja, ki so veljale v letu 2005, ter brez časovne omejitve prijavljenosti pri zavodu za zaposlovanje (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	14.093	14.695	19.646	30.592	16.205	4.124
Olajšava za investicije	9.537	9.251	12.999	28.914	10.570	5.146
Olajšava za novozaposlene	3.150	3.300	765	10.200	0	2.790
Olajšava za zaposlene invalide	2.850	0	0	2.000	4.800	0
Davčna osnova	0	2.144	5.881	0	835	0
Davčna stopnja	25%	25%	25%	23%	22%	20%
Plačilo davka	0	536	1.470	0	184	0
Čisti dobiček	14.093	14.159	18.176	30.592	16.021	4.124
Efektivna davčna stopnja	0%	4%	7%	0%	1%	0%

3. Mala gospodarska družba posluje pod pogoji, ko ni predpisanih davčnih olajšav

Država že od leta 2007 želi popolnoma ukiniti davčne olajšave. Le vztrajno nasprotovanje gospodarske zbornice in gospodarskih subjektov jo prepričuje v ponovno uvajanje le-teh. Zato si v zadnjem delu pogledajmo še, kakšno bi bilo poslovanje družbe, če bi poslovala pod pogoji, ko ne bi bilo predpisanih davčnih olajšav.

Takšni pogoji bi zelo znižali uspešnost poslovanja družbe, kar je razvidno iz Tabele 27. Poleg tega bi družba imela manjšo motivacijo in manjše možnosti tako za investicije kot tudi za zaposlovanje novih delavcev. Kar pa bi lahko povzročilo, da bi mnoge male in mikro družbe stagnirale, saj si rasti zaradi visokih obdavčitev ne bi mogle privoščiti.

Tabela 27: Čisti dobiček male družbe z upoštevanjem pogojev brez olajšav (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	14.093	14.695	19.646	30.592	16.205	4.124
Davčna osnova	14.093	14.695	19.646	30.592	16.205	4.124
Davčna stopnja	25 %	25 %	25 %	23 %	22 %	20 %
Plačilo davka	3.523	3.674	4.911	7.036	3.565	825
Čisti dobiček	10.569	11.022	14.734	23.556	12.640	3.299
Efektivna davčna stopnja	25 %	25 %	25 %	23 %	22 %	20 %

4. Zaključek analize

V zaključku predstavljam gibanje čistega dobička družbe v letih od 2004 do 2010, ko posluje pod različnimi pogoji olajšav. To se lepo vidi na Sliki 1. Prvi stolpec (rdeča barva na sliki) predstavlja čisti dobiček, ki ga družba doseže pri poslovanju pod pogoji davčne zakonodaje. Drugi stolpec (rumena barva na sliki) prikazuje čisti dobiček, ki ga družba doseže pri

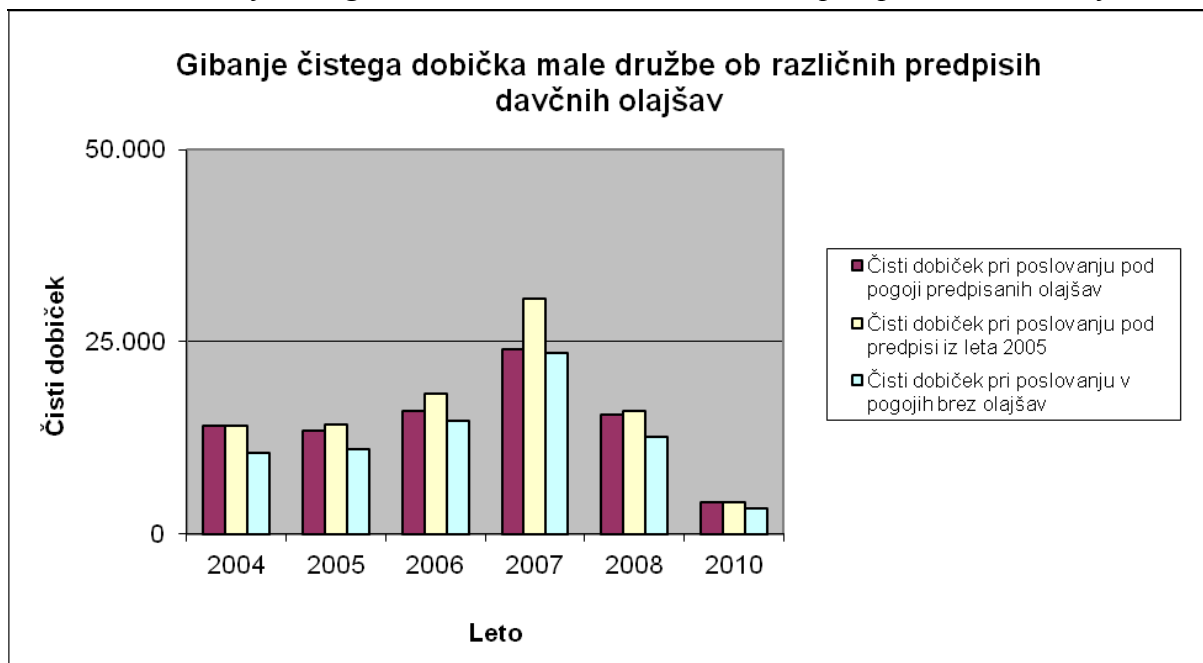
poslovanju po predpisih iz leta 2005. Tretji stolpec (modra barva na sliki) pa prikazuje čisti dobiček pri poslovanju brez davčnih olajšav.

Iz Tabele 28 vidimo, da v vseh šestih proučevanih letih izstopa čisti dobiček, ko je družba poslovala pod pogoji, predpisanimi v letu 2005. Do največjih razlik v primerjavi s čistim dobičkom, doseženim pod pogoji predpisanih olajšav, prihaja v letih 2006 in 2007, ko so bile razmeroma nizke davčne olajšave na področju investicij, oziroma v letu 2007, ko so bile predpisane le olajšave za raziskave in razvoj. V letih 2004 in 2005, ko so bile na področju investicij najbolj ugodne davčne olajšave, pa je razliko povzročila le olajšava na področju zaposlovanja, saj sem predpostavila, da ni omejitve prijavljenosti pri zavodu za zaposlovanje. Olajšave so v vseh primerih pomembno vplivale na čisti dobiček, saj so znatno znižale davčno osnovo.

Tabela 28: Gibanje čistega dobička male družbe ob različnih predpisih davčnih olajšav (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Čisti dobiček pri poslovanju pod pogoji predpisanih olajšav	14.026	13.334	16.051	24.016	15.440	4.066
Čisti dobiček pri poslovanju pod predpisi iz leta 2005	14.093	14.159	18.176	30.592	16.021	4.124
Čisti dobiček pri poslovanju v pogojih brez olajšav	10.569	11.022	14.734	23.556	12.640	3.299

Slika 1: Gibanje čistega dobička male družbe ob različnih predpisih davčnih olajšav

3.3.2 Analiza uspešnosti samostojnega podjetnika

1. Samostojni podjetnik posluje po predpisanih davčnih olajšavah

Tako kot pri družbi tudi pri podjetniku v prvem delu pogledimo, kako bi posloval po predpisanih davčnih olajšavah. V Tabeli 29 prikazujem povzetek olajšav na področju investicij od leta 2004 do leta 2010, ki jih predpisuje zakon o dohodnini za podjetnike, ki samostojno opravljajo dejavnost.

Tabela 29: Olajšave na področju investicij za podjetnike, ki opravljajo dejavnost, od leta 2004 do leta 2010

2004	40 % investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila).
2005	30 % investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila, pohištvo in pisarniško opremo, brez računalniške) in neopredmetena dolgoročna sredstva.
2006	20 % investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila, pohištvo in pisarniško opremo, brez računalniške) in neopredmetena dolgoročna sredstva.
2007	20 % investiranega zneska v raziskave in razvoj v Republiki Sloveniji.
2008, 2009 in 2010	30 % investiranega zneska v opremo (razen v osebna motorna vozila, pohištvo in pisarniško opremo, brez računalniške) ter neopredmetena dolgoročna sredstva. 20 % investiranega zneska v raziskave in razvoj v Republiki Sloveniji.

Vir: Povzeto po Zakonu o dohodnini od leta 2004 do leta 2010.

V Tabeli 30 so izračunane olajšave za investicije na podlagi omenjenih predpostavk in veljavnih davčnih predpisov za obračun davka od dohodka iz dejavnosti v obračunskem obdobju. V primerjavi z družbo je lahko podjetnik koristil le eno olajšavo, in sicer v opredmetena osnovna sredstva.

Tabela 30: Priznane olajšave za podjetnika na področju investicij

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Vrednost investicije	23.842	27.093	42.499	117.303	55.424	12.864
Vrednost priznane investicije	19.642	15.862	42.499	0	26.424	12.864
Olajšava	40%	30%	20%	0%	30%	30%
Višina olajšave	7.857	4.759	8.500	0	7.927	3.859

Tudi pri obdavčitvi podjetnika je zakon predpisoval različni odstotek olajšav za investicije po posameznih letih in prav tako jih je v letu 2007 popolnoma ukinil. Če primerjamo z družbo (Tabela 18), vidimo, da so bili ob enakih investicijah do leta 2006 pogoji za podjetnike slabši, saj le-ti v letu 2004 niso omogočili nobene olajšave za neopredmetena dolgoročna sredstva, v letu 2005 pa ne olajšave za pohištvo in pisarniško opremo. Leta 2006 so se pogoji obrnili, saj je podjetnik lahko koristil tudi olajšavo za investicije v zemljišča in zgradbe, ki je družba ni mogla. V letu 2007 so se pogoji izenačili. Od leta 2008 dalje pa so bile olajšave ponovno ugodnejše za podjetnike, saj ni bilo omejitve v višini olajšave. Vendar ta omejitev za male in

mikro družbe ni predstavljala bistvene težave, saj v večini primerov niso imele tako visokih investicij.

Naslednja Tabela 31 prikazuje izračun čistega dobička podjetnika po posameznih letih v primeru koriščenja le olajšav na področju investicij.

Tabela 31: Čisti dobiček podjetnika z upoštevanjem priznanih olajšav na področju investicij (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	32.789	33.391	38.342	49.288	34.901	22.820
Olajšava za investicije	7.857	4.759	8.500	0	7.927	3.859
Splošna olajšava	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144
Davčna osnova	21.788	25.489	26.699	46.144	23.830	15.817
Davčna stopnja 16%		868	886	1.088	1.150	1.205
Davčna stopnja 17%	1.131					
Davčna stopnja 27%				1.836	1.941	2.033
Davčna stopnja 33%		1.708	1.743			
Davčna stopnja 35%	2.329					
Davčna stopnja 37%	2.462	4.014	4.099			
Davčna stopnja 40%	731					
Davčna stopnja 41%		1.657	1.968	13.343	3.877	311
Davčna stopnja 45%	0					
Davčna stopnja 50%	0	0	0			
Plačilo davka	6.653	8.246	8.696	16.267	6.967	3.549
Čisti dobiček	26.136	25.145	29.646	33.021	27.934	19.271
Efektivna davčna stopnja	25%	33%	29%	49%	25%	18%
Primerljivi čisti dobiček	10.839	9.848	14.349	17.724	12.637	3.974

Tudi pri obdavčitvi dohodka iz dejavnosti sem v posameznih letih uporabila dejanske davčne stopnje, ki jih je predpisoval zakon o dohodnini. Ker so se te stopnje in lestvica za odmero dohodnine z leti zelo spreminjale, čisti dobiček ni bil odvisen samo od višine davčnih olajšav, ampak tudi od predpisanih davčnih stopenj v posameznem letu, ter tudi od tega, v kateri dohodninski razred se je uvrstil dobiček podjetnika. Kljub temu se jasno vidi, da se je tudi tu dejansko obdavčenje gibalo sorazmerno z olajšavami. Tako je bila tudi tu efektivna davčna stopnja najvišja v letu 2007, ko ni bilo olajšav na področju investicij.

Da lahko rezultate primerjam z družbo, moram od čistega dobička v vsakem letu odšteti 15.297 evrov, kar porabi podjetnik za lastne namene. Vrstica primerljivi čisti dobiček prikazuje, kar dejansko ostane družbi podjetnika. Če to primerjam z malo družbo, vidim, da je mali družbi ostalo več čistega dobička kot družbi, ki jo upravlja podjetnik.

Tabela 32 prikazuje povzetek olajšav na področju zaposlovanja od leta 2004 do leta 2010, ki jih predpisuje zakon o dohodnini za podjetnike, ki samostojno opravljajo dejavnost.

Tabela 32: Olajšave na področju zaposlovanja za podjetnike, ki opravljajo dejavnost od leta 2004 do leta 2010

Olajšave na področju zaposlovanja	
2004	50 % izplačanih plač novozaposlenim delavcem v obračunskem obdobju. 50 % izplačanih plač zaposlenim invalidom v obračunskem obdobju (v letih 2005 in 2006 še 70 % plač zaposlenih invalidov nad kvoto). 70 % izplačanih plač zaposlenim 100-odstotnim invalidom in gluhonemim v obračunskem obdobju.
2005 in 2006	30 % izplačanih plač novozaposlenim delavcem v obračunskem obdobju, ki so bili vsaj 12 mesecev prijavljeni pri zavodu za zaposlovanje. 50 % izplačanih plač zaposlenim invalidom v obračunskem obdobju (v letih 2005 in 2006 še 70 % plač zaposlenih invalidov nad kvoto). 70 % izplačanih plač zaposlenim 100-odstotnim invalidom in gluhonemim v obračunskem obdobju.
2007 in 2008	50 % izplačanih plač zaposlenim invalidom v obračunskem obdobju (70 % plač zaposlenih invalidov nad kvoto). 70 % izplačanih plač zaposlenim 100-odstotnim invalidom in gluhonemim v obračunskem obdobju.
2010	45 % izplačanih plač novozaposlenim delavcem, v obračunskem obdobju, ki so mlajši od 26 let ali starejši od 55 let ter so bili vsaj 6 mesecev prijavljeni pri zavodu za zaposlovanje. 50 % izplačanih plač zaposlenim invalidom v obračunskem obdobju (70 % plač zaposlenih invalidov nad kvoto). 70 % izplačanih plač zaposlenim 100-odstotnim invalidom in gluhonemim v obračunskem obdobju.

Vir: Povzeto po Zakonu o dohodnini od leta 2004 do leta 2010.

Kot vidimo iz Tabele 32, so se olajšave na področju zaposlovanja za podjetnike gibale skoraj popolnoma enako kot za družbe. Edina razlika je bila v letu 2004, ko je bila za podjetnike predpisana 50-odstotna olajšava za novozaposlene, pri družbah pa le 30-odstotna. Prav tako podjetnik v letu 2004 ni imel omejitve, kako dolgo mora biti delavec prijavljen pri zavodu za zaposlovanje. V ostalih letih pa se je enako spopadal s težavo, ali zaposliti delavca z dovolj dolgim statusom pri zavodu za zaposlovanje ali dati prednost kvalifikacijam in nujnosti zaposlitve.

V Tabeli 33 je predstavljen dosežen čisti dobiček v primeru, da podjetnik koristi le olajšave za zaposlovanje. Rezultati so enaki kot pri družbi, saj tudi podjetnik ni mogel koristiti olajšav za določene delavce, ki niso bili dovolj dolgo na zavodu za zaposlovanje. V primerjavi z družbo je sicer podjetnik dosegel višje dobičke, vendar je treba tudi tu upoštevati del dobička, ki ga podjetnik obdrži zase. Zato je treba za primerjavo pogledati primerljivi čisti dobiček. Tudi v letu 2004, ko je pri podjetniku veljala 50-odstotna olajšava za novozaposlene delavce, je podjetnik dosegel zaradi višje davčne stopnje nižji primerljivi čisti dobiček kot družba.

Tabela 33: Čisti dobiček podjetnika z upoštevanjem priznanih olajšav na področju zaposlovanja (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	32.789	33.391	38.342	49.288	34.901	22.820
Priznane plače za olajšavo za novozaposlene	10.500	0	2.550	0	0	0
Odstotek olajšave za novozaposlene	50 %	30 %	30 %	0 %	0 %	45 %
Višina olajšave za novozaposlene	5.250	0	765	0	0	0
Priznane plače za olajšavo za zaposlene invalide	5.700	0	0	4.000	9.600	0
Odstotek olajšave za invalide	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %
Višina olajšave za invalide	2.850	0	0	2.000	4.800	0
Splošna olajšava	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144
Davčna osnova	21.545	30.248	34.433	44.144	26.957	19.676
Davčna stopnja 16 %		868	886	1.088	1.150	1.205
Davčna stopnja 17 %	1.131					
Davčna stopnja 27 %				1.836	1.941	2.033
Davčna stopnja 33 %		1.708	1.743			
Davčna stopnja 35 %	2.329					
Davčna stopnja 37 %	3.048	4.014	4.099			
Davčna stopnja 40 %	0					
Davčna stopnja 41 %		3.608	5.139	12.523	5.159	1.893
Davčna stopnja 45 %	0					
Davčna stopnja 50 %	0	0	0			
Plačilo davka	6.508	10.197	11.867	15.447	8.249	5.131
Čisti dobiček	26.281	23.194	26.475	33.841	26.652	17.689
Efektivna davčna stopnja	25 %	44 %	45 %	46 %	31 %	29 %
Primerljivi čisti dobiček	10.984	7.897	11.178	18.544	11.355	2.392

Ker tudi podjetnik koristi olajšave tako za investicije kot tudi za zaposlovanje, prikazujem v naslednji Tabeli 34, kolikšen dobiček bi dosegel podjetnik, če bi upošteval olajšave na obeh področjih. Primerljivi čisti dobiček podjetnika bi bil še vedno manjši kot čisti dobiček družbe. V letih 2004 in 2005 je bil dobiček manjši tako zaradi slabših pogojev pri olajšavah na področju investicij kot tudi zaradi višje davčne stopnje. V letih od 2006 do 2010 pa je bil dobiček nižji kljub boljšim pogojem pri koriščenju olajšav na področju investicij, in sicer le zaradi višje davčne stopnje.

Tabela 34: Čisti dobiček podjetnika z upoštevanjem priznanih olajšav na področju investicij in zaposlovanja (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	32.789	33.391	38.342	49.288	34.901	22.820
Olajšava za investicije	7.857	4.759	8.500	0	7.927	3.859
Olajšava za novozaposlene	5.250	0	765	0	0	0
Olajšava za zaposlene invalide	2.850	0	0	2.000	4.800	0
Splošna olajšava	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144
Davčna osnova	13.688	25.489	25.934	44.144	19.030	15.817
Davčna stopnja 16%		868	886	1.088	1.150	1.205
Davčna stopnja 17%	1.131					
Davčna stopnja 27%				1.836	1.941	2.238
Davčna stopnja 33%		1.708	1.743			
Davčna stopnja 35%	2.462					
Davčna stopnja 37%	0	4.014	4.099			
Davčna stopnja 40%	0					
Davčna stopnja 41%		1.657	1.654	12.523	1.909	0
Davčna stopnja 45%	0					
Davčna stopnja 50%	0	0	0			
Plačilo davka	3.593	8.246	8.382	15.447	4.999	3.442
Čisti dobiček	29.195	25.145	29.960	33.841	29.902	19.377
Efektivna davčna stopnja	11%	25%	22%	31%	14%	15%
Primerljivi čisti dobiček	13.898	9.848	14.663	18.544	14.605	4.080

2. Samostojni podjetnik posluje po davčnih predpisih, ki so bili sorazmerno ugodni z vidika davčnih olajšav

Tudi pri podjetniku sem v drugem delu predpostavila, da posluje v idealiziranem okolju. Resda zanj velja višja davčna stopnja, vendar je to cena, da lahko v danem trenutku razpolaga osebno z vsem premoženjem družbe. Če bi želel lastnik družbe razpolagati s celotnim dobičkom družbe, ima možnost, da si ga izplača, vendar mora na to plačati 20 % davka od dohodka iz kapitala. Tako sem tudi tukaj predpostavila enake pogoje kot pri družbi, in sicer, da podjetnik posluje pod pogoji olajšav, ki so veljali za obdavčitev dohodkov pravnih oseb v letu 2005, s tem da pri olajšavi za novozaposlene ni omejitve prijavljenosti delavca pri zavodu za zaposlovanje.

V Tabeli 35 so predstavljene olajšave na področju investicij za podjetnika, če bi posloval pod pogoji, ki so veljali za družbe v letu 2005, in sicer se je priznala 20-odstotna olajšava za opredmetena osnovna in neopredmetena dolgoročna sredstva (olajšava 1), 20-odstotna olajšava za opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva (olajšava 2).

Tabela 35: Priznane olajšave za investicije za podjetnika, izračunane po veljavnih predpisih iz leta 2005 za pravne osebe (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Vrednost investicije	23.842	27.093	42.499	117.303	55.424	12.864
Vrednost priznane investicije olajšava 1	23.842	27.093	42.499	117.303	26.424	12.864
Olajšava 1	20%	20%	20%	20%	20%	20%
Višina olajšave 1	4.768	5.419	8.500	23.461	5.285	2.573
Vrednost priznane investicije olajšava 2	23.842	19.162	22.499	27.269	26.424	12.864
Olajšava 2	20%	20%	20%	20%	20%	20%
Višina olajšave 2	4.768	3.832	4.500	5.454	5.285	2.573
Skupaj olajšave	9.537	9.251	12.999	28.914	10.570	5.146

Tabela 36 prikazuje izračun čistega dobička ob koriščenju olajšav na področju investicij pod pogoji iz leta 2005, ki so veljali za pravne osebe. Vidimo, da so bili pogoji za olajšave na področju investicij leta 2005 pri družbi boljši kot v kateremkoli letu pri podjetniku. Če bi podjetnik posloval pod takimi pogoji, bi v vseh letih dosegel višje dobičke kot pa pri pogojih, ki so dejansko veljali.

Tabela 36: Čisti dobiček podjetnika z upoštevanjem olajšav na področju investicij, ki so veljale v letu 2005 za pravne osebe (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	32.789	33.391	38.342	49.288	34.901	22.820
Olajšava za investicije	9.537	9.251	12.999	28.914	10.570	5.146
Splošna olajšava	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144
Davčna osnova	20.108	20.997	22.199	17.230	21.188	14.531
Davčna stopnja 16%		868	886	1.088	1.150	1.205
Davčna stopnja 17%	1.131					
Davčna stopnja 27%				1.836	1.941	1.890
Davčna stopnja 33%		1.708	1.743			
Davčna stopnja 35%	2.329					
Davčna stopnja 37%	2.462	3.847	4.099			
Davčna stopnja 40%	59					
Davčna stopnja 41%		0	123	1.488	2.793	0
Davčna stopnja 45%	0					
Davčna stopnja 50%	0	0	0			
Plačilo davka	5.981	6.423	6.851	4.412	5.884	3.095
Čisti dobiček	26.808	26.969	31.491	44.875	29.017	19.725
Efektivna davčna stopnja	22%	24%	22%	10%	20%	16%
Primerljivi čisti dobiček	11.511	11.672	16.194	29.578	13.720	4.428

V naslednji Tabeli 37 je predstavljen dobiček ob koriščenju olajšav, ki so veljale leta 2005 za pravne osebe, le na področju zaposlovanja, brez omejitve prijavljenosti pri zavodu za zaposlovanje. Tabela prikazuje, da je podjetnik v večini let dosegel višji čisti dobiček, kot če bi posloval pod pogoji, ki so bili predpisani, razen leta 2004, ko so dejanski pogoji predpisovali 50-odstotno olajšavo za novozaposlene delavce.

Tabela 37: Čisti dobiček podjetnika z upoštevanjem olajšav na področju zaposlovanja, ki so veljale v letu 2005 za pravne osebe, in brez omejitve prijavljenosti pri zavodu za zaposlovanje (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	32.789	33.391	38.342	49.288	34.901	22.820
Priznane plače za olajšavo za novozaposlene	10.500	11.000	2.550	34.000	0	9.300
Odstotek olajšave za novozaposlene	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Višina olajšave za novozaposlene	3.150	3.300	765	10.200	0	2.790
Priznane plače za olajšavo za zaposlene invalide	5.700	0	0	4.000	9.600	0
Odstotek olajšave za invalide	50%	50%	50%	50%	50%	50%
Višina olajšave za invalide	2.850	0	0	2.000	4.800	0
Splošna olajšava	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144
Davčna osnova	23.645	26.948	34.433	33.944	26.957	16.886
Davčna stopnja 16%		868	886	1.088	1.150	1.205
Davčna stopnja 17%	1.131					
Davčna stopnja 27%				1.836	1.941	2.526
Davčna stopnja 33%		1.708	1.743			
Davčna stopnja 35%	2.329					
Davčna stopnja 37%	2.462	4.014	4.099			
Davčna stopnja 40%	1.473					
Davčna stopnja 41%		2.255	5.139	8.341	5.159	0
Davčna stopnja 45%	0					
Davčna stopnja 50%	0	0	0			
Plačilo davka	7.395	8.844	11.867	11.265	8.249	3.731
Čisti dobiček	25.393	24.547	26.475	38.023	26.652	19.089
Efektivna davčna stopnja	29%	36%	45%	30%	31%	20%
Primerljivi čisti dobiček	10.096	9.250	11.178	22.726	11.355	3.792

Zadnja tabela tega poglavja (Tabela 38) pa prikazuje še primer, ko podjetnik koristi olajšave tako na področju investicij kot tudi na področju zaposlovanja, ki so veljale za pravne osebe v letu 2005. Vidimo, da se je dobiček v vseh letih znatno dvignil. Še posebej v letu 2007, ko podjetnik skoraj ne bi plačal davka.

Tabela 38: Čisti dobiček podjetnika z upoštevanjem olajšav na področju investicij in zaposlovanja, ki so veljale v letu 2005 za pravne osebe, ter brez omejitve prijavljenosti pri zavodu za zaposlovanje (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	32.789	33.391	38.342	49.288	34.901	22.820
Olajšava za investicije	9.537	9.251	12.999	28.914	10.570	5.146
Olajšava za novozaposlene	3.150	3.300	765	10.200	0	2.790
Olajšava za zaposlene invalide	2.850	0	0	2.000	4.800	0
Splošna olajšava	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144
Davčna osnova	14.108	17.697	21.434	5.030	16.388	11.741
Davčna stopnja 16%		868	886	805	1.150	1.205
Davčna stopnja 17%	1.131					
Davčna stopnja 27%				0	2.484	1.137
Davčna stopnja 33%		1.708	1.743			
Davčna stopnja 35%	2.609					
Davčna stopnja 37%	0	2.626	3.926			
Davčna stopnja 40%	0					
Davčna stopnja 41%		0	0	0	0	0
Davčna stopnja 45%	0					
Davčna stopnja 50%	0	0	0			
Plačilo davka	3.740	5.202	6.556	805	3.634	2.342
Čisti dobiček	29.048	28.190	31.786	48.483	31.267	20.478
Efektivna davčna stopnja	11%	16%	17%	2%	10%	10%
Primerljivi čisti dobiček	13.751	12.893	16.489	33.186	15.970	5.181

3. Samostojni podjetnik posluje pod pogoji, ko ni predpisanih davčnih olajšav

Kot zadnjo, najslabšo možnost tudi pri podjetniku prikazujem poslovanje, če ne bi bilo predpisanih nobenih olajšav (Tabela 39). Tudi tu bi se uspešnost družbe znatno znižala. V letu 2006 bi podjetnik plačal celo 41 % davka, kar je skoraj polovica ustvarjenega dobička. To bi verjetno vodilo v enake posledice, ki sem jih navedla že pri družbi.

Tabela 39: Čisti dobiček podjetnika z upoštevanjem pogojev brez olajšav (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dobiček pred obdavčitvijo	32.789	33.391	38.342	49.288	34.901	22.820
Splošna olajšava	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144	3.144
Davčna osnova	29.645	30.248	35.198	46.144	31.757	19.676
Davčna stopnja 16 %		868	886	1.088	1.150	1.205
Davčna stopnja 17 %	1.131					
Davčna stopnja 27 %				1.836	1.941	2.033
Davčna stopnja 33 %		1.708	1.743			
Davčna stopnja 35 %	2.329					
Davčna stopnja 37 %	2.462	4.014	9.019			
Davčna stopnja 40 %	2.662					
Davčna stopnja 41 %		3.608	5.453	13.343	7.127	1.893
Davčna stopnja 45 %	1.363					
Davčna stopnja 50 %	0	0	0			
Plačilo davka	9.947	10.197	17.102	16.267	10.217	5.131
Čisti dobiček	22.842	23.194	21.240	33.021	24.684	17.689
Efektivna davčna stopnja	30 %	31 %	45 %	33 %	29 %	22 %
Primerljivi čisti dobiček	7.545	7.897	5.943	17.724	9.387	2.392

4. Zaključek analize

Tudi pri podjetniku v zaključku analize predstavljam gibanje čistega dobička podjetnika v letih od 2004 do 2010 glede na različne pogoje davčnih olajšav. Na Sliki 2 prvi stolpec (vijoličasta barva na sliki) predstavlja čisti dobiček, ki ga podjetnik doseže pri poslovanju pod pogoji davčne zakonodaje. Drugi stolpec (rumena barva na sliki) prikazuje čisti dobiček, ki ga podjetnik doseže pri poslovanju po predpisih iz leta 2005, ki so veljali za družbe. Tretji stolpec (zeleno barva na sliki) pa prikazuje čisti dobiček pri poslovanju brez davčnih olajšav.

Iz Tabele 40 vidimo, da bi podjetnik v večini primerov dosegel najvišji dobiček, če bi posloval pod pogoji olajšav, ki so veljale v letu 2005 za pravne osebe. Izjema je le leto 2004, ko so predpisane olajšave na področju zaposlovanja omogočale podjetniku koristiti 50-odstotno olajšavo za novozaposlene. Tudi v tem primeru so olajšave pomembno vplivale na čisti dobiček, saj so znatno znižale davčno osnovo.

Tabela 40: Gibanje čistega dobička podjetnika ob različnih predpisih davčnih olajšav (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Čisti dobiček pri poslovanju pod pogoji predpisanih olajšav	29.195	25.145	29.960	33.841	29.902	19.377
Čisti dobiček pri poslovanju pod predpisi iz leta 2005	29.048	28.190	31.786	48.483	31.267	20.478
Čisti dobiček pri poslovanju v pogojih brez olajšav	22.842	23.194	21.240	33.021	24.684	17.689

Slika 2: Gibanje čistega dobička podjetnika ob različnih predpisih davčnih olajšav

3.3.3 Primerjava analize uspešnosti male gospodarske družbe in samostojnega podjetnika

V zadnjem delu magistrskega dela je predstavljena primerjava rezultatov analize vpliva reform olajšav na uspešnost male družbe in podjetnika.

1. Primerjava z vidika družbe

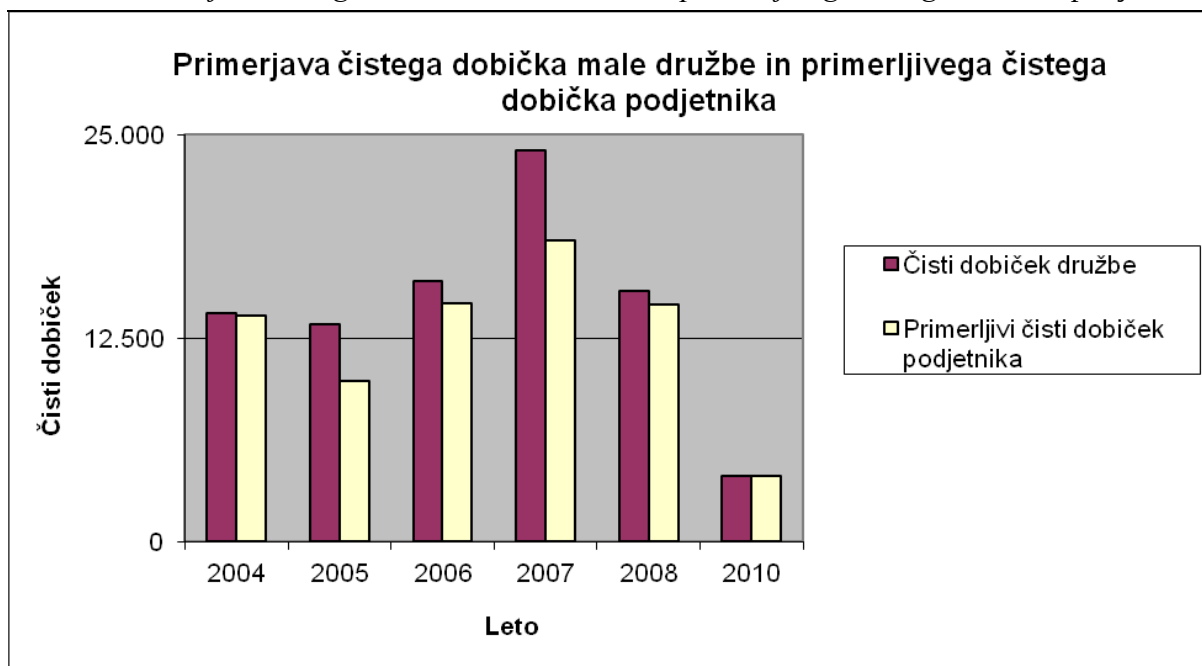
Z analizo sem v primeru, ko družbi poslujeta pod pogoji predpisanih davčnih olajšav, prišla pri družbi do čistega dobička, pri podjetniku pa do primerljivega čistega dobička, ki bi ostal v družbi za nadaljnji razvoj. Višji čisti dobiček po eni strani povečuje vrednost družbe, po drugi pa ji omogoča, da se tudi v naslednjem letu širi, investira, zaposluje in raste.

Tabela 41 in Slika 3 nam prikazeta, da v skoraj vseh letih doseže višji dobiček družba, le v letu 2010, ko imata tako družba kot tudi podjetnik precej nižji dobiček pred obdavčitvijo v primerjavi z ostalimi leti, dosežeta približno enako raven primerljivega čistega dobička. To pomeni, da ob nizkih dobičkih in sorazmerno enakih pogojih pri davčnih olajšavah (kot so veljali v letu 2010) ni bistvene razlike, ali družba posluje kot mala družba ali kot podjetnik. Do večjih razlik prihaja ob doseganju visokih dobičkov, saj se v tem primeru podjetnik uvrsti v višji razred obdavčitve po progresivni dohodninski lestvici.

Tabela 41: Primerjava čistega dobička male družbe in primerljivega čistega dobička podjetnika (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Čisti dobiček družbe	14.026	13.334	16.051	24.016	15.440	4.066
Primerljivi čisti dobiček podjetnika	13.898	9.848	14.663	18.544	14.605	4.080

Slika 3: Primerjava čistega dobička male družbe in primerljivega čistega dobička podjetnika

2. Primerjava z vidika lastnika družbe

Na drugi strani je treba primerjati še, v katerem primeru ostane več lastniku. V Tabeli 42 je predstavljen dohodek lastnika družbe po posameznih letih in dohodek podjetnika po posameznih letih. Prav tako vzamem rezultate analize, ko družba posluje po predpisanih olajšavah v obračunskem obdobju.

Na primer za leto 2004 je izračunan dohodek lastnika družbe na naslednji način:

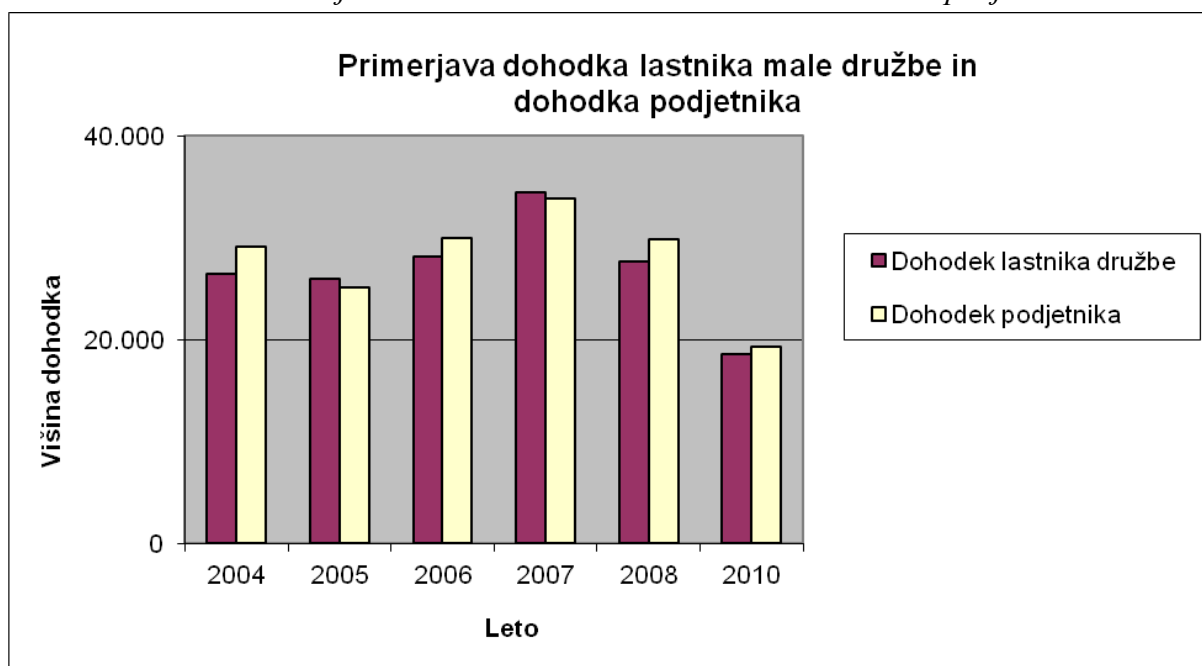
- čisti dobiček za leto 2004: 14.026 EUR
- minus davek na dobiček iz kapitala: 14.045 EUR * 20 % = 2.805 EUR
- je dohodek lastnika iz dobička iz kapitala: 11.221 EUR
- plus letna neto plača: 15.297 EUR
- je dohodek lastnika družbe za leto 2004: 26.518 EUR.

Za podjetnika pa vzamem čisti dobiček, dosežen v posameznem letu.

Tabela 42: Primerjava dohodka lastnika male družbe in dohodka podjetnika (v EUR)

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Dohodek lastnika družbe	26.518	25.964	28.137	34.510	27.649	18.549
Dohodek podjetnika	29.195	25.145	29.960	33.841	29.902	19.377

Slika 4: Primerjava dohodka lastnika male družbe in dohodka podjetnika

Iz Tabele 42 in Slike 4 lahko vidimo, da ne morem podati natančnih zaključkov, saj je dohodek odvisen od tega, kako visok je dobiček, ter še posebej od tega, kakšno plačo si da lastnik. Pri tem je ponovno podjetnik na slabšem, saj se mu celotni dobiček obdavči po dohodninski lestvici, lastnik družbe pa si lahko da manjšo plačo in izplača večji dobiček, ki je obdavčen s cedularno davčno stopnjo 20 %.

3.3.4 Zaključek analize

Prvo temeljno tezo, ki pravi, da je država z zmanjševanjem ugodnosti pri olajšavah na področju investicij in zaposlovanja negativno vplivala na uspešnost družb in podjetnikov v Sloveniji, lahko potrdim in sprejem sklep, da bi male in mikro družbe v Sloveniji poslovale uspešneje s stabilnejšimi in ugodnejšimi pogoji pri olajšavah na področju investicij in zaposlovanja.

Na investicijske in zaposlitvene odločitve vplivajo poslovna politika družbe, možnosti, ki se pojavljajo na trgu, ter pogoji, ki jih predpisuje država. Pri družbah, ki imajo sorazmerno nizke poslovne prihodke, dostikrat na te odločitve odločilno vpliva višina dobička pred obdavčitvijo, ki ga družba doseže v tekočem letu. Če država od družbe zahteva plačilo davka na dobiček, poleg tega pa še akontacijo davka na dobiček, družba pogosto ni v stanju zbrati dovolj sredstev za dodatno investiranje in zaposlovanje. Da bi družba plačala čim manj davka, se pogosto odloči višati stroške, ki pa dostikrat niso nujni za samo poslovanje.

Plačilo davka in akontacij pa ne omejuje družbe samo pri zbiranju sredstev za investicije, ampak lahko tudi zamaje njeno plačilno sposobnost. Na to dodatno vplivajo na eni strani težave z izterjavo dolgov od naročnikov, ki so navadno velike družbe, na drugi pa družba ne more plačati svojih dobaviteljev in izkoristiti raznih popustov za takojšnje plačilo. Težave izterjave terjatev do kupcev pogosto družbo prisilijo poiskati sodno varstvo, kar pa ji prinese še dodatne stroške in izdatke ter še večje likvidnostne težave. Ko družba enkrat zaide v likvidnostne težave, je pot nazaj zelo težka. To lahko privede tudi do tega, da se je prisiljena zadolžiti pri banki, kar pa ji naloži še dodatne stroške plačila obresti. Tako se marsikatera družba znajde v začaranem krogu, iz katerega je izhod pogosto težak, še posebej v trenutku, ko je gospodarstvo v recesiji.

Če pa družba ve pravočasno, da ji ni treba skrbeti za plačilo visokega davka od dobička, če točno ve, kakšne olajšave so ji na razpolago, denarja ne varčuje za plačilo davka, ampak ga porabi za investicije, zaposluje nove ljudi in raste. Pri tem pa država prav tako ni prikrajšana. Resda ne dobi toliko prihodkov v proračun na račun davka od dohodkov pravnih oseb, vendar se pri tem povečajo prihodki od drugih davkov. Družba, ki raste, ima zaposlenih več delavcev, več proizvede in več proda, tako zrastejo prihodki v proračunu zaradi davka na dodano vrednost, dohodnine in prav tako prispevkov.

Drugo tezo, da je država z olajšavami bolj podpirala male družbe kot podjetnike, zavrnem, saj so bile razlike glede olajšav v posameznih letih različno ugodne za male družbe in podjetnike.

Na odločitev, ali ustanoviti družbo kot samostojni podjetnik ali kot družbo z omejeno odgovornostjo, vplivajo številni dejavniki. Tukaj omenjam dva najpomembnejša. Prvi je ta, da pri samostojnem podjetniku lastnik odgovarja z vsem svojim premoženjem, in ne potrebuje začetnega kapitala, pri družbi z omejeno odgovornostjo pa lastnik ne odgovarja s svojim premoženjem, mora pa za ustanovitev družbe imeti začetni kapital 7.500 evrov. Drugi pa je ta,

da je ves dohodek samostojnega podjetnika obdavčen po dohodninski lestvici, dobiček družbe z omejeno odgovornostjo pa je obdavčen trenutno z 20-odstotno davčno stopnjo. V primeru izplačila dobička pa še z dodatnimi 20 %.

Za obliko poslovanja kot samostojni podjetnik se v večini primerov odločijo posamezniki, ki si želijo ustanoviti svojo družbo in nimajo dovolj sredstev, da bi ustanovili družbo z omejeno odgovornostjo. Prav tako niti ne vedo, ali bo družba uspela. Takšni samostojni podjetniki v večini primerov nimajo velikih investicij in prav tako ne zaposlujejo velikega števila delavcev, zato tudi ne morejo izkoristiti vseh olajšav. Prav tako so v primeru zelo nizkih dobičkov obdavčeni le s 16-odstotno dohodninsko stopnjo.

Če družba kot samostojni podjetnik uspe in če namerava investirati v večje zadeve, pa je pametno, da se preoblikuje v družbo z omejeno odgovornostjo, saj sem prišla z analizo do zaključkov, da ob istem dohodku lastnika ob istih prihodkih in odhodkih (razlika le v plači lastnika) družbe, ob pogojih predpisanih olajšav in v idealiziranem okolju, ostane družbi več, če posluje kot družba z omejeno odgovornostjo.

SKLEP

Glavni vir zaposlovanja in konkurenčnosti v majhnem gospodarstvu, kot je Slovenija, so danes male in mikro družbe. Tudi te družbe, če se želijo širiti in rasti, poleg tekočih finančnih sredstev potrebujejo dodatna finančna sredstva, ki jih morajo dobiti na trgu. Ker je pridobivanje kapitala na trgu za male in mikro družbe dražje in težje kot za velike, te družbe nujno potrebujejo davčne olajšave, da lahko vsaj tista finančna sredstva, ki jih same ustvarijo, namenijo za investicije in zaposlovanje novih ljudi, namesto za plačilo davka od dobička.

Tako kot vse gospodarske družbe tudi država za svoje delovanje potrebuje finančna sredstva. Glavni vir teh sredstev so davki in prispevki, ki jih na podlagi zakonov pobere od pravnih in fizičnih oseb. Vendar davki danes ne predstavljajo več le enega od osnovnih virov financiranja države, ampak so glavni predmet davčne politike, s katero država vpliva na poslovanje družb in obnašanje potrošnikov. Davčni sistem v posamezni državi mora biti torej zasnovan tako, da omogoča državi z davčno politiko izvajati vse potrebne funkcije, hkrati pa mora biti učinkovit in družbeno pravičen.

Dva izmed najpomembnejših davkov, s katerima država uravnava poslovanje družb, sta davek od dohodkov pravnih oseb in davek od dohodka iz dejavnosti. V strukturi davčnih prihodkov sicer predstavljata zelo majhen delež, vendar lahko z njima država vpliva na odločitve glede organiziranosti družbe, odločitve o virih financiranja družbe, na investicijske in zaposlitvene odločitve ..., skratka, na celotno poslovanje družbe.

Glavni instrument, s katerim z davkom od dohodkov pravnih oseb in davkom od dohodka iz dejavnosti država regulira poslovanje družb, pa so davčne olajšave. Davčne olajšave pri davku od dohodkov pravnih oseb so bile predpisane že s prvima zakonoma o davku od

dobička pravnih oseb in zakonom o dohodnini, ki ju je sprejel slovenski parlament 1990, malo pred osamosvojitvijo Slovenije. S spremembami in novimi zakoni so se med drugim najbolj spreminjale ravno davčne olajšave, saj je država sledila trendu razvitega sveta, kjer so zaradi zapletenosti davčne zakonodaje nižali davčne stopnje in ukinjali davčne olajšave. Vendar so mnoge družbe potrebovale te olajšave, tako so se le-te venomer ukinjale, spreminjale, ponovno uvajale. To pa je povzročilo, da davčne olajšave v letih, ko so veljale, tudi niso prinesle pravega učinka, saj mnoge, še posebej pa male in mikro, družbe niso niti dohajale sprememb niti imele finančnih sredstev in kadra, ki bi spremljal pogoste davčne reforme.

V prvem delu analize sem s povprečnimi podatki male družbe v Sloveniji prikazala, da so olajšave na področju investicij in zaposlovanja zelo pomembne za male in mikro družbe. Rezultati analize prikazujejo, da bi tako v primeru male družbe kot tudi v primeru samostojnega podjetnika družba veliko bolje poslovala ob višjih in konstantnih davčnih olajšavah, kot pa je dejansko poslovala, saj bi bil čisti dobiček te družbe v posameznem letu višji. Višji čisti dobiček po eni strani povečuje vrednost družbe, po drugi pa ji omogoča, da se širi, investira, zaposluje in raste. Tako kot sem napisala že v zaključku analize, tudi država pri tem ne bi bila prikrajšana, saj bi več finančnih sredstev pridobila od drugih davkov.

V drugem delu analize pa sem primerjala rezultate male družbe z rezultati podjetnika. Ugotovila sem, da so bile v različnih letih predpisane različne ugodnosti na področju olajšav za male družbe in za podjetnike. Tako so bile na področju olajšav za investicije najprej le-te ugodnejše za male družbe, nato so se izenačile, trenutno pa so ugodnejše za podjetnike, vendar le v primeru zelo visokih investicij. Na področju zaposlovanja so bile najprej ugodnejše za podjetnike, nato pa so se izenačile. Glede na to, da je dobiček podjetnika obdavčen s progresivno dohodninsko lestvico, dobiček male družbe pa le z enotno davčno stopnjo, menim, da se družbi, ki dosega višje dobičke, ki zaposluje delavce in investira v večje investicije, bolj splača poslovati kot družba z omejeno odgovornostjo kot samostojni podjetnik.

LITERATURA IN VIRI

1. Bannock, G. (2005). *The economics and management of small business: an international perspective*. London: Routledge.
2. Čok, M., Sambt, J., Košak, M., Verbič, M., & Majcen, B. (2011). *Distribution of personal income tax changes in Slovenia*. Ljubljana: Inštitut za ekonomska raziskovanja.
3. Čok, M., Stanovnik, T., Cimerman, A., Prevolnik Rupel, V., & Mrak, M. (2009). *Javne finance v Sloveniji*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
4. Devereux, M. P. (1996). *Tax Economics of Tax Policy*. New York: Oxford University Press Inc..
5. Direktiva 2003/98/ES Evropskega parlamenta in sveta. Najdeno 30. decembra 2011 na spletnem naslovu
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:17:01:32003L0038:SL:PDF>
6. Direktiva 2006/46/ES Evropskega parlamenta in sveta. Najdeno 30. decembra 2011 na spletnem naslovu
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:224:0001:0007:SL:PDF>
7. Dohodninska lestvica za leto 2004. Najdeno 14. decembra 2011 na spletnem naslovu
<http://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=640>.
8. European Commission. (2002). *Company taxation in the internal market*. Luxembourg: Office for official Publication of European Communities.
9. European Commission. (2000). *Tax policy in the European Union*. Luxembourg: Office for official Publications of the European Communities.
10. European Commission. (2006). The new SME definition. Publication Office. Najdeno 3. novembra 2011 na spletnem naslovu
http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/sme_definition/sme_user_guide.pdf
11. European Commission. (2011). Taxation trends in the European Union – Data for the EU Member States and Norway. Najdeno 5. novembra 2011 na spletnem naslovu
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2011/report_2011_en.pdf
12. European Commission (2010). *Taxation trends in the European Union – Main results*. Najdeno 5. novembra 2011 na spletnem naslovu
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2010/2010_main_results_en.pdf
13. Halberg, K. (2000). *A market-oriented strategy for small and medium scale enterprises*. Washington: The World bank.
14. Heing, R., & Prusnik, M. (2008). *Dohodnina in prispevki za socialno varnost*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev.
15. Hillary, R. (2000). *Small and medium-sized enterprises and the environment: business imperative*. Sheffield: Greenleaf Publishing.
16. Ivanjko, Š., Kocbek, M., & Perlič, S. (2009). *Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov*. Ljubljana: GV Založba.

17. *The International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities*. (2009) London: International Accounting Standards Board.
18. Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji v letu 2004. Najdeno 29. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.ajpes.si/doc/LP/Informacije/Informacija_LP_GD_2004.pdf
19. Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji v letu 2005. Najdeno 29. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.ajpes.si/doc/LP/Informacije/Informacija_LP_GD_2005.pdf
20. Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji v letu 2006. Najdeno 29. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.ajpes.si/doc/LP/Informacije/Informacija_LP_GD_2006.pdf
21. Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji v letu 2007. Najdeno 29. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.ajpes.si/doc/LP/Informacije/Informacija_LP_GD_2007.pdf
22. Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji v letu 2008. Najdeno 29. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.ajpes.si/doc/LP/Informacije/Informacija_LP_GD_2008.pdf
23. Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji v letu 2009. Najdeno 29. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.ajpes.si/doc/LP/Informacije/Informacija_LP_GD_2009.pdf
24. Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji v letu 2010. Najdeno 29. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.ajpes.si/doc/LP/Informacije/Informacija_LP_GD_2010.pdf
25. Jerman, S., & Odar, M. (2008). *Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb*. Ljubljana: GV Založba.
26. Karmel, S. M. & Bryon J. (2002). *A comparison of small and medium sized enterprises in Europe and in the USA*. London: Routledge.
27. Klun, M. (2008). *Davčni sistem*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
28. Kostanjevec, B. (2002). *Davčne spodbude in harmonizacija mednarodnega davčnega prava*. Maribor: Pravna fakulteta, Inštitut za finančno pravo in javne finance.
29. Kovač, M. (2008). *Davki od A do Ž*. Ljubljana: Primath.
30. Kranjec, M. (2003). *Davki in proračun*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
31. Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2005. Najdeno 14. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2005/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_leto_2005/
32. Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2006. Najdeno 14. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2006/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_leto_2006/
33. Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2007. Najdeno 14. decembra 2011 na spletnem naslovu

- http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_let_2007/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_let_2007/
34. Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2008. Najdeno 14. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_let_2008/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_let_2008/
35. Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2009. Najdeno 14. Decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_let_2009/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_let_2009/
36. Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2010. Najdeno 14. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_let_2010/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_let_2010/
37. Liedholm, C., & Mead, D. C. (1999). *Small enterprises and economic development: the dynamics of micro and small enterprises*. London: Routledge.
38. Ministrstvo za finance & Davčna uprava republike Slovenije (2007). *Dohodnina*. Ljubljana: Ministrstvo z finance in Davčna uprava republike Slovenije.
39. Ministrstvo za finance (2011, november). *Bilten javnih financ, letnik XIII, št. 11*. Najdeno 7. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/tekgib/Bilten_javnih_financ/November_2011.pdf
40. Mott, G. (2005). *Accounting for Non Accountants*. London: Kogan Page.
41. Murko, V. (1937). *Davčne oprostitve in davčne olajšave*. Ljubljana: Univerzitetna tiskarna in litografija.
42. Podjetja v Sloveniji po dejavnosti (SKD 2008) in velikosti glede na število oseb, ki delajo v letu 2010. Najdeno 9. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418801S&ti=&path=../Database/Ekonomsko/14_poslovni_subjekti/01_14188_podjetja/&lang=2
43. Podjetja v Sloveniji po pravnoorganizacijski obliki in velikosti glede na število oseb, ki delajo (SKD 2008) v letu 2010. Najdeno 9. decembra 2011 na spletnem naslovu
http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418803S&ti=&path=../Database/Ekonomsko/14_poslovni_subjekti/01_14188_podjetja/&lang=2
44. Pravilnik o določitvi opreme za raziskave in razvoj za uveljavljanje dodatnega zmanjšanja davčne osnove v višini 10% investiranega zneska v to opremo. *Uradni list RS* št. 77/2005.
45. Pravilnik o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti. *Uradni list RS* št. 109/2007.
46. Pravilnik o uveljavljanju davčnih olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj. *Uradni list RS* št. 79/2006.
47. Stanovnik, T. (2008). *Javne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
48. Škof, B., Wakounig, M., Tičar, B., Jerman, S., Kobal, A., & Ferčič, A. (2007). *Davčno pravo*. Maribor: Pravna fakulteta.
49. Uredba o davčni regijski olajšavi za raziskave in razvoj. *Uradni list RS* št. 136/2006.

50. Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2). *Uradni list RS* št. 117/2006.
51. Zakon o davku od dobička pravnih oseb. *Uradni list RS* št. 48/1990.
52. Zakon o davku od dobička pravnih oseb (ZDDPO). *Uradni list RS* št. 72/1993.
53. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-1). *Uradni list RS* št. 40/2004.
54. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). *Uradni list RS* št. 117/2006.
55. Zakon o dohodnini. *Uradni list RS* št. 48/1990.
56. Zakon o dohodnini (ZDoh). *Uradni list RS* št. 71/1993.
57. Zakon o dohodnini (ZDoh-1). *Uradni list RS* št. 54/2004.
58. Zakon o dohodnini (ZDoh-2). *Uradni list RS* št. 117/2006, 26.
59. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD). *Uradni list RS* št. 30/1993.
60. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). *Uradni list RS* št. 42/2006.
61. Zakon o invalidskem in pokojninskem zavarovanju (uradno prečiščeno besedilo) (ZPIZ-1-UPB4). *Uradni list RS* št. 109/2006.
62. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dobička pravnih oseb. *Uradni list RS* št. 32/1991.
63. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dobička pravnih oseb (ZDDPO-A). *Uradni list RS* št. 20/1995.
64. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dobička pravnih oseb (ZDDPO-B). *Uradni list RS* št. 34/1996.
65. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dobička pravnih oseb (ZDDPO-C). *Uradni list RS* št. 108/2002.
66. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-1A). *Uradni list RS* št. 139/2004.
67. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-1B). *Uradni list RS* št. 108/2005.
68. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2A). *Uradni list RS* št. 56/2008.
69. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2B). *Uradni list RS* št. 76/2008.
70. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2C). *Uradni list RS* št. 5/2009.
71. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2D). *Uradni list RS* št. 43/2010.
72. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2E). *Uradni list RS* št. 96/2009.
73. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini. *Uradni list RS* št. 34/1991.
74. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-C). *Uradni list RS* št. 44/1996.
75. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-2A). *Uradni list RS* št. 10/2008.
76. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-2B). *Uradni list RS* št. 78/2008.

77. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-2C). *Uradni list RS* št. 125/2008.
78. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-2D). *Uradni list RS* št. 20/2009.
79. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-2G). *Uradni list RS* št. 43/2010.
80. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1B). *Uradni list RS* št. 68/2008.
81. Zupančič, V. (2009). *Knjigovodstvo in obdavčitev pri zasebnikih*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
82. Žakelj, L. (2004). *Razvoj malih in srednje velikih podjetij v Sloveniji in Evropski uniji*. Ljubljana: Institute of Macroeconomic Analysis and Development.
83. Žibert, F. (2003). *Davčna teorija in politika*. Novo mesto: Visoka šola za upravljanje in poslovanje.

PRILOGE

PRILOGA 1: Primerjava olajšav na področju investicij in zaposlovanja pri mali družbi in podjetniku

PRILOGA 2: Podrobni pregled olajšav na področju investicij od leta 2002 do leta 2010 pri mali družbi in podjetniku

PRILOGA 1: Primerjava olajšav na področju investicij in zaposlovanja pri mali družbi in podjetniku

Tabela 1: Primerjava olajšav na področju investicij in zaposlovanja pri mali družbi in podjetniku po letih v %

Leto	1991 -1993		1994-1996		1997-2002		2003		2004	
sp /d.o.o.	d.o.o.	sp	d.o.o.	sp	d.o.o.	sp	d.o.o.	sp	d.o.o.	sp
Olajšave na področju investicij										
Olajšava za oblikovanje investicijskih rezerv	20	/	10	/	10	/	10	/	10	/
Olajšava za vlaganja v nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo osnovnih sredstev	/	20	/	10	/	10	/	10	/	10
Olajšava za investiranje v opredmetena osnovna sredstva	/	/	/	20	/	40	/	40	/	40
Olajšava za investiranje v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva	/	/	20	/	40	/	30	/	25	/
Olajšava za investiranje v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva	/	/	/	/	/	/	10	/	15	/
Olajšava za investiranje v opremo za raziskave in razvoj	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Regijska olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Olajšave na področju zaposlovanja										
Olajšava za sprejme učenca po učni pogodbi	/	DA*	/	DA*	/	DA*	/	DA*	/	DA*
Olajšava za novozaposlene delavce	23	23	30	50	30	50	30	50	30	50
Olajšava za zaposlene invalide (za invalide s 100% okvaro in gluhanost)	23	30 (50)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)
Olajšava za zaposlene invalide nad kvoto	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Druge olajšave										
Olajšava za novoustanovljene družbe	DA**	DA**	/	/	/	/	/	/	/	/

Legenda: DA* - se prizna olajšava v višini izplačane nagrade temu učencu

DA** - se v prvem letu dobiček ne obdavči, v drugem se obdavči 34% in v tretjem 66% dobička (olajšava velja do poteka)

Se nadaljuje

Nadaljevanje

Leto	2005		2006		2007		2008-2009		2010	
sp /d.o.o.	d.o.o.	sp	d.o.o.	sp	d.o.o.	sp	d.o.o.	sp	d.o.o.	sp
Olajšave na področju investicij										
Olajšava za oblikovanje investicijskih rezerv	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Olajšava za vlaganja v nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo osnovnih sredstev	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Olajšava za investiranje v opredmetena osnovna sredstva	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Olajšava za investiranje v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva	20	30	/	20*	/	/	/	/	/	/
Olajšava za investiranje v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva	20	/	20	/	/	/	30*	30	30*	30
Olajšava za investiranje v opremo za raziskave in razvoj	0	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj	/	/	20	/	20	20	20	20	20	20
Regijska olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj	/	/	30 (40)	/	30 (40)	30 (40)	30 (40)	30 (40)	30 (40)	30 (40)
Olajšave na področju zaposlovanja										
Olajšava za sprejme učenca po učni pogodbi	/	/	/	/	/	/	/	/		/
Olajšava za novozaposlene delavce	30	30	30	30	/	/	/	/	45	45
Olajšava za zaposlene invalide (za invalide s 100% okvaro in gluhoneme)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)	50 (70)
Olajšava za zaposlene invalide nad kvoto	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju	/	20	/	20	20	20	20	20	20	20
Druge olajšave										
Olajšava za novoustanovljene družbe	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

Legenda: 20* - brez pohištva in pisarniške opreme, z računalniško opremo

30* - olajšava se je upoštevala v višini 30% investiranega zneska, vendar največ 30.000 evrov

Vir: Povzeto po Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb od leta 1990 do leta 2010 in po Zakonu o dohodnini od leta 1990 do leta 2010

PRILOGA 2: Podrobni pregled olajšav na področju investicij od leta 2002 do leta 2010 pri mali družbi in podjetniku

Tabela 2: Pregled olajšav na področju investicij od leta 2002 do leta 2010 v %

Vrsta investicije		2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008-2010	
		d.o.o.	s.p.	d.o.o.	s.p.	d.o.o.	s.p.	d.o.o.	s.p.	d.o.o.	s.p.	d.o.o.	s.p.	d.o.o.	s.p.
Neopredmetena dolgoročna sredstva		40	/	30 + 10	/	25 + 15	/	20 + 20	30	20	20	0	0	30*	30
Opredmetena osnovna sredstva	Zemljišča in zgradbe	40	40	30	40	25	40	20	30	0	20	0	0	0	0
	Proizvajalna oprema	40	40	30 + 10	40	25 + 15	40	20 + 20	30	20	20	0	0	30*	30
	Pohištvo in pisarniška oprema	40	40	30	40	25	40	20	0	0	0	0	0	0	0
	Računalniška oprema	40	40	30 + 10	40	25 + 15	40	20 + 20	30	20	20	0	0	30*	30
	Osebna motorna vozila	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Osnovna čreda	40	40	30	40	25	40	20	30	0	20	0	0	0	0
	Večletni nasadi	40	40	30	40	25	40	20	30	0	20	0	0	0	0
Oprema za R&R		/	/	/	/	/	/	10	/	/	/	/	/	/	/
Vlaganja v R&R		/	/	/	/	/	/	/	/	20	/	20	20	20	20

Legenda: 30* - olajšava se je upoštevala v višini 30% investiranega zneska, vendar največ 30.000 evrov

Vir: Povzeto po Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb od leta 2002 do leta 2010 in po Zakonu o dohodnini od leta 2002 do leta 2010